

Önkormányzatokat
választottunk

4. oldal

A felvidéki magyar
szakképzésről

42. oldal

Negyed század
után

51. oldal

www.onkormanyzas.sk

IV. ÉVFOLYAM 4. SZÁM, 2014. december

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

**Áldott,
szép karácsonyt
és békés, boldog
új esztendőt!**

pf 2015

PR CIVIS

OBČIANSKE ZDRUŽENIE
POLGÁRI TÁRSULÁS

Tartalom

Önkormányzatokat választottunk	4
Régi és új polgármesterek a Komáromi járásban	12
Meglepetések és meggyőző győzelmek	17
Csak az a szekér halad, amelyet egy irányba húznak	19
Lezárult egy korszak Párkányban	20
Egyéniségekre szavaztak, nem pártokra	22
Nekünk mindenképp nehezebb	24
Gondolatok a helyhatósági választások után	27
IV. Önkormányzati Szabadegyetem Merre tovább, közoktatás? Uniós forráslehetőségek	29
Politikailag célirányos támogatások	36
Elektronikus kommunikáció a délszlovákiai önkormányzatokban	37
2014 a külhoni magyar felsősök éve	40
A felvidéki magyar szakképzésről	42
Ahol a diákok magyarul tanulhatnak művészeti szakokat	47
Negyed század után	51

tanulságok

Huszonöt évet tudunk magunk mögött, felnőtté váltak olyan nemzedékek is, melyek csak hírből ismerik a reális szocializmus korszakát, vagy hírből sem. A „nagy váltás”, amit az egykori kulcsesörgetők reméltek, bekövetkezett, csak nem egészen úgy, mint remélték.

Szabadságot, a vélemények és gondolatok, létfilozófiák sokszínűségét, szabad egymás mellett élését, az élni és élni hagyni elvét másfajta erőfölény írja felül. Az önmagunkért és közösségünkért viselt-érezett saját felelősség kibontakozása nehezkésen megy, a saját magunkról való döntéshozatal sok leküzdhetetlen akadállyal is szembesül. Gyakran a reménységünk is fogytán van már, pedig...

Összegeznünk kell, számba kell vennünk a tanulságokat. Huszonöt év alatt megtanulhattuk, hogy ingyen, vagy csak azért, mert az alapvető jogunk lenne, hiszen embernek születünk mi is, semmit meg nem kapunk. Csak amit állhatatosan, folyamatosan napirenden tartunk, amiért cselekszünk, amit magunknak lehetséges és járható megmaradási-fejlődési modellként megalkotunk, majd kivitelezünk, az javíthat a helyzetünkön. Nem szabad elhinnünk, hogy nem vagyunk képesek a magunk útját járni, a saját tehetségünkön fakadó terveinket valóra váltani, önmagunkat kormányozni.

A települési önkormányzatok, a saját sorainkból megválasztott emberekből álló helyi parlamentek közel negyed százada bizonyítják: a saját dolgainkat magunk tudjuk a legjobban intézni, van hozzá erőnk, tehetségünk, kitartásunk, ha lehetőségeink korlátok közé szorítottak is. Tanulság számunkra, huszonöt év tanulsága, hogy magyar közösségünk egésze számára is el kell érni, meg kell teremteni azt a lehetőséget, hogy saját magáról, saját ügyeiről dönthessen. Régióinkban negyed század alatt lepusztult sok minden, a megélhetésünk feltételei szűntek meg, kiugróan nagy a munkanélküliség és ugyanakkora a tartós elvándorlás külföldre. Ha nem vesszük kezünkbe saját ügyeink intézését, nem fogunk össze és vívjuk meg közös csatáinkat, reményünk sem marad arra, hogy világot látott magyarjaink egyszer mégis hazatérnek.

Nem lehet skanzen a jövőképünk. Nem nevelhetjük gyermekeinket emigránsnak. Élettel teli élhető régió legyen végre szülőföldünk, a déli határmenté is, csak ez lehet a célunk. A munkát el kell kezdenünk. A bátorságot az induláshoz hozza el mindannyiunknak az új esztendő, s ehhez adja meg áldását az Isten.

Óry Péter

Önkormányzatokat választottunk

Szlovákiában 2014. november 15-én tartották az önkormányzati választásokat, mely során megválasztottak 2 906 polgármestert és 20 753 önkormányzati képviselőt. A következőkben a választások eredményeit tekintjük át, fókuszálva a magyarok által lakott Dél-Szlovákiára.

Választási részvétel

Szlovákia 4 476 506 választópolgárából 2 164 029-an éltek szavazati jogukkal, ami 48,34 százalékos részvételi aránynak felel meg. Az önkormányzati választások érvényessége nincs részvételi arányhoz kötve. Pozsonyban 33,79%-os volt a részvétel, Kassán 34,45%. A magyarok által lakott járásokban: Szenci járás - 51,76%, Dunaszerdahelyi járás - 51,57%, Galántai járás - 47,61%, Komáromi járás - 48,88%, Lévai járás - 50,57%, Nyitrai járás - 45,19%, Érsekújvári járás - 52,76%, Vágsellyei járás - 46,67%, Rimaszombati körzet (ide tartozott a Nagyrőcei járás is) - 55,26%, Nagykürtösi járás - 58,87%, Losonci járás - 52,33%, Rozsnyói járás - 54,64%, Kassa környék - 59,19%, Nagymihályi járás - 51,65%, Töketeremesi járás - 55,90%. Az adatokat nézve elmondható, hogy a magyarok által lakott járások döntő többségében meghaladta az országos átlagot a választási részvétel.

Eredmények és politikai hovatartozás

Az önkormányzati választásokon indulhatnak függetlenek, pártjelöltek és különböző pártkoalíciók jelöltjei.

Szlovákiában az összes eddigi önkormányzati választáson a legtöbb megválasztott polgármester független volt, és ez nem volt másként az idén sem. Az 1 104 (37,95%) független polgármester mellett a legeredményesebb a Smer-SD volt 847 (29,11%) polgármesteri tisztséggel, második lett a Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) 122 (4,19%), a képzeletbeli dobogó harmadik foka a Magyar Közösség Pártjáé, amely egyedül indulva (tehát a koalíciós eredményeket nem tekintve) 107 (3,67%) polgármesteri tisztséget szerzett. A Most-Híd vegyespárt 87 (2,99%) polgármesterrel a negyedik, az ötödik Siet' 52, a hatodik SDKÚ-DS 48 polgármesteri tisztséget szerzett önállóan, míg a Szlovák Nemzeti Pártnak 41 polgármesteri szék jutott. Semmilyen más párt nem szerzett önállóan legalább 25 polgármesteri tisztséget, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetségnek (MKDSZ) 1 polgármestere van.

Hasonló a sorrend az önkormányzati képviselőket tekintve is. Függetlenül indulva hatezren jutottak mandátumhoz. Az önálló (nem koalíciós) pártjelöltekénél akövetkező sorrend alakult ki: 1. Smer – 5 123 (24,68%), 2. KDH – 2 190 (10,55%), 3. MKP – 1 151 (5,54%), 4. Most-Híd – 829 (3,99%), 5. SNS – 841 (4,05%), 6. SDKÚ-DS – 816 (3,93%), 7. Siet' – 660 (3,18%). Más pártnak nincs önállóan 500 képviselője, az MKDSZ-nek 17 képviselői hely jutott.

A pártok természetesen a koalíciókötések révén újabb mandátumokat is szerezhettek, és számos esetben füg-

getlen jelöltet támogattak. A Magyar Közösség Pártja a 107 egyéni polgármesteri győzelem mellett további 45 megválasztott koalíciós és 57 független polgármester sikeréhez járult hozzá támogatásával, azaz összesen 209 polgármesteréhez. A Most-Híd (a pártelnök nyilatkozata alapján) ily módon 173 polgármestert tekint „a magáénak”. Köztük közös polgármesterek is vannak, hiszen 30 településen az MKP és a Most-Híd koalícióban indult.

Az MKP és a Most-Híd csatája...

... nem volt mindenütt csata, hiszen 51 helyen koalícióban indultak. Az MKP és a Most-Híd 51 koalíciót kötött az önkormányzati választásokra indulva, ebből a polgármester-választást tekintve 42 lett sikeres, közülük 30 olyan, ahol csak az MKP és a Most-Híd alkotta a koalíciót, 12 további helyen szélesebb koalíció volt. A Magyar Közösség Pártja és a Most-Híd koalíciókötései az önkormányzati képviselők számát nézve 112 mandátumot jelentettek.

Az MKP a pártokat tekintve 12 féle koalíciót kötött, a Most-Híd 33 különböző pártcsoporthoz tartozó részese volt. A szlovák pártokkal kötött koalíciókat tekintve a Smerrel való közös indulás volt a legeredményesebb, az MKP-nak 4, a Most-Hídnek ennek a háromszorosa, azaz 12 Smer-es koalíciója győzött a polgármester-választáson. (Megj.: a koalíciókötésnek tehát az állítás, hogy az MKP részéről nagyobb az együttműködés a Smerrel, mint a Most-Híddal. Az eredményességet tekintve semmiképp.) A Most-Híd - Smer

– MKP hármaskoalíció 8 polgármesteri tisztséget jelentett.

Az MKP ismét eredményesebb volt a Most-Hídnál. A Szlovák Statisztikai Hivatal hivatalos adatai szerint a két párt önállóan (tehát nem koalícióban) indulva a következő eredményeket érte el Dél-Szlovákia választóközeteiben:

A Most-Híd önkormányzati képviselőinek száma országosan 829, ám a „maradék” 69 mandátumot magyarok által nem lakott régiókban szereztek. A polgármestereknél a Most-Híd egész Szlovákiában 87 önállóan szerzett mandátuma van, de három tisztséget a nem magyarok által lakott régiókban (mindhármát az Eperjesi járásban) szereztek. A Magyar Közösség Pártja értelemszerűen valamennyi mandátumát a magyarok által lakott régiókban kapta.

A hivatalos adatokból kitűnik, hogy a polgármestereket tekintve az MKP 8 választóközvetben volt eredményesebb a Most-Hídnál, a Most-Hídnak pedig 5 választóközvetben van több polgármesterjelöltje (4 választóközvetben „döntetlen”).

Az önkormányzati képviselőjelölteket tekintve ez az arány 11:5 az MKP javára – 1 döntetlennel. A tendencia tehát folytatódott, az MKP a parlamenti választásokat kivéve minden más (önkormányzati, megyei, köztársasági elnöki, európai parlamenti) megmérettetésen eredményesebben szerepel a Most-Hídnál.

Járás	Polgármesterek		Képviselők	
	MKP	Most-Híd	MKP	Most-Híd
Pozsony	0	0	0	0
Szenc	1	1	25	10
Dunaszerdahely	15	6	191	87
Galánta	2	5	76	43
Komárom	12	4	123	47
Nyitra	0	0	21	26
Érsekújvár	8	4	91	38
Vágsellye	4	1	38	12
Léva	9	8	112	59
Nagykürtös	7	6	64	50
Losonc	3	4	48	52
Rimaszombat + Nagyróce	16	21	135	131
Rozsnyó	9	12	59	69
Kassa-környék	0	0	1	2
Kassa-környék	6	2	55	33
Nagy Mihály	5	7	31	45
Töketerebes	10	3	81	61
Összesen	107	84	1151	765

Az MKP és a Most-Híd önállóan (tehát nem koalícióban) szerzett mandátumai

POLGÁRMESTEREK

Településnevek:
feltüntetve a járási központok nevei

Országos adatok:
MKP: 107 polgármester
Most-Híd: 84 polgármester
(*3 a nem magyarok által lakott régiókban)

Önkormányzati választások
2014. november 15.
DÉL-SZLOVÁKIA
választóközeteiben

Adatok: Szlovák Statisztikai Hivatal, Grafikon: O.N.

Győztesek és vesztesek a legtöbb magyart számláló településeken

Azokat a településeket vettük górcső alá, melyekben legalább háromezer a magyarok lélekszáma.

A hivatalos 2011-es népszámlálási adatok szerint 28 ilyen település van. Többségük város, de van közöttük néhány község is. Konkrétan a következő településekben él több mint 3000 magyar (számukat zárójelben tüntettük fel): Komárom (magyarok száma: 18 506),

Dunaszerdahely (16 752), Pozsony (14 119), Érsekújvár (8 863), Gúta (8 201), Somorja (7 309), Rimaszombat (7 298), Nagymegyer (6 696), Párkány (6 624), Kassa (6 382), Fülek (5 792), Királyhelmec (5 670), Nagykapos (5 604), Bős (4 711), Galánta (4 623), Ipolyság (4 410), Tornalja (4 331), Rozsnyó (3 909), Zseliz (3 501), Nád-szeg (3 414), Ekecs (3 366), Vágsellye (3 333), Szepsi (3 279), Tardoskéd (3 234), Marcelháza (3 228), Udvard (3 208), Léva (3 202), Ógyalla (7 751 lakos, magyarok száma: 3 196). Ezen 28 településen egyébként 173 ezer magyar

Az MKP és a Most-Híd önállóan (tehát nem koalícióban) szerzett mandátumai

Önkormányzati képviselők

Településnevek:
feltüntetve a járási központok nevei

Országos adatok:

MKP: 1 151 képviselő

Most-Híd: 829 képviselő (a magyar területeken: 765)

Önkormányzati választások
2014. november 15.
DÉL-SZLOVÁKIA
választóközreteiben

Adatok: Szlovák Statisztikai Hivatal. Grafikon: O.N.

él, tehát több mint a felvidéki magyar-ság egyharmada.

A két magyar többségű járási székhely választási eredményeit kiemelt figyelem kísérte. Dunaszerdahelyen fölényes MKP-győzelem született (a polgármesteri és a képviselői választást tekintve egyaránt), Komáromban sikertelen volt az MKP és a Most-Híd koalíciója. Somorján csak az MKP indított jelöltet, de a képviselő-választáson a Most-Híd számára katasztrofális eredmény született, mindössze egy jelöltjük jutott a testületbe, az összes többi hely az MKP-é. Galántán szlovák polgármester győzött, az MKP viszont 19 képviselői mandátumból 9-et szerzett.... Bősön, Gútán, Tornalján, Ógyallán is győzött az MKP polgármesterjelöltje, a Most-Híd Rozsnyón és Királyhelmecezen volt sikeres.

Érdekesek a polgármester-választás eredményei. A 28 településből 13 helyen győzött a polgármester több mint 50 százalékos eredménnyel. Volt, ahol 23 százalék is elég volt a sikerhez, és volt, ahol a 47% is kevésnek bizonyult. A számszerű eredményeiket táblázatban (lásd lejjebb) feltüntetjük. Azokat tekintve, íme néhány „LEG”:

Legtöbb polgármesterjelölt: Ógyallán volt, ahol Basternák Ildikó (az MKP jelöltje) 10 polgármesterjelölt között diadalmaskodott. Ipolyságon 9-en, Léván 8-an „szálltak ringbe” a polgármesteri ékért.

Legkevesebb polgármesterjelölt: Somorján (Bárdos Gábor, MKP), Ekecsen (Polák László, MKP és Most-Híd), Tardoskedden (Tóth Marián, Most-Híd) nem volt kihívójuk a polgármesterjelölteknek, természetesen valamennyien győztek.

Legnagyobb arányú győzelmek: Szögedi Anna (Tornalja) győzelme a legmarkánsabb, 58,89%-kal választották meg, miközben 6 független jelölt indult vele szemben. A Magyar Közösség Pártjának tagját idén a Smer is támogatta. Marcelházán Varga Ervinre (az MKP és a Most-Híd koalíciós jelöltje) 58,825 szavazott, Rimaszombat városában Jozef Šimkóra (független, MKP támogatta) pedig 58,35%.

Legkisebb arányú győzelmek: Ipolyságon Štefan Gregor mindössze 23,32

százalékkal szerezte meg a polgármesteri széket. Galántán Pavol Paška 27,78%-kal, Léván Štefan Mišák 29, 15 százalékkal győzött.

Legjobb legyőzöttek (azaz másodikok): Borka Árpád (Nádszeg, MKP, 46,97%), Rudolf Bauer (Kassa, széles koalíció, benne az MKP is, 38,29%), Martin Alföldi (Vágsellye, Most-Híd, Siet', KDH, 34,86%).

Legszorosabb eredmények: Léva mindössze 0,4% különbség volt az első és második között, Ipolyságon 1,31%, Vágsellyén 2,72%.

Legnagyobb előnnyel végződő győzelmek: Szögedi Anna Tornalján 38,25 százalék előnnyel győzött, Jozef Šimko Rimaszombatban 36,44% előnnyel, Zselízen 29,72% volt a győztes Juhász András előnye.

Íme az adatok: (forrás a Szlovák Statisztikai Hivatal által kiadott eredmények, a jelöltek neve abban a formában olvasható, ahogy a szavazólapon volt):

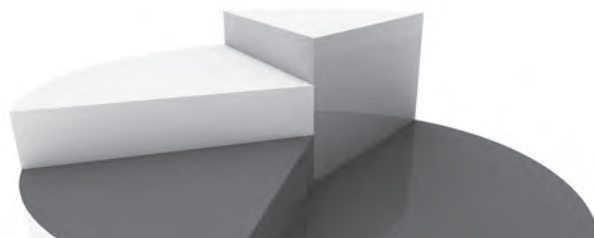

Komárom			
László Stubendek	3 877	független	37,56%
Attila Czírja	3 047	MKP, Most-Híd	29,52%
Anton Marek	1 873	független	18,15%
Peter Benčič	780	SZ	7,56%
Magdaléna Gulyás	411	független	3,98%
Károly Less	334	független	3,24%
Dunaszerdahely			
Zoltán Hájos	3 194	MKP	43,29%
Gabriel Csicsai	2 372	Most-Híd	32,15%
Alexander Dakó	1 086	független	14,72%
Pavol Sebök	418	független	5,67%
Ľudovít Kulcsár	308	független	4,17%
Pozsony			
Ivo Nesrovnal	50 630	független	39,28%
Milan Ftáčnik	40 481	független	31,41%
Milan Kňažko	35 562	független	27,59%
Kristína Ulmanová	904	független	0,70%
Peter Čiernik	811	független	0,63%
Andrej Palacko	495	független	0,38%
Érsekújvár			
Otokar Klein	6 358	független	47,25%
Gejza Pischinger	3 982	független	29,59%
Koloman Forró	1 273	független	9,46%
Štefan Prešínský	938	független	6,97%
Anna Benková	431	független	3,20%
Mária Hosszú	281	független	2,09%
Pavel Vrchota	194	független	1,44%
Gúta			
Árpád Horváth	1 892	MKP	46,42%
Iveta Némethová	1 085	független	26,62%
Béla Angyal	1 000	független	24,53%
Peter Palacka	99	független	2,43%
Somorja			
Gabriel Bárdos	2 529	MKP	100%
Rimaszombat			
Jozef Šimko	4 170	független	58,35%
Dušan Hlinka	1 566	Smer-SD	21,91%
Štefan Orosz	712	Most-Híd, Siet'	9,96%
Igor Maňovský	698	független	9,77%
Nagymegyer			
Samuel Lojkovič	1 992	független	52,24%
Alexander Néveri	984	MKP	25,81%
Ildikó Laposová	476	független	12,48%
Ildikó Dobis	205	független	5,38%
Norbert Rudický	156	Smer-SD	4,09%

Párkány			
Eugen Szabó	2 087	független	52,46%
Ján Oravec	1 171	független	29,44%
Tibor Vincze	386	független	9,70%
Gabriel Karakán	334	független	8,40%
Kassa			
Richard Raši	35838	Smer-SD	56,25%
Rudolf Bauer	24398	KDH, SDKÚ-DS, NOVA, SaS, MKP, KDS, OKS, DS, OLANO	38,29%
Boris Urbančík	1 592	TIP	2,50%
Ivan Goňko	812	JEDNOTA-L'SS	1,27%
Jaroslav Džunko	567	független	0,89%
Jozef Holečko	510	független	0,80%
Fülek			
Attila Agócs	1 273	független	33,64%
Zsuzsanna Szvorák	1 144	MKP	30,23%
Jaromír Kaličiak	848	Smer-SD, KDH, SNS	22,41%
Zoltán Balog	519	SRK	13,72%
Királyhelmec			
Karol Pataky	1 565	Most-Híd, Smer-SD, KDH, SDKÚ-DS, Siet'	53,54%
István Pásztor	761	MKP	26,03%
Zoltán Molnár	558	független	19,09%
Peter Pető	42	független	1,44%
Nagykapos			
Peter Petrikán	1 307	független	43,80%
Gábor Mihók	471	MKP	15,78%
Stela Očenášová	464	független	15,55%
Michal Gyüre	387	független	12,97%
Vladimír Sabolčák	192	független	6,43%
Zuzana Korušiak Vargová	106	független	3,55%
Ladislav Hudák	57	független	1,91%
Bős			
Iván Fenes	1 306	MKP	51,22%
Tímea Feketeová	729	Most-Híd	28,59%
Nikolas Dömény	515	független	20,20%
Galánta			
Peter Paška	1 483	független	27,78%
František Gaulieder	1 265	független	23,69%
Zsolt Takáč	1 035	Most-Híd, Siet', NOVA	19,39%
Ladislav Maťašovský	1 022	független	19,14%
Peter Černý	429	független	8,04%
Tomáš Kovács	105	független	1,97%

Ipolyság			
Štefan Gregor	713	független	23,32%
Ludovít Pásztor	673	független	22,01%
Tomáš Baráti	477	Most-Híd	15,60%
Zoltán Oros	466	MKP	15,24%
Pavel Hudec	257	független	8,40%
Peter Šóder	248	független	8,11%
Štefan Bugyi	119	független	3,89%
Hedviga Makovíni- iová	81	független	2,65%
Gejza Gubiš	24	független	0,78%
Tornalja			
Anna Szógedi	1 769	MKP, Smer-SD	58,89%
Zsolt Herczeg	620	független	20,64%
Ladislav Tóth	213	független	7,09%
Štefan Dusza	153	független	5,09%
Vojtech Szajkó	110	független	3,66%
Gabriel Árvai	72	független	2,40%
Dezider Csízi	67	független	2,23%
Rozsnyó			
Pavol Burdiga	2 200	Most-Híd	48,28%
Ivan Kuhn	913	OKS	20,04%
Peter Šima	478	független	10,49%
Lubomír Takáč	374	PAS	8,21%
Monika Polgáriová	354	független	7,77%
Milan Capák	238	KSS	5,22%
Zselíz			
Ondrej Juhász	1 226	független	46,25%
Róbert Gulyás	438	független	16,52%
Ervín Janšík	334	független	12,60%
Pavel Bakonyi	262	független	9,88%
Alexander Tóth	181	Siet'	6,83%
Miroslav Hasznos	159	SaS	6,00%
Zdenek Dekický	51	független	1,92%
Nádszeg			
František Juhos	980	Most-Híd	53,03%
Árpád Borka	868	MKP	46,97%
Ekecs			
Ladislav Polák	914	MKP, Most-Híd	100%
Vágsellye			
Jozef Belický	2 567	független	37,58%
Martin Alföldi	2 381	Most-Híd, KDH, Siet'	34,86%
Miroslav Gera	882	független	12,91%
Alexander Szabó	709	független	10,38%
Jozef Klačko	291	független	4,26%

Szepsi			
Slavomír Borovský	1 367	független	35,61%
Irena Petrašová	1 195	MKP	31,13%
Tibor Bráz	707	független	18,42%
Ján Csala	284	független	7,40%
Norbert Krušínský	229	Most-Híd, KDH, SDKÚ-DS, Siet'	5,97%
Monika Molnárová	57	Smer-SD	1,48%
Tardoskedd			
Marián Tóth	1 113	Most-Híd	100%
Marcelháza			
Ervin Varga	994	MKP, Most-Híd	58,82%
Vojtech Czibor	531	független	31,42%
Benjamin Keszeg	165	független	9,76%
Udvard			
Branislav Becík	1 419	független	52,40%
Štefan Szabó	620	Most-Híd, MKP	22,90%
Jozef Kálazi	455	független	16,80%
Silvia Vadkertiová	123	független	4,54%
Ladislav Polena	57	független	2,10%
Mária Vadkertiová	34	független	1,26%
Léva			
Štefan Mišák	2 552	Smer-SD, SNS, SZ	29,15%
Ján Krtík	2 517	független	28,75%
Rastislav Kasan	1 978	független	22,59%
Igor Éder	912	Siet'	10,42%
Slavomír Pirk	436	független	4,98%
Vladimír Hagara	178	független	2,03%
Karol Takáč	103	független	1,18%
Katarína Krkošková	80	NOVA	0,91%
Ógyalla			
Ildikó Basternáková	902	MKP	29,73%
Karol Lovász	601	független	19,81%
Mikuláš Gróf	374	független	12,33%
Peter Závodský	292	Siet'	9,62%
Zoltán Egyházi	197	független	6,49%
Anna Žigová	170	Smer-SD	5,60%
Zoltán Gyurcsovics	152	független	5,01%
Zoltán Pollák	149	független	4,91%
Anton Poništ	136	független	4,48%
Peter Elek	61	független	2,01%

Dél-Szlovákia magyarok által lakott településeinek (legalább 10% vagy legalább 100 fő magyar) polgármesterei

Megj.: a nevek a statisztikai hivatal adatai szerint (a hivatalos név, ahogy a jelölt a választáson indult).

Pozsonyi városrészek:

Dunacsún: Ferenčáková Gabriela (MOST-HÍD, SIEĽ, SDKÚ-DS, SZ, SaS, OKS, KDH), Dévéný: Kolková Ľubica (SIEĽ, MOST-HÍD, SDKÚ-DS, SaS, KDH), Dévénýújfalu: Jambor Milan (SIEĽ, SDKÚ-DS, SaS, MOST-HÍD), Hidegkút: Zaťovič Martin (SIEĽ, SDKÚ-DS, KDH, MOST-HÍD, NOVA, OKS, SaS, SZ, EDS), Járfalu: Škodler Pavel (független), Károlyfalu: Čahojová Dana (független), Lamač: Šramko Peter (KDH, SaS, SDKÚ-DS, NOVA, OĽANO, OKS, SIEĽ), Újváros: Kusý Rudolf (független), Ligetfalu: Baján Vladimír (független), Óváros: Števík Radoslav (független), Pozsonypüspöki: Ožvaldová Alžbeta (SIEĽ, SDKÚ-DS, SaS, MOST-HÍD, MKP, KDH, NOVA, SMER-SD), Réce: Pilinský Peter (SIEĽ, KDH, MOST-HÍD, NOVA, SZ), Oroszvár: Antoš Dušan (független), Főrév: Pekár Dušan (KDH, OĽANO, NOVA, ZZ, DÚ, MKP, OKS), Vajnory: Mrva Ján (független), Vereckye: Kuruc Martin (független), Záhorská Bystrica: Krúpa Jozef (SDKÚ-DS, KDH, SIEĽ, NOVA, SaS, MOST-HÍD).

Szenci járás: Boldogfa: Časný Alojz (független), Dunasápújfalu: Takáčová Viola (független), Éberhárd: Godová Eva (független), Egyházfa: Filkász Ján (KDH), Fél: Pomichal István (független), Gútor: Schnöbl Jozef (független), Hegysúr: Gujber Ladislav (MKP, MOST-HÍD), Magyarbél: Danter Anton (független), Nagyborsa: Klačko Ján (független), Réte: Metzner Zoltán (MKP, MOST-HÍD), Szemet: Božík Štefan (független), Szenc: Kvál Karol (független), Szigetmajor: Petrák Ľubomír (SMER-SD), Vök: Fejes Baltazár (MKP), Zonctorony: Čermák Štefan (MOST-HÍD).

Dunaszerdahelyi járás: Albár: Bereczk Oskár (MOST-HÍD, MKP, SMER-SD), Alistál: Horváth Tomáš (független), Bacsfa: Vonyiková Helena (független), Baka: Bertalan Juraj (független), Balony: Matus Frigyes (MKP), Béke: Janikovicsová Katarína (független), Böggellő: Kázmérová Mária (MKP), Bős: Fenes Iván (MKP), Csákány: Bugárová Lívia (független), Csallóközcsütörtök: Őry Péter (MKP), Csallóközkürt: Kubik Jozef (független), Csallóköznádasd: Bónová Zuzana (független), Csallóköztámok: Herberger Ladislav (MOST-HÍD), Csenke: Karika Jozef (független), Csiliznyárad: Lukács Jozef (független), Csilizpatas: Takács Ernest (független), Csilizradvány: Janík Erzsébet (MKP), Dercsika: Matuška Ladislav (MOST-HÍD, MKP), Diósförgepatony:

Gálffy Szilárd (független), Doborgaz: Boráros Jozef (független), Dunaszerdahely: Hájos Zoltán (MKP), Dunatókécs: Csibová Mária (MOST-HÍD, MKP), Egyházkarcsa: Górány Ladislav (MOST-HÍD), Ekecs: Polák Ladislav (MKP, MOST-HÍD), Eperjes: Csiba Jarmila (független), Felbár: Bodó Štefan (független), Felsőpatony: Sidó Tivadar (független), Gelle: Vajás Imrich (MKP), Hegyete: Bokros František (független), Hodos: Balódi Ladislav (MOST-HÍD, MKP), Illésháza: Fehér Tibor (MKP), Jányok: Berner Lajos (MOST-HÍD), Keszölcés: Orosz Ágošton Erika (független), Királyfiakarcsa: Gányovicsová Jana (független), Kisfalud: Mocsonoky Robert (független), Kisudvarnok: Marczell Zoltán (MOST-HÍD), Kulcsod: Bognár Csaba (független), Lég: Szitási František (független), Lúcs: Kiss Ladislav (MOST-HÍD), Macháza: Lániková Ľudmila (SMER-SD), Medve: Morva Ladislav (MKP), Nagybony: Bődök Mária (független), Nagybadak: Soós Robert (MKP), Nagymad: László Gabriel (MOST-HÍD, SMER-SD, MKP), Nagymagyar: Csicsay Ottó (MKP), Nagymegyér: Lojkovič Samuel (független), Nagypaka: Seňan Ivan (SIEĽ), Nagyszarva: Horváth Eugen (független), Nagyudvarnok: Ūrógi Ján (független), Nyárasd: Bacsó László (MKP), Nyékvárkony: Fazekas Štefan (független), Olgya: Mészáros Tibor (MKP), Padány: Szabó Zoltán (MOST-HÍD, MKP), Patonyrét: Varga Ladislav (MKP), Pódatejed: Csóka Alexander (független), Sárosfa: Földváryová Terézia (független), Sárrét: Kuczman Alfréd (független), Somorja: Bárados Gabriel (MKP), Szap: Miklós František (független), Szentmihályfa: Borbély Július (független), Ūszor: Sojka Zoltán (független), Vajka: Álló Donald (független), Vámosfalva: Puss Andrej (MOST-HÍD), Vásárút: Zsoldos Roland (független), Vitény: Fischer Jozef (független), Vörösmajor: Kúdela Marek (független).

Galántai járás: Alsóhatár: Dora František (MOST-HÍD), Alsószeli: Kovács Ľudovít (MKP), Diószeg: Szabó Anton (független), Feketenék: Csadyová Zuzana (MOST-HÍD), Felsőszeli: Dobosy Pavol (MOST-HÍD), Galánta: Paška Peter (független), Gány: Ivančíková Denisa (független), Hidaskürt: Rózsár Tibor (független), Jánosháza: Dubaň Ľudovít (független), Jóka: Farkas Imre (független), Királyrév: Racsco Pavel (független), Kismácséd: Hontvári František (MKP, MOST-HÍD), Kosút: Mačicová Zdenka (független), Nádszeg: Juhos František (MOST-HÍD), Nagyfödemes: Gógh František (SMER-SD, MOST-HÍD, MKP), Nagymácséd: Lancz Štefan (MOST-HÍD), Nemeskajal: Farkasová Lívia (független), Taksony: Mészáros Mária (MKP), Tallós: Horváth Zoltán (független), Tósnýárasd: Szilvási Zoltán (független), Vága: Kubica Adrián (független), Vezekény: Tončko Mikuláš (független), Vízkelet: Nagy Pavel (független).

Vágsellyei járás: Deáki: Jakócsová Kristína (független), Farkasd: Iván Gyula (MKP), Felsőkirályi: Rábek Emil (független), Negyed: Jancsó Štefan (MKP), Perred: Borsányi Gyula (MKP), Sókszelőce: Mandák Igor (független), Tornóc: Rábek Július (független), Vághosszúfalu: Tóth Pavol (független), Vágkirályfa: Bergendi Ferenc (MOST-HÍD), Vágsellye: Belický Jozef (független), Zsigárd: Baranyay Alajos (MKP).

Komáromi járás: Bajcs: Virág Oto (független), Bátorkeszi: Labancz Roland (MKP, MOST-HÍD), Bogyá: Antal Vojtech (független), Bogyarét: Aradi Monika (MKP), Búcs: Karkó Ján (független), Csallóközaranos: Varjúová Eva (MKP, MOST-HÍD), Csicsó: Földes Csaba (MKP), Dunamocs: Banai Tóth Pál (független), Dunaradvány: Púchovský Ľubomír (független), Ekel: Feketeová Iveta (független), Füss: Farkas Karol (MOST-HÍD), Gellér: Rácz Ladislav (MKP), Gúta: Horváth Árpád (MKP), Hetény: Magyar František (MOST-HÍD), Ifjú-ságfalva: Gönczölová Gabriela (független), Imely: Tyukos František (független), Izsa: Domin István (MKP), Karva: Duka Gabriel (MKP), Keszegfalva: Lehocký Milan (független), Kolozsnéma: Szalay Rozália (MKP), Komárom: Stubendek László (független), Lakszakállas: Bartal András (MKP), Madar: Édes Štefan (független), Marcellháza: Varga Ervin (MKP, MOST-HÍD), Martos: Keszeg István (MKP), Megyeres: Molnár Zoltán (független), Mudroňfalva: Matko Ľubomír (független), Nagykeszi: Csóka Lajos (MOST-HÍD), Naszvad: Haris Jozef (független), Nemesócsa: Magyarics Gustáv (független), Ógyalla: Basternáková Ildikó (MKP), Pat: Szabó Olga (MKP), Perbete: Koša Jozef (MOST-HÍD), Szentpéter: Jobbágy Jozef (független), Szilas: Tóth Peter (független), Tany: Bugár Imrich (független), Vágfüzes: Forró Ladislav (független), Virt: Kovács Ján (MKP), Zsemlekes: Kovácsová Dáša (független).

Nyitrai járás: Alsóbodok: Paulisz Marián (független), Babindal: Ľurica Peter (MOST-HÍD, SMER-SD), Csehi: Kupeček Róbert (független), Csiffár: Czapala Július (független), Csitár: Vinkovičová Zuzana (SMER-SD, KDH, MOST-HÍD), Gímes: Púchovský Ladislav (független), Kalász: Balázs Ján (SMER-SD), Kiscétény: Charizopoulos Leonidas (SMER-SD), Kolon: Balkó Róbert (MKP, KDH, MOST-HÍD, NOVA), Nagycétény: Mészáros František (független), Nagyhind: Farkas Csaba (SMER-SD), Nyitragerencsér: Vrabelová Anna (független), Nyitrágeszte: Brath Miroslav (független), Pográny: Hajdu Ladislav (független), Tild: Kiss Norbert (KDH, SMER-SD), Zsére: Zsebi Jozef (független).

Aranyosmaróti járás: Lédec: Farkaš Juraj (MOST-HÍD, SMER-SD).

Érsekújvári járás: Andód: Czuczor Mária (MKP), Bajta: Benkó Jozef (független), Baracska: Černák Tibor (MKP), Bart: Hubáč Alexander (MOST-HÍD), Béla: Varga Michal (független), Bény: Čákváriová Eva (MOST-HÍD), Csúz: Ostrodický Jozef (független), Ebed: Nagy Tibor (MKP), Érsekújvár: Klein Otokar (független), Für: Zacharová Štěpánka (független), Garamkövesd: Elzer Ján (SMER-SD), Garampáld: Górová Monika (MKP), Helemba: Kosznovszka Henrieta (független), Kamocsa: Lukácsová Valéria (MOST-HÍD, MKP), Kéménd: Grman Jozef (független), Kicsind: Pásztorová Rita (MOST-HÍD), Kisgyarmat: Grófová Katarína (független), Kiskeszti: Margala Jozef (független), Kisújfalu: Geri Valéria (MKP), Kőbölkút: Szócs František (független), Kőhídigyarmat: Heiszlerová Katarína (független), Kürt: Téglás Ján (független), Leléd: Mezei Alexander (független), Libád: Esztergályosová Silvia (független), Muzsla: Farkas Iván (MKP), Nagykér: Valášková Judita (független), Nána: Molnár Dezider (független), Párkány: Szabó Eugen (független), Pozba: Ivaničová Katarína (független), Sárkány: Székelyová Beáta (független), Szalka: Cagalová Silvia (független), Szimó: Bób János (MKP), Szőgyén: Vigh Gabriel (MKP), Tardoskedd: Tóth Marián (MOST-HÍD), Udvard: Becik Branislav (független), Újlót: Král' Libor (SMER-SD), Zsitvabesený: Timoranský Gabriel (független).

Lévai járás: Alsószece: Čornák Eugen (független), Alsószece: Baláz Vendelín (független), Bajka: Štrba Alojz (független), Barsvárad: Ožvald Vojtech (független), Bese: Černák Miroslav (MKP), Bori: Szúdy Ladislav (független), Csata: Varga Ján (független), Deménd: Kürthy Attila (SaS), Egeg: Kis Juraj (MKP), Endréd: Bielikostolský Jozef (független), Farnad: Csomorová Vlasta (MKP), Fegyvernek: Fillová Emöke (független), Felsőpél: Húdik Ludovít (független), Felsőzece: Moravská Edita (SaS, SZ), Felsőzece: Pásztor Tomáš (független), Felsőtúr: Szyahula Tomáš (független), Garamlók: Márföldi Ján (SMER-SD), Garamsalló: Kassaiová Renáta (MOST-HÍD, MKP, SMER-SD), Garamszentgyörgy: Kovács Jozef (független), Gyerk: Nagy Gejza (MKP), Hontfűzesgyarmat: Pilinský Karol (MOST-HÍD), Ipolybél: Skladanová Irena (független), Ipolyfödemes: Tóthová Magdalena (MKP), Ipolypászto: Mészáros Oto (független), Ipolyság: Gregor Štefan (független), Ipolyszakállós: Ozsvald Arnold (független), Ipolyvisk: Gyurkovics Jozef (MOST-HÍD), Kálna: Éhn Ladislav (SMER-SD, KSS, MKP), Kéty: Molnár Péter (független), Kiskoszmály: Pisch Ladislav (SMER-SD), Kisóvár: Szabóová Helena (SMER-SD), Kisölvéd: Bacsa Zoltán (MKP, MOST-HÍD), Lekér: Csudai Róbert (MOST-HÍD), Léva: Mišák Štefan (SMER-SD, SNS, SZ), Lontó: Kuczman Štefan (MOST-HÍD, MKP), Lüle: Farkašová Mária (SNS), Málás: Streda Karol (MOST-HÍD), Nagyod: Madarásová Eva

(MKP, SMER-SD), Nagyölvéd: Cseri Zita (független), Nagysalló: Kotora Marián (MKP, SMER-SD), Nagysáró: Tabačeková Katarína (független), Nagytúr: Péter Jaroslav (SMER-SD), Nemesoroszi: Tóthová Luba (SMER-SD), Nyírágó: Fekete Zoltán (MOST-HÍD), Oroszka: Nagy Ludovít (MKP, MOST-HÍD), Palást: Szkladányi Helység Anikó (MOST-HÍD), Peszektergenye: Maďar Július (MOST-HÍD), Szalatnya: Bazsó Árpád (MKP), Szántó: Lőrincz Lubomír (SMER-SD, KDH), Század: Srna Zoltán (MKP), Szete: Kanala Miroslav (MOST-HÍD), Tompa: Holomeková Erika (független), Töhöl: Žigrai Ivan (MOST-HÍD, SDS, KDH), Töre: Bogár Jozef (független), Újbars: Nagy Ladislav (SMER-SD), Vámosladány: Mojzeš Štefan (független), Zalaba: Bögi Pathó Melinda (MKP), Zseliz: Juhász Ondrej (független), Zsemle: Gubiková Andrea (MKP).

Nagykürtösi járás: Apátújfalu: Kálazy Csaba (független), Bátorfalu: Lichvárová Daniela (SMER-SD, MOST-HÍD), Bussa: Végh Zoltán (független), Csáb: Tóth Henrik (MKP), Csalár: Ádám Vojtech (MOST-HÍD), Dacsókeszi: Gyurászová Eva (SMER-SD, MOST-HÍD, MKP), Felsőzellő: Krahulec Ivan (SDKÚ-DS, MOST-HÍD, KDH), Galábocs: Chudý Štefan (független), Gyürki: Egrýová Eva (MKP, MOST-HÍD), Haraszt: Varga Jozef (SMER-SD, MOST-HÍD), Inám: Régi Zsolt (MKP), Ipolybalog: Bálint Peter (független), Ipolyhídvég: Lestyánszky Viktor (MOST-HÍD), Ipolykér: Suchánsky Pavol (MOST-HÍD), Ipolykeszi: Kosíková Silvia (MKP), Ipolynagyfalu: Kerata Ladislav (MKP, MOST-HÍD), Ipolynyék: Hrubík Béla (MKP), Ipolyszécsényke: Deák Jozef (független), Ipolyvarbó: Fagyas Marcel (MKDA-MKDSZ), Kelenye: Csákyová Helena (MKP), Kiscsalomja: Hlačok Miroslav (SMER-SD), Kóvár: Grešinová Alžbeta (MOST-HÍD), Kókeszi: Pixiades Ladislav (független), Leszenye: Majdán Ladislav (SMER-SD, SDKÚ-DS, MOST-HÍD, KDH, NOVA), Lukanénye: Kuzma Zoltán (független), Nagycsalomja: Nagy Michal (MKP), Óvár: Vízi Jozef (MOST-HÍD), Rárósműlyad: Nagy Vojtech (független), Sirak: Dímik Tibor (MOST-HÍD), Szécsénykovácsi: Filip Jozef (SDKÚ-DS, MOST-HÍD, KDH, NOVA), Szelény: Celeng Pavel (SMER-SD, MOST-HÍD), Szlovákygyarmat: Árvayová Denisa (független), Terbegec: Krnáč Marek (MKP), Zsély: Makó Július (SMER-SD, SMS, NOVA, SNS).

Losonci járás: Béna: Csaba István (MOST-HÍD), Bolgárom: Szakó Dezider (MKP), Bolyk: Kamenský Peter (független), Csákányháza: Bodor Vojtech (SMER-SD), Csoma: Urbančok Pavel (független), Füle: Agócs Attila (független), Fülekkovácsi: Agócs Oto (MOST-HÍD), Fülekpüspöki: Noskó Ladislav (MKP), Galsa: Ferencz Karol (MOST-HÍD), Ipolynyitra: Berky Tivadar (SRK), Jelsóc: Sárová Viera (SMER-SD), Kalonda: Erdélyiová Alžbeta (MKP), Ke-

resztúr: Spodniaková Alena (SMER-SD), Losonc: Pivková Alexandra (független), Miksi: Ágošton Imrich (független), Mucsiny: Benkó Zoltán (független), Nagydaróc: Rubintová Viera (független), Panyidaróc: Papp Atilla (független), Perse: Nagyová Mária (független), Pilis: Molnárová Dorota (MOST-HÍD), Pinc: Votoupalová Valéria (független), Ragyolc: György Péter (MKP, MOST-HÍD), Rapp: Sóky Ladislav (független), Sátorosbánya: Badinka Juraj (SMER-SD), Sávoly: Ferencz Július (független), Sid: Kurunci Arnold (ASV), Sőreg: Végh Zoltán (független), Terbeléd: Šulek Štefan (független), Törincs: Barčík Andrej (SMER-SD), Vilke: Rác Gabriel (független).

Nagyrócei járás: Alsófalú: Punka Ján (MOST-HÍD), Deresk: Duszová Mária (MOST-HÍD), Felfalu: Vaculčiak Vladimír (SMER-SD), Felsőrás: Miklós Aladár (MKP), Gice: Horváth Jaroslav (független), Gömörfalva: Lévaiová Monika (MOST-HÍD), Gömörliget: Pataki Vojtech (független), Lévárt: Halászová Marta (MKP), Lice: Miklós Ladislav (SMER-SD), Lökősháza: Cselényiová Kristína (MKP, SMER-SD), Otrókocs: Šomošvári Vojtech (MOST-HÍD), Sajógömör: Jankóšik Zoltán (MOST-HÍD), Szkáros: Kecsová Daniela (független), Tornalja: Szögedi Anna (MKP, SMER-SD), Visnyó: Borsodi Zoltán (SDKÚ-DS), Zsór: Csizmadia Zoltán (független).

Rimaszombati járás: Abafala: Hanobiková Irena (MKP), Ajnácskő: Hunyák Jozef (MOST-HÍD), Almágy: Agócs Július (MKP), Alsóvály: Miko Ladislav (MKP), Balogfala: Csörnök Juraj (MKP), Balogtamási: Gyurán Vojtech (MOST-HÍD), Balogújfalu: Bodon Július (MKP), Baraca: Szajko Richard (SRK, MKP), Bátka: Hencz Peter (MOST-HÍD), Bellény: Očenáš Ivan (független), Cakó: Bari Karol (MKP), Csíz: Tóth Peter (független), Darnya: Vincze Endre (MOST-HÍD), Détér: Zagyi Štefan (MKP, SMER-SD, SDKÚ-DS), Dobfenek: Katióvá Erika (független), Dobóca: Gotlibetová Annamária (MKP), Dülháza: Balázová Katarína (SDKÚ-DS), Feketepatak: Šufliarska Svetlana (SMER-SD), Feled: Mihályi Gabriel (független), Felsővály: Záhorský Ján (független), Füge: Palmont Imrich (MOST-HÍD), Gesztete: Rác František (SMER-SD), Gortvakisfalud: Balog Gejza (független), Gömörispánmező: Bien Vladimír (független), Gömörilipóc: Lesko Miloš (független), Gömörmihályfalva: Hubay Levente (MKP), Guszóna: Fazekas Peter (MOST-HÍD), Hanva: Czókoly Ludevít (független), Harmac: Benedeková Marta (MOST-HÍD, MKP), Hubó: Gencsi Gabriel (MKP), Iványi: Balyo Tibor (független), Jánosi: Krahulec Stanislav (SIET), Jéne: Martinovicsová Marta (SMER-SD), Jeszte: Zagyiová Katarína (független), Kacagópuszta: Lichanec Ján (SMER-SD, SDS), Kálósa: Váradi Vojtech (SMER-SD), Kerekgede: Veres Oto (független), Kiszömöri: Kisantal Zoltán (MOST-

HÍD), Korklát: Karkus Tivadar (MOST-HÍD), Kövecses: Keszi Norbert (MKP, MOST-HÍD), Lénártfala: Rákoši Ján (MKP, MOST-HÍD), Lenke: Habovčík Marián (SDKÚ-DS, MOST-HÍD), Magyarhegyemeg: Krahulcová Agneša (MOST-HÍD), Martonfala: Radič Eugen (PRÁVO A SPRAVODLIVOSŤ), Medveshídegkút: Varga Alexander (MOST-HÍD), Méhi: Kosztúr Lubomír (független), Nagybalog: Csúr Tibor (független), Naprágy: Madarász Jozef (MKP), Óbást: Lászlóová Ildikó (független), Oldalfala: Sebők Tibor (SMER-SD), Osgván: Barto Adrian (SMER-SD), Pádár: Szabó Attila (MOST-HÍD), Pálfala: Menyhárt Vojtech (SDKÚ-DS), Perjése: Kovács Krisztián (MKP, MOST-HÍD), Péterfala: Kőből Gyula (MKP), Radnót: Bari Aladár (független), Rakottyás: Rencsok Ján (független), Rimaszécs: Vavrek Štefan (MOST-HÍD), Rimaszombat: Šimko Jozef (független), Runya: Javorová Andrea (MKP, MOST-HÍD), Sajókeszi: Szajkó Aladár (MKP), Sajórecske: Tóth Oskár (független), Sajószentkirály: Béres František (MOST-HÍD, MKP), Serke: Kisfaludi Nándor (független), Simonyi: Gál Štefan (független), Szátor: Balog Tibor (MKP), Tajti: Molnár Július (MOST-HÍD), Újbást: Sonkolyová Csilla (független), Uzapanyt: Babík Peter (MOST-HÍD), Várgede: Illés Štefan (SRK), Vecseklő: Kovács Tibor (MKP), Velkenye: Czígány Ján (MKP, MOST-HÍD), Zádorháza: Kovács Ildikó (MOST-HÍD), Zeherje: Gembická Ružena (SMER-SD), Zsíp: Simon Béla (független).

Rozsnyói járás: Barka: Ičo Vojtech (MKP), Beretke: Giczeiová Anna (MKP), Berzété: Gáspár Pavol (MKP), Borzova: Sanislóová Alžbeta (MKP), Csoltó: Hubay Ján (MOST-HÍD), Csucsom: Szöllős Alexander (független), Dernó: Balázs Tibor (független), Gömörhorka: Balázs Tibor (MOST-HÍD), Gömörpanyit: Majoroš Milan (MOST-HÍD), Hárskút: Anna Robert (MOST-HÍD), Hosszszűs: Novák Tomáš (független), Jablonca: Angyal Bartolomej (MOST-HÍD), Jólész: Barci František (MKP), Keeső: Lőrincz Július (MOST-HÍD, MKP), Kiskovácsvágása: Dáni Adrián (MKP), Kőrös: Lipták Ondrej (MKP), Körtvélyes: Parti Gabriel (MKP), Krasznahorkaváralja: Bollo Peter (MOST-HÍD), Kuntapolca: Gyenesová Eva (MOST-HÍD), Lekenye: Takács Ágnes (MKP), Lucska: Szabó Jozef (független), Melléte: Husanik Csaba (MOST-HÍD), Páskaháza: Viola Roman (független), Pelsőc: Šušánová Iveta (MOST-HÍD), Pelsőcardó: Fábrián Daniel (független), Rozsnyó: Burdiga Pavol (MOST-HÍD), Rudna: Kerekes Július (MOST-HÍD), Szádalmás: Zubriczky Slavomír (MOST-HÍD), Szalóc: Borzy Valentín (MKP, MOST-HÍD), Szilice: Várady Tomáš (független), Tornagörgő: Tankó Ladislav (független), Várhosszúrét: Klárik Gabriel (független).

Kassai városrészek: Barca: Krištof František (KDH), Dargovských hrdinov:

Andrejčák Jozef (SMER-SD) Džungľa: Balogová Adriana (független), Délváros: Hlinka Jaroslav (független), Kavečany: Balčík Martin (KDH, SIEŤ), Košická Nová Ves: Lesňák Milan (független), Krásna: Kažimír Marek (független), Lorinčík: Exner Damián (független), Lunik IX: Šaňa Marcel (SRK), Myslava: Šimková Iveta (független), Tóváros: Kovačevićová Lenka (független), Peres: Karabin Jozef (független), Poľov: Brada Ladislav (független), Északváros: Gaj Marián (független), KVP: Halenár Alfonz (független), Sídliško Ťahanovce: Betuš Cyril (független), Staré Mesto: Grega Lubomír (független), Šaca: Petrik Daniel (SDKÚ-DS), Šebastovce: Puzderová Monika (független), Ťahanovce: Nigut Ján: (KDH, MOST-HÍD, SIEŤ, SMER-SD, MKP, NOVA), Vysné Opátske: Mikluš Viktor (független), Nyugatváros: Jakubov Ján (SMER-SD). Kassa-körmék: Abaújszina: Gallová Marcela (TIP), Áj: Farkas Július (MOST-HÍD), Alsólánc: Sitás Alexander (független), Bódvavendégi: Béres Tibor (MKP), Buzita: Mohňanský Jozef (MKP, MOST-HÍD, SMER-SD), Csécs: Pelegrin Július (független), Debrőd: Gergely Papp Adrianna (MKP), Jánok: Begala Július (független), Jászó: Nagy Gabriel (független), Kenyhec: Konkoly Jozef (független), Komaróc: Bužický Marián (független), Makranc: Lacková Mária (független), Migléc: Nagy Štefan (MKP), Nagyvída: Beluscák Július (KDH, SMER-SD, SDKÚ-DS, MOST-HÍD, MKP), Pány: Juhászová Rozália (független), Péder: Holečko Jozef (független), Perényhím: Molnár Ladislav (MOST-HÍD), Reste: Bodnár František (MKP, MOST-HÍD, SMER-SD), Somodi: Kočíš Tibor (független), Szádelő: Nehoda Július (független), Száduvarnokméhész: Simkó Csaba (MKP), Szepsi: Borovský Slavomír (független), Szeszta: Grešo Róbert (SMER-SD, MOST-HÍD), Torna: Oravec Attila (független), Tornahorvát: Kőteleš Karol (független), Tornaújfalú: Koleszár János (MKP), Zsarnó: Kulcsár Ján (MKP).

Nagymihályi járás: Abara: Csuri Árpád (MOST-HÍD), Baján: Genco František (SDKÚ-DS, SMS, MOST – HÍD), Bés: Kalán Alexander (MKP), Budaháza: Juhász Lóránt (független), Csicser: Varga Imrich (MKP), Deregnyő: Jasovský Tibor

(független), Dobóruszka: Lakatošová Erika (MKP), Hegyi: Kohut Ladislav (MOST-HÍD), Iske: Šipoš Štefan (MOST-HÍD), Kaposkelecsény: Molnár Karol (független), Kistráska: Žeňuchová Jolana (MOST-HÍD), Mátyócvajkóc: Czapová Lýdia (MKP), Mokcsamogyorós: Tamaška Július (független), Nagykapos: Petrikán Peter (független), Nagyráska: Jakab Elemér (MOST-HÍD), Nagyszelmenc: Tóth Ludovít (MKP), Szirénfalva: Takács Alexander (MOST-HÍD), Vaján: Czinke Štefan (MOST-HÍD).

Töketerebes járás: Ágcsernyő: Jámbor Ladislav (SMER-SD), Bacska: Kosztyu Ladislav (független), Bári: Csizmadia Albert (MKP), Battyán: Szabó Dionýz (független), Bély: Jurčák Ladislav (MOST-HÍD), Bodrogszerdahely: Mento Zoltán (független), Bodrogszög: Baloghová Eva (SMER-SD), Boly: Bohács Attila (SIEŤ), Borsi: Vargová Tünde Anna (független), Csarnahó: Kálmánová Angela (független), Dobra: Csoma Mikuláš (SMER-SD), Imreg: Balog Ján (KDH, SDKÚ-DS), Királyhelme: Pataky Karol (MOST-HÍD, SMER-SD, KDH, SDKÚ-DS, SIEŤ), Kisgérés: Furik Csaba (MKP), Kiskövesd: Máté Ágnes (MKP), Kistárkány: Petrik Árpád (független), Kistoronya: Bojkovský Jozef (SMER-SD), Ladmóc: Szabová Alžbeta (MKP), Lelész: Zurbola Michal (MOST-HÍD, MKP), Nagygérés: Pál Zoltán (MOST-HÍD, SMER-SD), Nagykövesd: Nagy Attila (független), Nagytárkány: Kopasz József (MKP), Örös: Horváth Július (független), Perbenyik: Fedor Ernest (MKP), Pólyán: Csorba Mikuláš (MOST-HÍD), Rad: Mozsárová Mária (független), Szentes: Liszkai Gustáv (SMER-SD, MKP, MOST-HÍD), Szentmária: Hornyák Štefan (MKP), Szinyér: Kondásová Magdaléna (MKP, MOST-HÍD), Szolnocska: Krestyanko Ladislav (MKP), Szomotor: Juhász Ján (MOST-HÍD), Szőlőske: Takáč Michal (SMER-SD, MOST-HÍD), Szürnyeg: Kalán Viktor (SMER-SD, MOST-HÍD), Tiszacsernyő: Vozáriková Marta (SMER-SD, MOST-HÍD), Újhely: Kalinič Ján (SDKÚ-DS, SMER-SD), Véke: Kajla Ján (MKP), Zemplén: Takács Mikuláš (MKP), Zétény: Szaxon Zoltán (MKP, MOST-HÍD).

Oriskó Norbert

Régi és új polgármesterek a Komáromi járásban

A komáromi régió 41 községében választottak polgármestereket, a járás „nyertese” az MKP, vagyis a magyar párt szerepelt a legjobban. Polgármestereink tele vannak tervekkel, és valamennyien bíznak benne, hogy a megválasztott képviselők a városok, falvak érdekeit tartják majd szem előtt az elkövetkező négy évben.

Komárom meglepetéssel szolgált

Gyakran Észak-Komáromnak, Öreg-Komáromnak vagy Révkomáromnak hívják, hogy megkülönböztessék a déli, azonos nevű magyarországi várostól, a felvidéki magyarság kulturális és politikai központjaként is emlegetik, 2004-től egyetemi város is. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a 34 349 lakosából 18 506, vagyis közel 54 százalék a magyar. Az önkormányzati választásokon a függetlenként induló Stubendek Lászlót választották meg a város polgármesterének.

Az önkormányzati választások idején a legnagyobb figyelem Komáromra irányult. Miként értékeli a sikert? Ön szerint minek köszönhető, hogy Önt választották meg?

A siker egyértelműen a komáromiaké, ezért elsősorban őket kellene megszólítani. Még négy évvel ezelőtt, a nagy pártszakadás időszakában sikerült Komáromban is megmenteni az MKP-t. Akkor e megerősödési folyamat élére

állva előbb elnökként, majd alelnökként a komáromiak nagy fölényrel választották meg Nyitra megyei képviselőnek. Intenzív kapcsolatot tartok a lakossággal, ezért szinte közösen alakult ki a vélemény: esélyes polgármester-jelöltként induljak a 2014-es önkormányzati választásokon. Közben a helyi MKP-ban egy csoport inkább a Híddal keresve a kapcsolatot – a lakossági szavazás előtt – már posztokat, funkciókat és pozíciókat osztogatott, természetesen már más polgármester-jelölttel. A kampány folyamán igyekeztem a pártirányítók helyett, egyértelműen a lakossági vélemények felé fordulni. Ez határozta meg a kampány hangulatát, intenzivitását, s végül is, szerintem, az eredményét, eredményességét is.

Az új önkormányzati képviselők nagy része független, elképzelései szerint milyen lesz az együttműködés a testülettel?

A testületi tagok többségével személyesen is kölcsönösen jó a kapcsolatunk. Jó szakemberek, igazi lokálpatrióták. Ha mindez párosul a város iránt érzett felelősségtudattal és tenni akarással, akkor lassan, de biztosan számúzzuk szótárunkból az ellenzéki kifejezést, és akkor Komárom fejlődésében rövidesen eredményeket érhetünk el – közösen.

A tapasztalatokat, amelyeket eddig politikusként, önkormányzati, illetve megyei képviselőként, alpolgármes-

terként gyűjtött, hogyan tudja majd kamatoztatni Komárom élén?

Az eddigi tapasztalatok bizonyára segítenek. Azonban Komárom polgármesterének lenni nagyon komoly, rendkívül felelősségteljes feladat, talán mondanám így is: hivatás. Sok tanulással és nagy alázattal végzett munka. S ez így szép.

A Csemadok helyi elnökeként, kultúraszerezető és csúnya szóval élve kultúracsínáló emberként, hogyan tudja a polgármesteri székből tovább növelni a kultúra és a kulturáltság szintjét a városban?

Komáromban és környékén eddig számos csoport, egyesület és egyén is komoly eredménnyel tevékenykedett. Csemadokosként csak egy szeletét műveltem, szerveztem. Most ez egészen kell odafigyelni, segíteni, irányítani, koordinálni. Szép munka lesz.

Az alakuló ülés után mik lesznek a legfontosabb teendők?

Az első ülés, bár inkább ünnepi jellegű lesz, de már előrevetít egyfajta jövőbeni testületi hangulatot, irányvonalat. A bizottságok véglegesítése, a jövő évi költségvetés elfogadása, és persze a Hivatal hatékonyabb működésének biztosítása a legfontosabb teendők.

Mik a legfontosabb prioritások az elkövetkező négy évre?

Több prioritás van, kiemelt helyen vi-

szont egyértelműen a munkahelyek megóvása és új munkalehetőségek biztosítása.

Lehetséges lesz-e megküzdeni azzal a megosztottsággal, ami az elmúlt időszakban Komáromra jellemző volt? Hogyan?

Komárom már belefáradt az állandó, egymás elleni acsarkodásba. A lakosság már nem kíváncsi az egymásra mutogatásra, a kifogásokra és kibeszélésekre. Eredményeket akarnak látni. A jóért, a jobbért való közös igyekezet az ellentéteket is egyre inkább elsimítja.

Mi lehet Komárom erőssége, amivel jobban bekerülhet a köztudatba, és amit erősíteni kéne?

Komárom a nagy folyók ölelésében, Dél-Komárommal ikervárosként fekszik Közép-Európa szívében. Világörökségre jelölt ősi vár- és erődrendszerrel, világ- és olimpiabajnokokkal, kitűnő termálvízzel. Írók, tudósok, művészek, királyok és államfők születési és találkozóhelye, egyetemi város, szenvedélyes fiatalokkal. És szerintem fantasztikus emberekkel! Magyarokkal, szlovákokkal. Akik, ha kell, megtöltik a Klapka teret zászlódiszes nagygyűléssel, a hatalmas templomokat imádkozó lelkiülettel. Ha mindezeket az értékeket még inkább megtelítjük lélekkel, egymás megbecsülésével, tenni akarással és a jövőnk iránt érzett felelősségtudattal, elmondhatjuk: Komárom valóban a szlovákiai magyarok fővárosa – ahol a szlovákok is jól érzik magukat!

Gúta a gazdag kultúra és sport városa

Gúta a Kisalföldön, a Vág és a Kis-Duna összefolyásánál fekszik, 10 696 lakosával, melyből valamivel több, mint 80 százalék magyar, a Csallóköz legnagyobb települései közé tartozik. A városban idén is az MKP-s Horváth Árpád győzött, így már a harmadik választási ciklusban vezetheti Gútát.

Az új önkormányzati képviselők nagy része független, mennyiben változott meg a testület összetétele, minek köszönhetőek a változások?

Valóban történtek változások a testület összetételét illetően. A 17 képviselőből 12-en már dolgoztak az önkormányzatban az előző években. 5 teljesen új, fiatal képviselő került be, ami számomra pozitívum. Azt nem mondhatjuk, hogy

hatalmas, radikális változásokra került volna sor, hiszen kétharmadában a testület változatlan. Remélem, a fiatalok új gondolatokat, friss vért hoznak a munkánkba. Úgy gondolom, hogy szinte minden képviselő partner az egyeztető tárgyalások megkezdésére. Már most szépen rajzolódik a testület, a bizottságok, a tanács összetétele. A függetlenek előretörése országos jelenség. Ebben a nehéz gazdasági helyzetben, munkanélküliségtől fenyegetett időszakban, bizony elfordulnak az emberek a hagyományos politikai pártoktól. A független, új arcoktól várnak változást, de ők is csak emberek, nekik sincs varázspálcájuk, hogy csodát tegyenek.

Az alakuló ülés után mik lesznek a legfontosabb teendők?

Az alakuló ülés, december 8-a után mindenképpen fontos, hogy felálljanak a szakbizottságok. Szeretném, ha januárban már konkrét beadványokkal, rövid és hosszú távú terveink előkészítésével tudnánk foglalkozni. Az iskolaügyben is vannak halaszthatatlan, megoldásra váró kérdések.

Mik a legfontosabb teendők az elkövetkező 4 évben, vannak olyanok, amelyek az elmúlt választási időszakból maradtak?

Természetesen sok a terv, és sajnos több elképzelés maradt az elmúlt ciklusból. Kiragadnék néhányat. Az oktatásügyi intézményeink felújítása nagyon szépen haladt, de nem szabad elodáznunk egy óvodai pavilon, egy tornaterem és egy iskolakonyha felújítását. Már a tervezés végső fázisába jutott az orvosi rendelő felvonója is. Városközpontunk továbbfejlesztésére kész terveink vannak. Vannak azonban olyan feladataink, ahol nem szükséges tervdokumentáció

– járdáink, úthálózatunk rendbetétele nem tűr halasztást. Parkolókra van nagy szükség a városközpontban, lakótelepeken. Talán ezek a feladatok élveznek prioritást.

Mi lehet Gúta erőssége, amivel jobban bekerülhet a köztudatba?

Gúta megmutatta, hogy nagyságához képest a kultúra és a sport területén gazdag a kínálat az egész év folyamán. És a fiatal képviselők hoznak majd új ötleteket. A vízimalom működtetőivel szorosabban együtt kell működünk. Kölcsönösen segíteni egymást. A Komárom – Gúta kerékpárút egy fontos lépés volt a turizmust illetően. A városban kell most folytatni a kerékpárutak építését. Ami még a város láttatását tudja segíteni, az a sok-sok polgári társulás. Rájuk is számítunk. A nyári vásár és búcsú már több éve öregbíti a város hírét, hiszen ez a környék legnagyobb ilyen jellegű rendezvénye.

Ógyalla – a kastélyok városa

Ógyalla a Zsitva menti síkságtól kelet felé terül el, a Szentpéter határában levő szőlődombig, 1960-tól város, a 2011-es népszámlálási adatok szerint 7751 lakosából 3753 szlovák, 3196 magyar. A város büszkesége többek között a csillagvizsgáló. Az önkormányzati választásokon az MKP színeiben induló Basternák Ildikó lett a polgármester.

Ógyallán 10 polgármester-jelölt mérettette meg magát a választásokon, Ön győzött, miként értékeli a sikert?

Szerintem több tényező is közrejátszott benne. Nagyon nagy volt már az elégedetlenség, a jelenlegi polgármester több év után letette a lantot, igaz, a választásokon képviselőnek indult,

de a testületbe sem jutott be. Mégis inkább arra tenném a hangsúlyt, hogy nagy az elégedetlenség, nagyra nőtt a roma probléma, sürgető a városi rendőrség kérdése, miközben a város stagnál. Előnyömré szolgálhatott, hogy tíz polgármester-jelölt volt, ami megosztotta a szavazatokat, viszont a magyar közösség szempontjából ez jó esélyt adott, mert a mi bázisunk még megvan és erős, és biztosak voltunk benne, hogy kitart mellettünk, bár egy kicsit kellett a szlovákok felé is nyitni, hogy nyerhessünk. Beletettük magunkat a kampányba, jobban, mint négy éve, és valószínűnek tartom, hogy sokan elmentek szavazni, akik még emlékeznek arra, hogyan működött a város, mikor a férjem volt a polgármester, illetve az MKP volt hatalmon. Még akkor is, ha most azt mondjuk, az önkormányzati választásokon emberekre szavazunk, vannak olyanok, akik abban az időben is ott voltak és ma is.

Mit gondol, milyen lesz a munka a testületben?

Én a városért szeretnék mindent megtenni, tudom, hogy mindenkinek nem lehet megfelelni, de Ógyalláért fogok dolgozni minden erőmmel, és a legjobb tudásomnak megfelelően. A képviselők közül négyen MKP-sok és a függetlenek között is sok olyan ember van, akivel jól együtt tudunk majd dolgozni, a lényeg, hogy ők is a város érdekeit tartásuk szem előtt.

Mik az elsődleges feladatok, a tervek a testület alakuló ülése után?

Mivel tudjuk, hogyan állunk anyagilag, már a kampány alatt sem ígérettünkolyasmit, ami megvalósíthatatlan. Minden, vagy majdnem minden, pénz kérdése. Elképzeléseink voltak és vannak is. Rövidtávon szeretnék átértékelni a gazdasági helyzetet, átértékelni a városi rendőrség munkáját, átnézni azokat a beadványokat, panaszokat, melyekhez nem nyúlt állítólag senki és kényes témák, ezeket mind szeretném rendbe rakni. Át kell venni az egész hivatalt, az egész rendszer működését átnézni, mennyi ember van, ki, hol, milyen poszton dolgozik, mit és hogyan tudunk hatékonyabbá tenni. Sok alkalmazott van, mégsem működik hatékonyan a hivatal, nem transzparens a lakosság felé, ezek mind azok a kritikák, amit az emberek mondanak, és változtatni kell rajtuk, hogy a lakosság is jól érezze magát a városban, az ügy-

intézés ne legyen hosszadalmas.

Mik a legfontosabb tervei az elkövetkező négy évre? Milyen feladatokat tart fontosnak polgármesterként?

Szeretnék minél több időt eltölteni a város lakossága körében, a közösségeket, civil szervezeteket meglátogatni, meghallgatni és foglalkozni a problémáikkal, ennek erkölcsi értéke is van. Ógyallán sajnos vannak olyan szlovák és magyar csoportok, melyek halkan ugyan, de erősítik a sovinizmust, ezt mindenképpen szeretném megszüntetni. Szeretnék nyugodt légkört kialakítani a városban, jó emberi kapcsolatokat ápolni. Több olyan jelzést is kaptam sajnos, hogy az előző vezetés nem foglalkozott azzal, hogy a város jobb gazdasági helyzetbe kerüljön.

Szeretnék rendbe tenni a köztereket, a rossz állapotban lévő épületeket, a jégpályát, a parkokat. A fiatalok, nagy örömmel, mindenféle ötlettel jönnek, hogy mit lehetne csinálni, szeretnék velük több beszélgetést is, hogy elmondhassák elképzeléseiket, konzultálni a helyi vállalkozókkal is. A környezetvédelemmel is kiemelten szeretnék foglalkozni, mert elég sok a panasz ezen a téren is, a műszaki szolgáltatások is valahogy rosszul működnek. Egyelőre sajnos nem látom át teljesen a helyzetet. Igaz, képviselőként tagja voltam a testületnek, de az elfogadott költségvetést teljes részletességgel nem ismertük, éppen ezért szeretnék majd átvilágítást is kérni. Támogatásra szorulnak a városi intézmények: óvodák, iskolák, nyugdíjas otthon, rengeteg a feladat.

Mivel lehetne erősíteni Ógyalla hírnevét?

Sajnos az elmúlt években sok negatív dolog miatt került be Ógyalla a köztudatba, híradókba, pedig rengeteg látnivaló van a városban, és pozitív kezdeményezés is volt elég. Egyedülálló a csillagdánk, szeretnék majd a körülötte lévő parkot is ápolttá tenni, rengeteg kastélyunk is volt, van, Ógyalla valamikor a kastélyok városa volt, ezeket szeretnék felújíttatni, ami rászorul, ezekre lehet építeni. A parkban szabadidőzónát kiépíteni, sportpályát, újból fellendíteni a kulturális napokat, régebben voltak borászati napok, ezek mind színvonalas ünnepek voltak, mindet szeretném majd visszahozni. A Szent László templom tornyából is szeretnék egy kilátót, ha sikerül a plébános úrral megegyezni, turisztikai irodát is jó lenne nyitni, turisztikai tájékoztatókat készíteni. Az ipari parkunk is bővül, tehát sok pozitív dolog van, amihez hozzá lehet nyúlni. Ha már átvettem a hivatalt és átnéztem mindent, koncepciót készítek, mert az hiányzik. Szerintem Ógyalla nagyon gazdag város, turisztikailag is látványossá lehet tenni. A város történelme is gazdag, ebből is lehet előnyöket kovácsolni, igaz, gondolom, ez a szlovákoknak nem annyira tetszik majd, mivel magyar történelemről van szó. Meg kell említeni a Feszty Árpád emléket és Jókai Mórt is, akik kapcsolódtak a városhoz.

Megyercs, a családias község

Az alsó-csallóközi községnek a 2011-es népszámlálási adatok szerint 1197 lako-

sa van, ebből 743 magyar. A választásokon, már harmadik alkalommal Molnár Zoltán független jelölt nyerte el a polgármesteri tisztséget.

Miként értékeli, hogy ismét ön lett a polgármester?

A munkánk elismerésének tartom az újraválasztást, ez a közös munka eredménye, amit a képviselőkkel együtt értünk el, és megtisztelő, hogy ismét sikerrel járt a megmérettetés. Az előző testülethez képest változott az önkormányzat összetétele, de kiemelném: nálunk az önkormányzatban nincs politizálás, politikamentes önkormányzat vagyunk, nálunk mindenki egyforma. Eddig sem okozott gondot, hogy ki milyen pártot képvisel, a lényeg, hogy dolgozzunk, mindenki a falu érdekeit nézze. Három olyan képviselőnk van, akit újraválasztottak, az alpolgármester személye sem változik, bízom benne, hogy az új testület ugyanolyan módszerrel fog dolgozni, mint az eddigiek, vagyis a falu érdekeit fogják szem előtt tartani.

Az alakuló ülés után mik lesznek a legfontosabb teendők?

Mi elkezdtünk egy fejlesztési folyamatot, terveink vannak, elkészített projektjeink, egy nyolcéves folyamat van utánunk, ezt szeretnénk folytatni. Fontosak az oktatási intézményeink: az iskola, az óvoda fenntartása, a közterek rendben tartása is.

Mik a következő négy év prioritásai, mit tűztek ki maguk elé?

Bizonyos célok voltak idáig is, sok minden múlik az anyagiakon, a testülettel mindig mindent meg tudunk beszélni, az adott lehetőségek szerint dolgoztunk.

Vannak olyan feladatok, prioritások, melyek az elmúlt választási időszaktól maradtak?

Anyagiak miatt sok feladatunk elmaradt, és vannak olyan pályázatok is, amelyek nem voltak sikeresek. De ezeket nem rejtettük a fiók mélyére, hanem figyeljük a kiírásokat, hogy újra megpróbáljuk a pályázást, átdolgozzuk, beadjuk a projekteket. Például nincs vízvezeték az egész faluban, tehát az ivóvíz, az iskola és az óvoda felújítása a legfontosabbak.

Miről nevezetes Megyerics, amivel a községbe lehet csalogatni a vendégeket, a más falvakban, városokban

élőket?

Én azt szoktam mondani, hogy Megyerics a világ közepe. Nagyon jó kis családi falu vagyunk, mi, mind a falu emberei, a faluért vagyunk. Nekünk a sztárvendégek a falunapokon az iskolások, a saját gyermekeink. Nálunk minden rendezvény családias, ingyen gulyással, gyereknap, Mikulás ünnepség – és természetesen minden gyermek kap ajándékot. El kell jönni, meg kell nézni a főterünket, a felújított kastélyunkat, az új lakásokat, és sok mindent, amire büszkék lehetünk. Van motocross pálya is a fiataloknak, amit önerőből csinál néhány srác.

Búcs: Falusi turizmus és borászat

Búcs elsősorban szőlőtermesztéséről és borairól ismert község, melynek 1190 lakosa van, a falu a Bátorkeszi-Fényes patak partján fekszik. Az önkormányzati választások után Szigeti Jánost, aki hosszú évekig vezette a községet, Karkó János váltja a polgármesteri székből.

A szavazatszámok alapján nagy fölényrel győzött a választásokon, minek köszönhető a nagy siker?

Úgy gondolom, az, hogy ilyen nagy szavazatkülönbséggel nyertem meg a választásokat, annak is köszönhető, hogy az emberek szerettek volna, akartak valami változást. Én nem képviselek semmilyen pártot, már ezzel biztosítottam a változást, olyan vállalkozói vonalat képviselek, aki a 25 éves vállalkozói tevékenysége alatt felépített nagyon sok mindent, és a falu lakossága is szeretné, ha a rossz állapotban lévő épületek megújulhatnának, vagy újak épülnének. Szerintem látják azt a tapasztalatot, amit az évek során összegyűjtöttem, bíznak bennem, hogy ezt polgármesterként is sikerül megvalósítanom.

Az évek során, akik hozzám bármilyen kéréssel fordultak, és tudtam segíteni, segitettem. Ha például Pozsonyban kellett valamilyen orvosi kivizsgálást intézni, segitettem, ha darut kértek kölcsön építkezésre, jöhettek, a borászoknak ingyen végeztem a laborban a labormunkát, borkóstolókat, borversenyeket szerveztem, nagyon sok mindenben segitettem. Azért azt nem gondoltam, hogy ekkora szavazatkülönbséggel fogok nyerni, öten indulunk összesen, és én kaptam meg a szavazatok több mint felét.

Milyen a képviselőtestület?

Együtt tudnak majd dolgozni?

A képviselőtestület összetétele nagyon jó, nagyrészt olyanok kerültek be képviselőnek, akik a változást hirdették, akarták. Egy MKP-s, egy hidas és egy MKDSz-es (Magyar Kereszténydemokrata Szövetség) képviselő került be, a többiek függetlenek. Van, akivel már régebben is dolgoztam együtt a képviselőtestületben, nem félek attól, hogy valaki ne akarná, hogy a falu jó irányba menjen, tehát szerintem ideális lesz a munka.

Az alakuló ülés után mik lesznek a legfontosabb feladatok, tennivalók?

A legfontosabbnak azt tartom, hogy rendbe tudjuk tenni az oktatási intézményeink, óvodánk, alapiskolánk épületeit, nyílászárókat kell cserélni, falakat szigetelni, és ha lehet, a tetőket is kicserélni, a kultúrház rendbetétele is a terveink közt szerepel. Fontos, hogy ezek az épületek, ahol a fiatalság az ideje nagy részét tölti, jó állapotban legyenek. Méltóak legyenek a feladathoz, amit ellátnak, kulturált legyen a gyerekek, az utánpótlás élettere. Bárhova megyünk: Bátorkeszi, Karva, Madar, felújították már az iskolákat. Nemcsak azért fontos, hogy szebbek legyenek ezek az intézmények, hanem rengeteg energiát spórolnánk meg a közüzemi díjakon, ezzel talán vissza tudjuk fogni a kiadásokat egy kicsit. Természetes, hogy decemberben nem tudunk ezzel indulni, de a cél az, hogy forrást keressünk, amiből meg tudjuk csinálni ezeket a beruházásokat. Természetes az is, hogy a felújításokat majd saját, itteni építő csoporttal csináltatjuk meg.

Búcsón rengeteg a borász, és van három panzió, erre lehet építeni?

Erősíteni akarjuk a falusi turizmust, ez is benne volt a programomban, annak mintájára, ahogy ez Bátorkeszin, vagy Madaron működik. A borászoknak egy polgári társulást is szeretnék, ami hathatós segítséget adhatna nekik. Szeretnék majd egy helyiséget, ahol a borászoknak megfelelő körülményeket alakítanánk ki, amit a higiénikus is elismer, meg azok az intézmények, amelyek legalizálják a borkészítést. Szeretném, hogy majd egy palackozó, egy labor is a rendelkezésére álljon az embereknek. És ne kelljen mindenkinek külön ezeket intézni, mert Búcsón a pincésoron nem mindenhol vannak meg azok a feltételek, amiket a közegészségügy

elvár, de ha csinálunk egy központot, maguk a borászok meg tudnak egyezni, hogy mikor és ki vegye igénybe. Másik nagy tervem a falusi turizmus, olyan lehetőséget adni az itt élőknek, hogy minimalizáljuk a falusi turizmus költségeit, rengeteg ember élt a gyümölcsstermesztésből, zöldségstermesztésből, a terményeit nem tudja eladni, mert megszűnt a régimódi felvásárlás, ezeket savanyúsággként, befőttként árulhatnák, a gyümölcsből lekvárt, pálinkát lehet készíteni, szóval olyan termékeket, ami a falusi turizmus keretén belül eladható. Rengeteg olyan kihasználatlan helye van a községi hivatalnak, ami minimális átalakítással sok mindenre hasznosítható.

Path: Szlovákia legdélebbi pontja

Path község leginkább termálfüves fürdőjéről híres, mely a község határában található, a község az ország legdélebbi települése. A Duna bal partján fekszik, lakosainak száma 509 fő. Az önkormányzati választásokon, az MKP-s jogász Szabó Olgának szavaztak ismét bizalmat a polgárok.

Az új önkormányzati képviselők nagy része független képviselő, mennyiben változott meg a testület összetétele, minek köszönhetőek a változások?

A testületben 5 független és 2 MKP-s képviselő lesz, ugyanúgy, mint az elmúlt választási időszakban. Sőt, egy kivételével ugyanazok az emberek is

maradtak. A függetlenek közül egy kiesett, helyette egy másik függetlent választottak be. Reményeim szerint az együttműködés jó lesz, hiszen a függetleneknek is az a céljuk, hogy a község fejlődjön, épüljön, szépüljön.

Az alakuló ülés után mik lesznek az első teendők?

Az alakuló ülést a karácsonyváras időszakban tartjuk, így a közös ádventi gyertyagyújtás, az együtt töltött karácsonyeste, majd a 2014-ben született gyermekek névadójának méltó megszervezése az egyik fő feladatunk. A január azonban már nagyon húzós lesz, hiszen le kell zárunk a 2014-es könyvelési évet, és akkor már tudni fogjuk azt is, eredményesek voltak-e benyújtott pályázataink a községhez és a kultúrház felújítására.

Mik lesznek az elkövetkező négy évre a legfontosabb prioritások?

Mint a fentiekből kitűnik, a kultúrház és a községhez felújítása, és a községhez előtti parkoló, illetve az udvarán létesítendő park, piac, játszótér létrehozása a legfontosabb feladataink egyike. Igaz, legalább ennyire fontos a közösség szempontjából a két nagy beruházás - a több mint 12 éve befejezésre váró szennyvíz-csatarnarendszer, és az előkészítési szakaszban levő szennyvíztisztító állomás is. A csatornázásra többször pályáztunk az utóbbi időben, de úgy jártunk, mint brácsás a gázsi-val: jární járt, de nem jutott. Ugyanezt

mondhatjuk el a községhez felújításáról is. Minden pénzkérdés, gazdaságilag pedig mi sem állunk túl jól.

A fürdő mennyiben segíthet a község gazdasági helyzetén?

Path gazdasági helyzetét jelentősen befolyásolja az ismert pathi fürdő, melyet 2003-2010 között privatizáltak úgy, hogy ami pénzt hozott, azt magánkézbe adták, ami viszont ráfizetéses, a községé maradt. Így aztán eljött az az idő, amikor a pathi fürdő már nem a pathiaké, a Wellness és a Kúpele Patince s.r.o. árai a pathiak többsége számára megfizethetetlen.

Mi lehet Path erőssége, amivel jobban bekerülhet a köztudatba, és ami erősítheti a helyzetét?

Vitathatatlan tény, hogy a Pathi Fürdő egyre ismertebb, ezért szeretnénk helyi rendezvények szervezésével is idevonzani a környékbelieket. Nagyon kedvelt az évente megrendezett, utcabállal összekötött gulyásfőző verseny, kedves hagyomány a Szent György Napi Borverseny, de gondolkodunk azon is, hogy egy oszloppal megjelöljük a falu - egyben az ország - legdélebbi pontját a nemrég elkészült Komárom-Karva kerékpárút mellett. Reméljük, hogy sokan meglátogatják majd két keréken községünket, és az idelátogatók kiszolgálása új lehetőséget teremt a lakosság számára.

Vadkerti Neszméri Csilla

Meglepetések és meggyőző győzelmek

A Dunaszerdahelyi járás ismét bizonyította, hogy a felvidéki magyarság központja, ahol a magyar nyelv használata nélkül alig van esély győzni az önkormányzati választásokon. Ennek ellenére ebben a régióban is történtek meglepetések, amelyek elgondolkodtatóak.

A járás három városára tekintve rögtön furcsa történések sorával kell szembenéznünk. A járásközpontban, Dunaszerdahelyen ugyan az eddigi polgármester, a Magyar Közösség Pártjának (MKP) jelöltje, Hájos Zoltán győzedelmeskedett, de harmadik sikere született a legérdekesebb versenyhelyzetben. Történt ugyanis, hogy bő két hónappal a voksolást megelőzően a Most-Híd helyi szervezetén belül olyan turbulencia keletkezett, hogy a párt addigi képviselőinek egész sora lépett ki a politikai alakulatból, s függetlenül indult harcba a képviselői helyekért. Sőt, közülük ketten, Dakó Sándor és Sebők Pál a polgármesteri posztért folyó versenybe is beneveztek. A háttérben a napvilágot látott információk szerint Nagy József, EP-képviselő törekvése húzódott meg, aki szerette volna átvenni a vezetést a helyi struktúrákban. Ennek eredménye volt Csicsai Gábor polgármester-jelölti indulása is. Az országosan nagy népszerűségnek örvendő korábbi minisz-

ternek a lista összetételével kapcsolatos elképzeléseit is eltúlzottnak ítélték meg korábbi párttársai. Ennek eredménye a Most-Híd csúfos dunaszerdahelyi veresége lett, hiszen az eddigi 11 helyett csupán 4 képviselővel rendelkeznek majd a 25 fős testületben, amelyben az MKP-nak 16 képviselője lesz, a maradék öt helyet pedig a függetlenek szereztek meg. A polgármesteri székért folyó küzdelemben is magabiztosan nyert az MKP, hiszen Hájos több mint 800 szavazattal múlta felül ellenfelét. A képviselő-testületbe ugyan bejutott Csicsai és Nagy is, de míg előbbi lemondott pártja járási elnökségéről, utóbbi a képviselői helyét adta át egy másik hidas jelöltnek.

A második legnépesebb járási településen, Somorján korántsem volt ennyire izgalmas a választások előtti kampány. Már szeptemberben kiderült, az eddigi polgármester, Bárdos Gábor (MKP) ellenfél nélkül marad, így egy újabb cikluson keresztül vezetheti a várost. A politikust eközben nem sikerült meggyőznie a Most-Hídnak, hogy fogadja el a támogatásukat. A választási eredményekre tekintve úgy tűnik, a városvezető jól döntött, ugyanis a vegyes párt a dunaszerdahelyinél is súlyosabb vereséget szenvedett. A képviselő-testületben ismét csak egyetlen helyet

szereztek, ahogy négy évvel ezelőtt, de meglepetésre ezt nem Érsek Árpád parlamenti képviselő gyűjtötte be, aki sokáig a polgármesteri szék irányába is kacsingatott, hanem Erika Šoltésová, aki négy évvel ezelőtt Bárdos sikertelen kihívója volt. Akkor a közéletben még ismeretlen volt a Most-Híd jelöltje, azóta az adóhivatalban helyezkedett el, úgy tűnik sikerült munkájával meggyőznie körzete lakóit. A városban személye folytán olyan változás következik be, hogy ismét lesz szlovák nemzetiségű képviselő, ugyanakkor hozzá kell tenni, ő is magyar gyökerű és beszél is magyarul. Az eredmény pikantériája, hogy ugyan Érsek leszerepelt, a járási elnökségről lemondó Csicsait azonban éppen ő váltja a pártstruktúrákban.

Nagymegyér hozta a járásban a legnagyobb meglepetést, hiszen az eddigi polgármester, Néveri Sándor (MKP) megdöbbentően súlyos vereséget szenvedett a fürdőváros korábbi vezetője, a jogász végzettségű Samuel Lojkovičcsal szemben, aki a szavazatok több mint felét szerezte meg. Az új polgármester több választási ciklusban is a város első embere volt, de még feladatai ellátása alatt letöltendő börtönbüntetésre ítélték egy korrupciós ügy miatt. Lojkovič (független – Most-Híd támogatással) ennek kapcsán korábban

jelezte, nagy tanulság volt a büntetés, s már jogilag tiszta lappal indul. A magyar lakta vidék legnagyobb rácsodálkozással fogadott eredménye azért is elgondolkodtató, mert a magyarul is kiválóan beszélő politikus úgy diadalmaskodott, hogy a kampányba minimális tőkét fektetett. Néveri több mint ezer szavazattal kapott ki, amely nagy előnyt jelent, ennyivel a rendszerváltozás óta még nem nyertek a fürdővárosban. Többen sokféle képen magyarázzák az eredményt, de néhány elemző úgy véli, az eddigi polgármesternek az lett a vesztesége, hogy a városban nagy vitát kiváltó disznófarmi terjeszkedést határozottan nem utasította el. Emellett nem tudott nagyobb bázist maga mögé állítani vezetésének négy éve alatt, így az újonnan feltűnő korábbi polgármester, ismerve a helyiek prioritásait, ismét tarolni tudott. A kérdés már csak az, hogy a sok függetlenel felálló testülettel miként tud majd együttműködni Lojkovič, s milyen egyeztetések során születnek meg a döntések. Hozzá kell tennünk, Néveri a képviselő-testületbe bekerült, de ez is csak egy hajszálon múlt.

A régióban egyébként tizennégy olyan település akadt, ahol a választások előtt biztos volt, hogy a jelenlegi polgármester marad a vezető, hiszen nem akadt kihívója. Ezek Albár, Balony, Dunatókés, Egyházkarcsa, Ekecs, Felsőpatony, Hodos, Lég, Mad, Medve, Padány, Pozsonyeperjes, Pódafa és a már említett Somorja.

Ezen túl 28 eddigi községvezető maradt a helyén. A nagyobbak közül ilyen volt a bőszi Fenes Iván, aki ismét magabiztosan diadalmaskodott, s az elkövetkező négy évben talán éppen ezzel a településsel gazdagodhat a járási városok száma. Nyárasdon Bacsó László (MKP) is nagy előnnyel nyert, ahogy Csallóközkürtön Kubik József, Dióspatonyon Gálffy Szilárd (mindketten függetlenek). Illésházán Fehér Tibor (MKP), Kisudvarnokon Marczell Zoltán (Most-Híd), Vásárúton pedig Zsoldos Roland (független) hozta szorosabb verseny nélkül a győzelmet. Csallóközcseréskürtön idén Óry Péter (MKP) ismét győzött, ahogy Doborgazon Boráros József (független) és Egyházgellén Vajas Imre (MKP), bár most erősebb kihívójuk akadt, mint 2010-ben.

Hegyétén erőteljes kampányt indított Bokros Ferencsel szemben Pintér Amb-

rus, de végül nem sikerült megszorítani a hosszú ideje regnáló polgármester. Jóval szorosabb volt ugyanakkor a verseny Jányokon, ahol Berner Lajos, ismert vegyes párti politikus csak kilenc szavazattal győzedelmeskedett. Hasonlóan kevés, mindössze 11 vokssal tudta megtartani pozícióját Bödök Mária (független) Nagyabonyban.

Összesen 21 olyan község volt a járásban, ahol új polgármester igyekszik fejlődést hozni az elkövetkező négyéves ciklusban. Közülük tizenegyben már a választások előtt biztos volt a váltás, mivel az eddigi vezető nem indult. Ezek közül a legnagyobb meglepetés Nyékvárkonyon történt, ahol a legtöbb elemző Menyhárt József (MKP) zenész, nyelvész sikerét várta, aki tavaly a megyei választásokon rengeteg szavazatot gyűjtött, többek közt Dunaszerdahelyen ő kapta a legtöbb voksot. Ennek ellenére a községben nem sikerült nyernie, így Fazekas István lesz a polgármester, aki független jelöltként több mint ötszáz szavazattal gyűjtött többet ellenfelénél. Nagymagyarom Csicsay Ottó személyében MKP-s polgármester lesz, míg Békén, Csallóköznádasdon, Csallóköztárnokon, Csilizadványon, Keszölcésen, Kisfaludon, Nagypakán, Szapon és Szentmihályfán is új faluvezető igyekezhet a tervei megvalósításán.

A járásban akadt egy olyan község, méghozzá Gomba, ahol az öt jelölt közül kettő ugyanannyi szavazatot ért el, így ott újabb választás várható. A tíz falu közül, ahol leváltották az eddigi polgármestert, egyértelműen kiténik Nagyudvarnok, ahol nagyon kevesen számítottak arra, hogy a Dunaszerdahely melletti településekre évek óta komoly fejlesztéseket hozó Tóth Ernő (MKP) valaki is legyőzheti. Ennek el-

lenére a novemberi választásokon a függetlenként induló Ürögi János 39 szavazattal megelőzte. Lapzártánkig az átvétel a községben nem történt meg, ugyanis Tóth nem ismeri el Ürögi győzelmét, sőt, azt hivatalos úton is megtagadta.

Hasonlóan nagy visszhangot váltott ki Csizik Erzsébet (Most-Híd) bakai veresége, ahol ugyanakkor Bertalan György 360 szavazattal győzedelmeskedett felette. Csiliznyáradon az eddigi polgármester, a korábbi megyei képviselő Miklós Dénes (MKP) csupán 10 szavazattal maradt alul kihívójával, Lukács Józseffel szemben. Kulcsodon is csupán 18 szavazat volt a különbség, Sárreuten 21, Vittényen pedig csak 12.

Összegzésként megjegyezhető, az eredmények megmutatták, a járás továbbra is a felvidéki magyarság legerősebb központja. Ezt bizonyítja, hogy a járásközpontban még a nevüket hivatalosan szlovákul használó polgármester-jelöltek is magyar írásmóddal népszerűsítették magukat a kampányban, ezzel is jelezve, a közeg számára ez az elfogadható. Éppen ezen gondolkodásmód teszi különösen fontossá az MKP és a Most-Híd számára is a járást. Előbbi megerősítette a pozícióját a térségben, leginkább viszont a nagymegyéri vereség fájhat nekik, utóbbi súlyos vereségeket szenvedett el a két legnépesebb településen, de községi szinten továbbra is jelentős szerepet tölt be, s kérdéses, mennyire tud szerephez jutni Nagymegyeren. Az országos összehasonlításhoz hasonlóan ugyanakkor a csallóközi térség ezen részében is a függetlenek könyvelhették el a legnagyobb sikert, bizonyítva, hogy helyi szinten nem minden esetben a pártszimpátiák döntenek.

Rajkovic Péter

Csak az a szekér halad, amelyet egy irányba húznak

Zsigárd község polgármestere idézte ezt a régi igazságot, aminek megvalósulásáért maga is sokat tett a saját falujában, hiszen a képviselőtestületbe több, mint kétharmados többséggel az MKP jelöltjei jutottak, és a további két képviselő is a jó együttműködést tartja elsődlegesnek - a faluért, a közösségért való átgondolt, aktív cselekvést.

Vidékünkön, a Vágsellyei járásban a választási kampány színvonala, eszközei, a jelöltek aktivitása, a lényeges problémák megfogalmazása és a javasolt megoldások hitelessége döntötték el az új önkormányzatok összetételét. A járásban ugyan születtek nem várt eredmények, de az eddig megszokott erőviszonyok lényegesen nem változtak. A járás 13 települése közül 10-ben magyar nemzetiségű polgármestert választottak, a képviselői helyek az MKP, a függetlenek, a Most-Híd, valamint néhány más párt között osztódtak a felsorolás sorrendjében.

Döntőnek bizonyult, hogy a jelöltállításnál a magyar párt komolyan vette a fiatalítást (Pered, Deáki, Zsigárd, Farkasd), iskolázott, a társadalmi munkában már tevékeny új jelölteket állítva a tapasztaltak mellé. A település alapvető problémáinak ismerete mellett a munkakedv, új célok, más irányok, lehetőségek ajánlása eredményezte számukra a sikert. Természetes folyamat ez, amelyet egy-egy párt csak akkor tud nemzeti közösségünk érdekében

felhasználni, ha az alapszervezet, a vezetőség nem „szektaként” működik, hanem nyitott és befogadóképes. Az is tapasztalható volt, hogy a negyvenen túliak korosztálya - képzett, sikeres, megállapodott emberek - nem szívesen vállalja az önkormányzati munkát. Sokan csalódottságból, mások a meggyőzés vagy a képviselői munkáért járó megbecsülés hiánya miatt. Pedig erre a generációra is nagy szükségünk lenne, hiányuk a természetes folyamatosság szakítja meg.

Ahol ügyeltek a tájékoztatás fontosságára és minőségére, ott arányokban is kiugró eredmények születtek (Pered, Zsigárd, Deáki, Farkasd). A grafikailag egyszerű, minőségi papírra elkészített, a célokat, megoldásokat tömör egyszerűséggel népszerűsítő reklámanyagok még mindig a kampány fontos elemei voltak. Bebizonyosodott, hogy semmi sem helyettesítheti a személyes agitációt, a választóval való közvetlen kapcsolatot. A röplapok, választási újságok eljuttatása a választókhoz - terjesztők vagy aktivisták segítségével - szintén eredményhez vezetett, ahogy a regionális sajtó adta lehetőségek kihasználása és az internetes tájékoztatási formák is. A kampánygyűlések látogatottsága is a szervezés minőségétől függött.

Bízunk benne, hogy megújult önkormányzataink új lendületet hoznak falvaink közösségi életébe! Bízunk abban is, hogy fiatal képviselőink és a

megosztást, a pártoskodást, az esetleges kötelező együttes döntéshozatalt kerülni kívánó függetlenként szereplő képviselőink is rövidesen tudatosítják, elsősorban az őket megválasztó, bennük megbízó magyar választópolgár jogainak, érdekeinek érvényesítését kell szolgálniuk, minden polgár képvisellete mellett.

Galánta vonzáskörzete a függetleneké

Az önkormányzati választásokat nagyon sokan csatározásnak fogják fel, olyan harcnak, amit pártok, személyek folytatnak egymás ellen befolyásért, hatalomért, kiváltságokért. Pedig a küzdelem lényege nem ez, hanem a település anyagi és szellemi gyarapodásának biztosítása, az alapvető gondok kezelése, megoldások, lehetőségek keresése a lakosok életkörülményeinek javítása érdekében.

Az önérdekű kampányt lefolytató, erkölcsösséget, tisztességet hangoztató, de minden más, tisztességtelen módszerhez folyamodó hamis jelöltet végül kiismerik. Az egyszerű választópolgár is tudatában van települése problémáinak, és választások idején is tud különbséget tenni ígéret és ígéretés között. A

pártok választási programjai általában az összefogásról, a lehető legjobb megoldások együttes kereséséről szólnak. Ebben a pártok legerősebb partnerei, az eredmények alapján, a független polgármesterek és képviselők lehetnek, itt a Galántai járásban is.

A járás településein is megnőtt az egyéni jelölést vállalók száma. Mindig is voltak olyanok, akik tapasztalataikkal, elképzelésekkel - mindenkitől függetlenül - szertettek volna a köz gondjain segíteni, településük legfontosabb fejlesztési terveibe beleszólni, meghatározni a közösség további életének alakulását. Tisztességes hozzáállásuk és igyekezetük elismerést érdemel. A napi önkormányzati munka azonban az együttes jó döntések meghozataláról, a többségi akarat kinyilvánításáról szól, ami rendszerint kompromisszumot, sokszor értékes célok feladását

is jelenti. Az együtt megfogalmazott céloknak és igyekezeteknek mindig nagyobb esélyük van a megvalósulásra, mint az egyéni kezdeményezéseknek. Mindezek mellett számos esetben éppen a függetlenként bejutott képviselők a legjobb csapatjátékosok: felelősségérzetük, a munkához való viszonyulásuk és erkölcsi értékeik alapján értékes tagjaivá válnak egy-egy bizottságnak, de egyes pártfrakciónak is.

A jelölést támogató aláírások összegyűjtése sok esetben a választásokon elért jó eredmény alapja volt. Nem kell magyarázni - a tisztességes, egyszerű ember megbecsülésnek érzi, ha a jelöltségre pályázó felkeresi, véleményét és támogatását kéri. Az emberek többsége tartja a szavát, akkor is, ha a támogatói aláírás erre nem kötelezi. Magyar tulajdonság, becsület kérdése ez, amit sokszor és so-

kan alattomosan kihasználnak.

Az egyes települések önkormányzataiba függetlenként bejutott magyar képviselők többsége aktív, cselekedni akaró egyéniség, aki a pártok acsarkodásaitól már régen megcsömörlött. Sokuk számára a párthovatartozás teher, a mások érdekeiért folyó sárdobálásból nem kérnek, ám a döntések meghozatalakor többnyire a jó oldalon állnak. Többségük számára a nemzeti hovatartozás vállalása nem kérdés. A magyar párt kellő mértéktartással, a közös felelősség és értékrend felmutatásával, az egyenrangúság alapján partnerre találhat a független képviselőkben. Nemcsak helyi jellegű közösségi ügyeink intézésében, hanem nemzetrészünk alapvető céljainak valóra váltásában is, minden szinten.

Szabó Frigyes

Lezárult egy korszak Párkányban, sok környékbeli település is a változásra szavazott

önkormányzati választások eredményét látva bátran kijelenthető: egy igen hosszú, 25 éves korszak zárult le Párkány életében november 15-én. A Ján Oravec polgármester nevéhez és tevékenységéhez kötődő időszak végére tettek pontot a párkányi választópolgárok azzal, hogy többségük Szabó Eugen mérnökre adta a voksát. Kétségtelen tény, hogy az Oravec-időszakhoz köthető a Mária Valéria híd újjáépítése, a sétálóutca megépülése, továbbá az árvízvédelmi gát megvalósítása. Ugyanakkor az elmúlt jó pár év árnyoldalait sem lehet elhallgatni, ezek közé pedig elsősorban a papírgyár bezárása és az ennek következtében hirtelen hatalmasra duzzadt munkanélküliség tartozik. Az átlag párkányi polgár úgy érezhette, hogy vele viszonylag keveset törődnek, a munkahelyteremtés nem tartozott volna a stratégiai célok közé. A kommunikáció pedig a város vezetése és a lakosság

között ugyancsak nem volt a helyzet magaslátán.

Az önkormányzati választásokon induló polgármesterjelöltek – összesen négyen, közülük az egyik Ján Oravec

– ezért nem véletlenül úgy állították össze választási programjukat, hogy abban a párkányi lakosokat leginkább érintő és foglalkoztató kérdésekre próbálták fókuszálni. A megmérettetésből győztesként kikerült Szabó úr például

az első programpontok között jelölte meg annak elérését, hogy a „város által működtetett, illetve irányított vállalatokban és hivatalokban új vezetési stílus és kultúra érvényesülhessen”. A három ellenjelölt ugyancsak nagy hangsúlyt helyezett választási programjában a város újraiparosítására, tekintetbe véve a város környékének mezőgazdasági jellegét, és hangsúlyosan fontos kitörési pontnak tartották a turizmus további fejlesztését. A környezetvédelem, a művelődés és az oktatás természetesen szintén szerepelt a választási programpontok közt, ám Párkányban még egy speciális problémára is választ vártak a lakosok a jelöltektől. Ez pedig nem más, mint a Kossuth utcai ún. „zenélő ház” ügye. A sajtóban is elhíresült, több éve húzódó, a környékbeliek idegeit pedig naponta borzoló problémára ugyancsak választ vártak az emberek. Vajon az egyes jelöltek hogyan és mi módon tennének végre pontot az évek alatt egyre inkább elharapódzó ügy végére. Röviden itt most annyit jegyeznék meg erről az ominózus „zenélő házról”, hogy annak tulajdonosa évek óta egy bizonyos zeneszámot bömböltet a ház falára szerelt hangszóróból reggeltől estig, megállás nélkül, arra hivatkozva, hogy a szomszéd kutyájának ugatása zavarja őt. Mindezt éppen a zajártalomként meghatározott decibeltartomány alatt teszi, tehát nem követ el kihágást, csak éppen a környék lakosainak életét keseríti. Nos, a polgármesterjelöltek közül valamennyi az ügy törvényes úton történő megoldását javasolta, ám a választások előtt egy héttel figyelemreméltó dolog történt. A ház tulajdonosa internetes blogjában tett ígéretet arra, hogy amennyiben Szabó úr nyer a választásokon, hajlandó eladni a házat az önkormányzatnak egy általa reálisnak tartott áron, és amennyiben sikerül a közös megegyezés, elköltözik Párkányból. Nem tudni, végül ez a tény mennyiben befolyásolta a választások kimenetelét, mindenesetre sokan úgy vélekednek, hogy ez sok szavazatot hozott a polgármesterjelöltnak.

A város honlapján közzétett hivatalos adatok szerint a választópolgárok 43,5 százaléka járult a szavazóurnához, akik közül 2087-en voksoltak Szabóra, míg 1171-en a régi polgármesterre. A függetlenként indult, ám az MKP, a Most-Híd és a Smer által is támogatott jelölt így meggyőző fölénnyel nyert, és kijelenthető, hogy Párkány a változásra voksolt. A tizenöt tagú képviselő-testületből hatan az MKP jelöltjei, hárman a Most-

Híd jelöltjeként indultak, bekerült egy SMER-párti is, a többi képviselő pedig függetlenként indult. A változás tehát elkezdődött, a folytatás pedig reményekkel tölti el a választók nagyobbik részét, a Kossuth utcában és a környéken lakókat mindenképpen. Ők látványos és gyors megoldásban reménykednek, ami a „zenélő házat” illeti. Egy neve elhallgatását kérő hölgy ingatlanát mindössze pár ház választja el a „zenei forrástól”. Arra a kérdésre, mit vár a választások eredményétől, illetve konkrétan ezzel a problémával kapcsolatban, úgy válaszolt, hogy nagyon reménykedik a gyors és mindkét fél számára egyaránt megnyugtató megoldásban. „Sajnos 14 év óta húzódó problémáról van szó, hiába a sok beadvány és kérvény, hasztalan jöttek riporterek különböző újságoktól és tévétársaságoktól, semmi nem segített. Ha a ház tulajdonosa betartja az ígéretét és hamarosan elköltözik, vagy legalább a zenét állítja le, már akkor látványos eredménye lesz a polgármestercserének.” Az, hogy a nyilatkozó neve elhallgatását kérte, nem véletlen, és jelzi az ügy komolyságát. A város többi részén élők egyelőre nem várnak különösebb változást a település életében, a választások csak nemrégien zajlottak le, sokan most ismerkednek az új képviselő-testülettel, a város honlapját nézegetve otthon, vagy szűkebb családi, rokoni körben beszél meg, elemzik az eseményeket. Ami azonban biztos, Párkány a változásra szavazott, az elkövetkező évek fogják megmutatni, hogy mennyire váltak be a remények, miben, miként és mennyire sikerül majd Párkányt egy felfele ívelő pályára állítani. Ami pedig a leginkább fontos, sikerül-e valamelyest a 25 százaléknyi munkanélküliségi mutatót csökkenteni.

A sokáig Párkányhoz tartozó településen, Nánán, ugyancsak a változásra szavaztak a polgárok. Matuska Zsuzsannát, aki 12 éve állt a település élén a függetlenként indult Molnár Dezső váltja. Dániel Erzsébet, a Csemadok nánaai alapszervezetének elnöke szerint, akik az új polgármesterre szavaztak, azok a képviselő-testület és a lakosok közti kommunikációban remélnek változást, továbbá egy erőteljesebb falu-fejlesztési programot szeretnének látni. A közigazgatásilag ugyancsak sokáig Párkányhoz tartozó Ebed első embere továbbra is az MKP-s Nagy Tibor maradt. A képviselő-testületbe hét ember

került be, akik közül hárman az MKP, ugyancsak hárman a Most-Híd jelöltjei, egy képviselő pedig függetlenként indult. Muzslán szintén változás történt a község első emberének posztján. Az 1994 óta polgármesterként tevékenykedő Drapák Károlyt Farkas Iván váltja. Szintén polgármestercsere lesz Kisújfalun, ahol Kis Róbert helyére az MKP színeiben indult Geri Valéria lép. Itt a hétfős képviselő-testületből öten indultak az MKP jelöltjeként, ketten pedig függetlenként. Kőhidgyarmaton sem marad a régi polgármester, itt Magát Lászlót a független Heiszler Katalin győzte le. Ebben a községben érdekesen alakult az új képviselő-testület összetétele, a hét képviselőből ugyanis hat függetlenként indult és mindössze egy az MKP színeiben. Ipolyszalkán Józsa Jánost a független Cagalová Silvia váltja a polgármesteri székben. Szőgyénben a jogász végzettségű Szász Attilát az 56 éves vállalkozó, Vigh Gábor győzte le az idej önkormányzati választásokon, aki az MKP jelöltjeként indult. Az utóbbi időben a borfesztiválok rendezéséről ismertté vált Kürt községben továbbra is a függetlenként indult Téglás János maradt a falu első embere. A kilenc tagú képviselő-testületből hárman az MKP jelöltjei, a többi pedig függetlenként indult. Nem történt váltás a polgármesteri székben Helembán, ahol továbbra is a pártfüggetlen Koszovszka Henrieta maradt a polgármester. Bélán a függetlenként indult Varga Mihály tölti be ismét, újabb megbízatási időszakra a falu első emberének posztját.

A járási székhely, Érsekújvár szavazópolgárai is úgy döntöttek, hogy új polgármestert választanak, Klein Ottokár személyében. Őt a Most-Híd, továbbá a szlovák nagykoalíció támogatta. Az új polgármester 40,16 százalékos választási részvétel mellett több mint hatezer szavazatot kapott. A 25 fős képviselő-testületből kilencen a szlovák nagykoalíció támogatásával indultak, nyolcan függetlenként, heten pedig az MKP és a Most-Híd közös jelöltjeként. A művészként és menedzserként egyaránt tevékeny polgármester nyitott, átlátható, a polgárokkal szorosan együttműködő önkormányzatot szeretne, akárcsak párkányi kollégája. Ezenkívül ő is a már meglévő vállalkozások és munkahelyek megerősítését és lehetőség szerinti bővítését tartja az egyik legfőbb feladatnak. Ha a 2014-es önkormányzati választások általános mérlegét szeretnénk meg-

vonni, akkor a részvételi arányokkal kapcsolatban annyit lehet megjegyezni, hogy általában a községekben, falvakban volt nagyobb a szavazási kedv, ahol gyakran az 50 százalékot is meghaladta. A járás két városában, Érsekújváron és Párkányban viszont a részvételi hajlandóság alig lépte túl a 40 százalékot. Ugyanakkor ez a lanyhának számító arány is elegendő volt ahhoz, hogy jelentős fölényrel új polgármestert sikerült választani mindkét város élére. A Párkány környéki falvak egy jelentős részében szintén új ember került a polgármesteri székbe, míg néhány község lakosai úgy gondolták, megerősítik bizalmukkal az előző előjárót újabb négy évre. Ami

pedig a politikai pártok szerinti mérlegvonást illeti, bátran kijelenthető, hogy településeink polgárai a pártfüggetlen polgármesterjelölteket részesítik előnyben. Mindössze öt Párkány környéki községnek – Ebed, Muzsla, Kisújfalu, Szőgyén, Garampáld – lesz MKP-s polgármestere, három faluban – Bény, Kicsind, Bart – Most-Híd párti a település első embere, míg a többi helyen vagy teljesen függetlenként indultak a polgármesterjelöltek, vagy néhány párt (elsősorban az MKP, a Most-Híd, esetleg a Smer-SD) hallgatólagos támogatása mellett.

Hogy mit hoz a jövő az elkövetkező

években a párkányi régióban? Menynyire sikerül a régi vagy az újonnan megválasztott polgármestereknek megvalósítaniuk programjukat, vagy azok egy részét? Lesznek-e új munkahelyek, vagy ezek hiányában folytatódni fog a fiatalok, sőt újabban már a középgeneráció elvándorlása településeinkről a megélhetés reményében távolabbi városok felé? Nos, ezekre a kérdésekre majd később, néhány év eltelte után kapjuk meg a választ. Mindenesetre azok a polgárok, akik éltek választási jogukkal, bebizonyították, hogy számukra nem közömbös annak a településnek a jövője, ahol élnek.

Tátyi Tibor

Egyéniségekre szavaztak, nem pártokra

Amíg a Rimaszombati, a Losonci és a Nagyrőcei járás városaiban elsősorban pártszempontok érvényesültek az idej helyhatósági választásokon és Fülek kivételével az eddigi polgármestereket nagy fölényrel erősítették meg a posztjukon, addig a falvakon a pártszempontok alig vagy egyáltalán nem érvényesültek, s a jelöltek nagy része csak azért választott egy-egy pártot, hogy ne kelljen aláírásokat gyűjtenie az induláshoz. Azt viszont egyértelműen meg lehet állapítani az eredményeket látván, hogy a régió lakói elsősorban egyéniségekre szavaztak, nem pártokra.

A választások másnapján összegezték az eredményeket, s mint kiderült, a függetlenek szerezték meg a legtöbb polgármesteri és képviselői helyet, országos összesítésben a Magyar Közösség Pártja (MKP) jelöltjei végeztek a harmadik helyen. A helyzet mégsem ennyire egyszerű, sőt... Sok helyen az egyes jelöltek vagy azért álltak egy-egy párt mellé, mert nem akartak aláírásokat gyűjteni, hogy független jelöltként induljanak, vagy egy-egy párt helyi bázisa egyszerűen képtelen volt a nyitásra, és évek-évtizedek óta ugyanaz a pár ember mozgatja a szálakat. S nem mindig az adott párt és közösség javára. Amíg országos szinten valamivel 50 százalék alatt maradt a választói kedv a 2014-es helyhatósági választásokon, addig a rimaszombati és a losonci választási körzetben meghaladta azt, főleg

egy-egy kisebb településeken mozgatta meg az embereket, hogy dönthetnek a településük jövőjéről. A városokban most is kisebb volt a részvételi arány, Rimaszombatban például az idén sem érte el a 40 százalékot, míg a kisebb falvakban nem volt ritka a 70 százalék feletti részvétel sem.

Rimaszombatban Šimko József, Rozsnyón Burdiga Pál, Tornalján Szögedi Anna, Losoncon Alexandra Pivková elsöprő győzelmet aratott; Füleken új polgármestere lesz a városnak, Agócs Attila szoros küzdelemben legyőzte Szvorák Zsuzsannát és a település eddigi vezetőjét, Jaromír Kaličiakot. A gömöri járási székhelyen négy évig kilátástalan állóháború dúlt a függetlenként megválasztott Šimko József és a SMER-SD-s többségű képviselőtestület között. Šimko ellen több büntetőeljárást is indítottak a SMER-SD képviselői, akik az SDKU-DS képviselőivel kiegészülve háromötödös többséggel rendelkeztek, s gyakorlatilag a polgármester minden lépését megvétőzták. Šimko viszont felvette a kesztyűt a baloldali honatyákkal, még nyílt leve-

let és lapátot is küldött Robert Fico miniszterelnöknek. Bár költségvetése idén is szeptemberig nem volt a városnak, Šimko a tervei többségét megvalósította, átadta a kurinci medencét, a kerékpárutat és 48 utcát leaszfaltoztattott. S talán a legnagyobb húzása a szemétszállítás saját kézbe vétele volt, amely két év alatt igen jelentős megtakarítást hozott a városnak, sőt 2015 januárjától több szomszédos település szemétszállítását is a Városi Közterület-fenntartó Vállalat munkatársai biztosítják majd. A SMER-SD képviselőinek destrukciója balul sült el, ugyanis Šimko földcsuszamlásszerű győzelmet aratott, míg a SMER-SD 12 képviselőjéből kettő maradt (megismétlődött a királyhelmeci helyzet, ahol Balog József négy évig a költségvetést sem tudta elfogadtatni, majd a következő választáson lemosta az ellenfeleit). A régi-új polgármester a szavazatok 58,4 százalékát szerezte meg (4 170 szavazatot), míg a SMER-SD polgármesterjelöltje, a képviselői frakció hangadója, Dušan Hlinka messze lemaradva csak a szavazatok 21,9 százalékát gyűjtötte be, a Most-Híd által indított Orosz Istvánnak kereken

10 százalék jutott. A Most-Híd hiába bizonygatta, hogy egyedül az ő jelöltje képviseli a magyarok érdekeit, a választók nem hittek neki, hisz a Magyar Közösség Pártja (MKP) is egyértelműen Šimko József mellett tette le a voksát. A képviselőtestületben a legtöbb helyet a Nová cesta – Új Út nevű jobboldali koalíció szerezte meg, amelynek tagja volt az MKP is, sőt a párt tagjai taroltak, hiszen a megszerzett hét képviselői helyből hat nekik jutott (Rigó László, Főző Zsolt, Bán Zoltán, Csirmaz Miklós, Auxt Ferenc, Cziprusz Zoltán), míg a Most-Híd két helyet (Sliva Tamás és Varga Szilvia) szerzett. A képviselőtestület már le is tette az esküt, s egy 12 tagból álló, széles jobboldali koalíció született, magyar többséggel. Régen volt ilyen Rimaszombatban, nyugodtan nevezhetjük történelmi lehetőségnek. A város első polgármester-helyettese Rigó László lesz, és talán esély nyílik a több évtizedes múltra visszatekintő, de két éve megszüntetett Gemerské zvesti és Gömöri Hírlap újraindítására is.

Rozsnyón, Tornalján és Losoncon is elmaradt a verseny, a város eddigi vezetői kiütéssel győztek. Rozsnyón Burdiga Pál 48,3 százalékkal, Tornalján Szögedi Anna 58,9 százalékkal, míg Losoncon Alexandra Pivková a szavazatok 52,9 százalékaival tarolt. Igaz, győzelmük előre borítékolható volt. Rozsnyón és Tornalján a Most-Híd és az MKP is beállt a későbbi győztes mellé, míg Losoncon Csúsz Péter, a kerületi magyarság erős embere, az MKP kerületi elnöke függetlenként indulva 12 százalékkal a harmadik helyen végzett, de a városi képviselőtestületben már nem lesz magyar képviselő. Tornalján a 13 tagú testületet a függetlenek uralják, akik nyolc helyet szereztek, három hely jutott a Most-Hídnek, kettő az MKP-nak.

Városaink közül csak Füleken volt szoros a küzdelem, ahol a város regnáló polgármesterével (Jaromír Kaličiak) Szvorák Zsuzsa és Agócs Attila vette fel a versenyt. Bár sokan féltek attól, hogy a két erős magyar jelölt (ráadásul Balog Zoltán személyében egy magyar anyanyelvű roma jelölt is indult) kiüti egymást, végül kettejük között dőlt el a csata, amelyből Agócs Attila (akinek édesapja két cikluson át vezette a várost), a Füleki Vármúzeum igazgatója került ki győztesen. Agócs a szavazatok 33,6 százalékát, Szvorák Zsuzsa 30,2 százalékát szerezte meg, míg

Kaličiaknak a voksok 22,4, Balognak a 13,7 százaléka jutott. A 15 tagú testületben a Most-Híd szerezte meg a legtöbb képviselői helyet, s négy évig nyolc mandátummal rendelkezik, az MKP-nak négy hely jutott, ketten függetlenként kerültek a testületbe, a SMER-SD egy mandátumot szerzett.

Több évtizedes, bebetonozott polgármesteri korszakok is véget értek 2014 novemberében, így távozni kényszerül a nemesradnóti Tóth Elemér, a gortvai Ján Melišík, ahogy 16 év után Rimaszécs éléről Stubendek Márta is. Vannak viszont szép számmal olyanok, akik továbbra is élvezik az adott település lakóinak a bizalmát, így például a ragyolci György Péter, az ajnácskői Hunyák József, a sajógömöri Jankósik Zoltán vagy a feledi Mihályi Gábor is már hosszú évek óta vezeti a községet, és most is nagy fölénnyel szavaztak nekik bizalmat. Nagyon szoros küzdelemben őrizte meg viszont polgármesteri tisztségét Balogfalán az MKP színeiben induló Csörnök György (51,7%), ráadásul a testületbe se igen kerültek be az általa indított jelöltek, így igen nehéz négy évre számíthat. Helyzetét csak bonyolíthatja, hogy ellenfele, a Most-Híd színeiben induló független Mihályi Péter megővta a választások eredményét, s jogorvoslatért az alkotmánybírósághoz fordult.

Nagyon nagy érdeklődés előzte meg a rimaszécsi választásokat, ahol a települést 1998 óta irányító Stubendek Márta ellenében megmérettette magát a Purt Polgári Társulás elnöke, Vavrek István roma közéleti személyiség is, s a roma többségű település a változásra szavazott. Vavrek jelentős fölénnyel

(56,2%) győzött, Stubendek Mártának csak a szavazatok 26,7 százaléka jutott, és a testületben sem maradt embere. Mivel Vavrek István még nem vette át a polgármesteri posztot, terveiről csak annyit árult el, hogy szeretne nagyon szorosán együttműködni a képviselőtestülettel (amelybe az MKP-nak csak egy embere került be éppen Vavrek István helyére), de az átvételt egy részletes könyvvizsgálat előzi meg, s nem tartotta kizártnak, hogy elődje több, nagy vitát kavarázó döntését is felül akarja vizsgálni. Mivel a település nagy többsége ma már roma, és az iskola diákjainak döntő többsége is az, Vavrek tanáremberként nagyon fontosnak tartja, hogy az iskolában speciális módszereket vezessenek be, így a művészeti oktatás és a sport is sokkal nagyobb szerepet kapna. Magyarországon már több hasonló, a prioritásokat előtérbe helyező iskola működik sikeresen, ezt szeretné meghonosítani Vavrek, aki a Most-Híd támogatásával, a Purt Polgári Társulás elnökeként indult, társulása pedig fennállása két évben bizonyosságot tett arról, hogy a cigányok is képesek összefogni és közös akarattal jelentős tetteket végrehajtani.

Sok-sok év után búcsúzik Nemesradnót erős embere, Tóth Elemér is, aki ha szoros küzdelemben is, de alulmaradt Bari Aladárral szemben. Új polgármestere lesz Guszonának is, ahol Fazekas Péter tudta legyőzni a település eddigi vezetőjét, Fodor Zoltánt. A szomszédos Alsóhegymegen viszont Krahulec Ágnes, ha nagy küzdelemben is, de megőrizte település-vezetői tisztségét. A települését régóta vezető polgármesterek közül meggyőző fölénnyel nyert a gömördétéri Zagyi István, a darnyai

Vincze Endre, a ragyolci György Péter, az ajnácskői Hunyák József, a sajógömöri Jankósik Zoltán, a feledi Mihályi Gábor, a velkenyei Czigány János, a lenkei Habovčík Marián, míg például a lénártfalai Rákosi Jánosnak, a lökösi Cselényi Krisztinának (aki a polgármesteri ténykedését befejező Csolti Lajost váltja), Sőregen Végh Zoltánnak, Pálfalában Menyhárt Bélának, Cakóban Bari Károlynak vagy a hanvai Czókoly Lajosnak nem is akadt ellenfele az idén. Újra bizalmat szavaztak Rakotytyáson Rencsok Jánosnak, Várgedében Illés Istvánnak, Dobfeneken Kati Erikának, a szűtori Balog Tibornak, a runyai Javora Andreának, Rimajánosiban Stanislav Krahulecnek, Korláton Karkusz Tivadarnak, Dobócán Gotlibet Annamáriának, Almágyon Agócs Gyulának, Gesztetében Rácz Ferencnek, Kerekgedében Veres Ottónak, Nagybalogon Csűr Tibornak, Serkében Kisfaludi Nándornak és Tajtiban Molnár Gyulának. Fügében rekordszámú, nyolc pályázó indult, de a falut eddig is irányító Palmont Imrét nem nagyon tudták megszorogatni. Bár látszólag

több településen is Most-Híd-MKP csatára került sor, igazából egyéniségek (erős emberek) küzdelme zajlott.

Új polgármestere lesz viszont Simonyinak, ahol Lakatos Ernőt Gál István váltja (itt egyetlen szavazat döntött), Vecseklőnek, ahol az eddigi faluvezetőt, Hulitka Sándort megelőzte Kovács Tibor, de Jénében is vereséget szenvedett a falut két ciklusban irányító Vincze Gyula, akit Martinovics Márta tudott legyőzni. Bátkában az eddigi MKP-s polgármestert, Mács Zoltánt ketten is megelőzték, végül a Most-Híd jelöltje, Hencz Péter lett a befutó. Gortván befejezi hosszas polgármesteri ténykedését Ján Melišík, akit Balog Géza tudott legyőzni. Hubón, ahol az elmúlt ciklusban többször is sikertelenül próbáltak polgármestert találni, most Gencsi Gábor győzött Hubay Lászlóval szemben. Zsípen is váltottak, Nagy Pál Magdalénát Simon Béla váltja, míg Jesztében Petrik Erika helyett egy másik hölgyet, a gesztetei alapiskola volt igazgatónőjét, Zagyai Katalint részesítettek előnyben. Méhiben a nyugdíjba

vonuló Kosztúr Tibort Kosztúr Lubomír, míg Csízben Lukács Zoltánt Tóth Péter váltja, Csákányházán Bodor Béla, míg Gömörsiden Kurunci Arnold vezetheti majd a falut.

Több településen, ahol egyre jelentősebb a roma lakosság aránya, az elsődleges tétje az volt a választásnak, hogy a romák a saját kezükbe tudják-e venni a település irányítását. Nos, roma polgármestere lett Nemesradnótnak, Gortvának és a már említett Rimaszécsnek, Pálfalában, Sajókesziben, Várgedében, Cakóban, Gesztetében, Kálosán, Szútorban maradt a régi faluvezető, viszont Simonyiban, ha egy szavazattal is, de vesztett a roma polgármester, és például Méhiben sem járt sikerrel a roma jelölt.

Összegezve a választások eredményeit, a választók a települések többségén jó bevált, s eredményeket is felmutató településvezetőket választották, a pártmez, valamint az ideológiai töltelék nem igen sokat nyomott a latban.

Juhász Dósa János,
Marta Kanalová felvételei

Gergely Papp Adrianna nyolc éve Debrőd polgármestere. Viszonylag fiatalon került a falu élére, most harmadszor választották meg polgármesternek. Minek köszönheti a lakosság bizalmát?

Erre azt mondhatom, hogy bizonyára jól végzem a munkámat. Ez viccesen hangzik, de röviden összefoglalva, ehhez az is hozzájárult, hogy előttem anyukám volt a polgármester több mint

húsz éven át. Amikor először megválasztották, az ő iránta érzett tiszteletnek köszönhettem. A következő megválasztásomkor, úgy gondolom, a falu lakosai azt szerették volna, hogy folytassam a munkát, amit elkezdtem. Hogy harmadszor is bizalmat szavaztak nekem, ez valószínűleg azt jelenti, még szeretnék, hogy tovább tevékenykedjek azzal a csapattal, amelyik mellettem van az önkormányzatban.

Önt most újraválasztották, és újraválasztották az eddigi önkormányzat tagjait is?

Nagy részben igen. Azok, akik újra-indultak, újra lettek választva. A nem indulók helyett pedig két olyan képviselőjelölt került a testületbe, aki az előző ciklusokban már volt képviselő. Úgy gondolom, hogy egy nagyon erős csapat áll mellettem. Vannak köztük fiatalok, idősebbek, tapasztaltak, de

mindenképpen tenni kívánó emberek vannak ebben a testületben.

Őn a Magyar Közösség Pártjának jelöltje, s ha jól tudom, a pártban országos tisztséget is viselt.

Két választási cikluson keresztül voltam tagja az országos elnökségnek, igaz, mind a kettő rövidebb ciklus volt, mert a választások miatt kétszer is volt tisztújítás négy éven belül. Mind a kétszer sikerült bekerülnöm az országos vezetőségbe. Harmadszor már nem indultam, mert akkor két hónapos volt a kislányom.

Milyen az önkormányzat összetétele a faluban?

Most úgy sikerült, hogy mind az öt bejutott képviselő MKP-s színekben indult, viszont van köztük olyan, aki nem MKP-tag, csak MKP támogatást kapott. Ehhez hozzá kell tenni, hogy az önkormányzati választásokon egy községben nem annyira számít az, hogy ki milyen pártnak a színeiben indul, mert itt személyekre szavaznak, és ez nálunk is így volt.

Debrőd meglehetősen kis község, többnyire magyar ajkúak lakják. Az önkormányzati ülések milyen nyelven folynak?

Természetesen magyarul. A falugyűléseket is magyar nyelven tartjuk. Egyszer volt rá példa, hogy egy magyarul nem tudó személy eljött a gyűlésre, aki ott vett házat, és állandó jelleggel Debrődön lakik. Ő indítványozta volna, hogy beszéljünk szlovákul a falugyűlésen, de aztán sikerült őt rávennem, hogy inkább tolmácsot ültetett mellé, aki fordít neki, úgyhogy akkor is magyarul beszélünk.

Kis falu élén állni gondolom kisebb feladat, mint egy nagyobb települést vezetni, de úgy hiszem, itt is van épp elég gond. Melyek azok a problémák, amelyekkel a küszöbön álló időszakban meg kell majd küzdeni?

Pontosan olyan problémák, amik abból adódnak, hogy kis falu vagyunk. Eleve kevesebb pénzünk van, mivel a költségvetés nem egyenes arányban növekszik a lakosság számával. Ha például egy 1000 lakoson felüli faluról van szó, ahol már van iskola, óvoda, sokkal na-

gyobb az évi költségvetésük, mint egy olyan falunak, mint Debrőd, amelynek hivatalosan csupán 387 lakosa van. A másik gond abból adódik, hogy nincs a hivatalban elegendő munkaerő, nincs kire delegálni, szétosztani a feladatokat. Egy kis falu maximum két teljes állású alkalmazottat bír el, egy titkárnőt és a polgármestert. Nekik kell ellátni ugyanazt a terjedelmű és ugyanolyan struktúrájú feladatkört, mint egy városban, ahol nagyobb kollektíva végzi ezt a munkát. Mi is ugyanúgy adunk ki építkezési engedélyeket, mi is szedünk be adót, mi is vezetjük a lakossági nyilvántartást, tehát önmagában véve elég terjedelmes a bürokrácia, és ezt el kell látni egy kis faluban is, ahol nincs rá elég ember. Ami ugyancsak nehéz, hogy a pályázatoknál is ez a gond. A polgármesternek kell jóformán mindennel foglalkoznia, ha épp egy folyamatban levő pályázatot bonyolít le, és ebből fakadóan egyértelműen kevesebb ideje jut arra, ami igazán kötelessége, tehát hogy a falu lakosainak mindennapi gondjaival foglalkozzon. Nyilván kevesebb a feladat egy kis faluban, mert az állami támogatások, illetve a megpályázható pénzek is úgy vannak csomagokba helyezve, hogy egy kis falu nem pályázhat akkor, amikor pályázik egy nagyváros. Útaszfaltozásra, vagy útfelújításra 2009-ben lehetett utójára pályáznia egy ilyen nagyságú községnek, mint Debrőd. Legközelebb 2015-ben lesz ilyen lehetőség. Ebből is látszik, hogy nehéz látványosan fejleszteni egy 500-nál kevesebb lakosú falut.

Az elmúlt nyolc év alatt milyen sikerekkel büszkélkedhet polgármesterként?

Mindjárt az első négy évben egy határon átnyúló pályázatot tudtunk benyújtani, ami sikeres is volt. Emiatt aztán nem is tudtunk nagyobb volumenű beruházásra pályázni, mivel általában ezek utófinanszírozásos pályázatok, s egy ilyen kis falunak nagyon meg kell gondolnia, hogy mit vállalhat fel, mert anyagi okokból nem képes egyszerre két pályázatot is bonyolítani. Az első egy sikeres pályázat volt, mert az enyészetnek indult régi iskolaépületet sikerült felújítani, turisztikai információs központ létesült benne komplett berendezéssel. Voltak más kisebb beruházások, önerőből utakat is felújítottunk. Nyertünk kisebb pályázatokat kulturális rendezvényekre. A Szent László

búcsút sikerült olyan szintre emelni, hogy a megye be is vette Kassa 2013 Európa Kulturális Fővárosa hivatalos programjába. Ami nekem talán még a beruházásoknál is fontosabb – s ezek nem anyagi vonzatú dolgok – az, hogy sikerült felébredtetni ezt a falut. Ez egy élő falu lett annak ellenére, hogy kicsi. Egyre több fiatal házaspár vesz telket és épít házat Debrődön, egyre többen jönnek haza, s szerintem ez az igazi siker, amikor gyarapszik a falu lélekszámban is, és nem öregszi el. Tehát a fiatalok szeretik Debrődöt.

Milyen a falu lakosainak struktúrája? Többségében idősebbek, vagy fiatalabbak lakják?

Hogy konkrét legyen, most röviddel a választásuk után, a rendelkezésemre álló adatokból kiindulva, 367 lakosból 300 a választópolgár, ami elég szép arány. 14 éves korig van kb. 60 gyerekünk. Minden évben a karácsonyi rendezvényen Mikulás csomagokat osztunk ki a gyerekeknek, ami az önkormányzat ajándéka. A nyugdíjasok száma 60 körül van. Ezt is azért tudom, mert ők is kapnak ajándékot, éppen a napokban számoltuk őket össze. Én azt hiszem, ez egy egészséges arány egy ilyen kis falura nézve.

Milyen felekezeti a falu lakosainak a többsége, és milyen Debrődön az egyházi élet?

Mondhatom, hogy száz százalékgig római katolikus. Akik nem római katolikusok, azok ide jöttek férjhez, ide nősültek. Éppen nemrég sikerült pályázatok és gyűjtés során teljesen felújítani a parókia épületét. A plébánosunk pedig nem más mint a Jászói Premontrei Apátság előző perjele, Kiss Endre, aki már ide is költözött. Ő egy nagyon aktív közösségi ember, s nagyon örülünk, hogy most már itt lakik. Segíti a mi munkánkat is, a civil szervezetek munkáját, ezért örülünk, hogy így hozta a sors.

Említette, hogy a fiatalok próbálnak megtelepedni a faluban, építkeznek. Milyen munkalehetőségek vannak a faluban, és milyen arányú a munkanélküliség?

A legutóbbi kimutatás szerint, amit havonta kapunk a munkaügyi hivattól, a falunkból 45-en voltak a munkanél-

küliek listáján. Ez a 387 lakoshoz képest nem olyan rettenetes, de mindenki igyekszik, ha más nem, akkor a saját portáján valamit előteremteni. Úgy gondolom, nem rosszak a feltételek. Munkalehetőség az inkább csak Szepsiben, Kassán van, vagy a vasgyárhoz köztödik. Debrődön, amit lehet, azt a községi hivatal megteszi annak érdekében, hogy minél több embernek munkát adjon. Ilyen-olyan szociális lehetőségek is vannak, ezeket igyekszünk kihasználni. Minden törvényt átolvasok, hogy akit csak tudok, fel tudjak venni dolgozni. A fizetéseket 80%-ban a munkaügyi hivatal téríti, ezeket a lehetőségeket mind kihasználom. S most úgy látom, hogy kezd megint divatba jönni a gazdálkodás, kezdik felfogni a falusiak azt, hogy van földjük, s ebből valamit ki lehet hozni. Ha nem is a teljes megélhetést, de valami többletet a megélhetésükhöz.

Ha ennyi a 14 év alatti gyerek, van-e iskola a faluban?

Volt. 1976-ig folyamatosan működött az iskola. Régi időkre nyúlik vissza a debrődi iskola alapítása. 1976-tól egy ideig nem működött, és a 90-es évek elején újra visszaállította az alapiskolát az édesanyám, aki akkor volt a polgár-

mester. Aztán sajnos megint megszűnt, mert kevés volt a gyerek. Az az igazság, hogy elég sokan szlovák iskolába íratják a gyerekeiket, és emiatt megszűnt a magyar alapiskola Debrődön. Nem sokkal ezután a magyar óvoda is, mivel ott is ugyanez volt a helyzet. Sajnos nem sikerült még visszafordítani ezt a folyamatot, így hát nincs jelenleg iskola a faluban.

Szepsibe járnak a gyerekek?

Igen, Szepsibe jár mindenki.

S van iskolabusz, vagy olyan lehetőség, hogy ne kelljen tömegközlekedési eszközzel utazniuk?

Egyelőre nincs. Ez is hibája a mi rendszerünknek. Míg Magyarországon falubuszt működtetnek az önkormányzatok, amire pályázni lehet, addig nálunk erre nincs lehetőség. Nem is tudok olyan pályázatról, ami a minisztériumunk által lenne meghirdetve, s amit ilyen célra lehetne fordítani. Az iskolabuszt határon átnyúló pályázatból kellene beszerezniük. Ezért kénytelenek a gyerekek reggelente a tömegközlekedést használni, úgy, mint a dolgozó emberek.

Milyen a közösségi élet a faluban? Működnek civil szervezetek?

Szerencsére működnek. Sok tagja van a helyi Csemadok szervezetnek, és van egy asszonykórusunk, a Tűzikék, azt hiszem, ők a legaktívabbak a Csemadokon belül is. Folyamatosan kapnak meghívásokat a környező falunapokra, fellépésekre. Aztán van egy focicsapatunk, amelyik nem hivatalosan működik, de jól megy neki. A Felvidéki Focikupára szoktak benevezni. Ez ideig kétszer rendezték meg ezt a focitornát, és mind a kétszer eljutottak a döntőig. Úgy gondolom, büszkéek lehetünk rájuk. Az utóbbi pár évben alakult egy motocross klub is, az Enduro Klub Debrőd, ők is szép eredményeket érnek el. Kialakítottak egy motocross pályát, és évente négy rendezvényt tartanak itt, aminek nagyon nagy látogatottsága van.

Azon túl, hogy ön polgármester, aktív közösségi életet folytat. Kassán a Rovás Polgári Társulás alelnöke...

Igen, ez így van, de ez régebbi keletű, mert az én Rovás tagságom jóval korábban keletkezett, minthogy én polgármester lettem. Sőt, még mielőtt Londonba mentem, én már akkor is tagja voltam

a Rovásnak. Szabó Ottót, az elnököt, nagyon régóta ismerem. Ugyanúgy a feleségét, Ágit is. A Rovás törzstagjait, a régi arcokat mind ismerem. Ez az én életemhez szorosan hozzátartozó tevékenység, ami olyan, mint másnak otthon hétvégén a fűnyírás, vagy a vadászat, vagy nem tudom én, mi. Nekem ilyen a Rovásban való munka.

Hogyan látja a magyarság helyzetét mint közéleti ember, vagy mint polgármester Szlovákiának ezen a táján?

Ha úgy értjük, hogy ez a vidék Közép-Kelet-Szlovákia, akkor nekünk mindenképpen nehezebb. Nehezebb a helyzetünk gazdaságilag, mint a nyugati régióban élő magyaroknak. Ezt, mint polgármester is mondom, mert arra, hogy én felmenjek Pozsonyba, a minisztériumba valamit elintézni, hogy személyesen találkozzak egy illetéssel, nekem nem egy munkanapom megy rá, hanem egy - két nap is. Ezért mi nem engedhetjük meg magunknak, hogy bármilyen aprósággal felutazzunk a fővárosba, és ott érdeklődünk, bár a

személyes találkozást nagyon fontosnak tartom minden esetben. Ez kivételtől az itteni magyarságra is. Messze vagyunk a fővárostól, nem élünk olyan erős tömbben, mint a nyugat-szlovákiai magyarok. Én azt gondolom, hogy ha nem húznánk szét, és ha nem lennének egymás ellenségei, akkor minden lehetne jobban is, mint most. Kifejezetten ellenszenves számomra az, ha egy magyar szervezet vezetőjétől rosszat hallok egy másik magyar szervezetnek a vezetőjéről. Én most már tudatosan odafigyelek, hogy még véletlenül se hagyja el a számat ilyen jellegű kritika embertársaimmal kapcsolatban, mert a legrosszabb fényt ez veti ránk, és emiatt nem vagyunk olyan sikeresek, mint amilyenek lehetnénk. Tudatosítanunk kéne, hogy össze kell fognunk, mert ilyen kevés magyar nem húzhat ezerfelé, és ne legyünk mi egymás ellenségei. Bele kell kalkulálni ebbe azt is, hogy folyamatosan fogyunk, és ezt a folyamatot esetleg lassítani lehet, de visszafordítani nem. Vagy lehet, hogy stagnálni fog valamikor, de visszaállítani a régi dimenziókat szerintem nehéz.

Azáltal, hogy az unióba kerültünk, a határok megnyílásával sok új lehetőség adódott, ez nem jelent pozitívumot a jövőnkre vonatkozólag?

Hát persze, van ennek pozitív vonzata is, hiszen fellendültek a határon átnyúló együttműködések, ha másként nem, kölcsönös pályázatoknak a segítségével, de egyébként is tudom, hogy felélénkült a határon átnyúló kiskereskedelem, tehát az biztos, hogy jól hatott ránk. Ezzel viszont az is együtt jár, hogy sokan Magyarországra költöznek, ott élnek, egyrészt egyetemi tanulmányok miatt, másrészt munkalehetőségek miatt is, és ők kisebb számban jönnek vissza Felvidékre, ami a magyar államnak nem rossz, mert az ő szemükben megmarad magyarnak, aki eddig is magyar volt, de mi itt, a Felvidéken egyre kevesebben leszünk. Mindennek ellenére pozitív hatása van annak, hogy megnyíltak a határok, nyugodtan utazhatunk ide-oda. Ez egyértelmű vívmánya uniós tagságunknak, és ezt még jobban ki lehetne használni.

Havasi Péter

Az ideai választási sorozat után két év szünet következik a 2016-os parlamenti választásokig. Azaz következne, ha Andrej Kiska köztársasági elnök nem hirdette volna ki a családról szóló referendumot, amely jövő év február 7-ére van kitűzve. A kelet-szlovákiai régióban polgármesterek sorában történt több változás, de az önkormányzati politikában alapvetően minden marad a régi, s országos szinten az erőviszonyok alapján nem fenyegetnek előrehozott

parlamenti választások. A novemberi helyhatósági választások eredményeit latolgatva meglepő az a tény, hogy a függetlenek győztek, ami látszólag jó jel, de ez csak afféle fél győzelem, mert ha jobban elgondolkozunk a kialakult helyzeten, egyáltalán nem javult sem a politikai, sem a társadalmi helyzetünk. Vegyük sorra a tényeket.

A nyertesek egy bizonyos része nem is annyira független, mert sok esetben lát-

ni a kötődésüket bizonyos politikai tömörülésekhez. Azok, akik valóban függetlenek, ha az önkormányzati üléseken lelkiismeretük szerint fognak szavazni, többnyire nem lesz meg az egység, amely szükséges a célok eléréséhez. Mindenesetre a függetlenek választási sikere biztató jel a jövőt tekintve, egyben figyelmeztetés a pártok számára. Ha jobban összekovácsolódnak a civil szervezetek, egyre sikeresebbek lehetnek, és erőteljesebben képviselhetik

a polgárok érdekeit. Akkor talán majd még nagyobb mértékben nyerhetik meg a társadalom bizalmát. Az ideai helyhatósági választásokon való részvétel országos szinten 48,34% volt, ezt Kassa megye választói jelentősen túlszárnyalták. Itt a választópolgárok 64,25%-a ment el szavazni. A megyén belül a választásokon való legnagyobb részvétel a Rozsnyói járásban volt, ahol 69,07 volt a százalékarány, a legkisebb Kassán, ahol a választópolgárok 34,45%-a szavazott.

A pártok egy-két kivétellel nagyjából sikeresnek könyvelik el a választásokat. Dobálóznak a nagy számokkal, hány polgármesterük és képviselőjük került be a helyi önkormányzatba. Itt is vegyünk szemügyre két dolgot. Szlovákiában a települések száma 3000 körül van. Vannak olyan kis falucskák, amelyekben csak néhány tucat lelket számlálnak. Ha pl. Kassán és Pozsonyban nem lenne annyi városrész, és a kis településeknél lennének összevont önkormányzatok, mint pl. Németországban, akkor a számok is másképp alakulnának. Amint az a statisztikai hivatal adataiból kitűnik, a részvétel alacsony volt, a választók alig több mint egyharmada ment el szavazni, a választópolgárok kétharmada viszont otthon maradt. A szavazatok egyharmada szétszórt a pártok között, így még a látszólag magas és tetszetős százalékarány mögött is valójában kis létszámú összlakossági támogatás rejtőzik. A szavazási masinéria gyakorlatilag úgy festett, mintha csak a családtagok, baráti körök, a jó szomszédok vettek volna részt a választásokon.

A választási nyertes egyértelműen a kormánypárt. Ők jól kampányoltak, végezték a dolgukat, volt taktikájuk, pénzük és minden elképzelhető elemmel megpróbálkoztak a siker érdekében. Erre egy érdekes kassai példa: A választási plakátokon és óriásplakátokon minden jelöltnek fel volt tüntetve a pártja, sőt még a függetlenek sem titkolták el támogatóikat. Kivételt képeztek a kormánypártiak. Ők okultak a nem annyira sikeres megyei választások eredményeiből. Ezúttal a párt logóját nem tették a hirdetőtáblákra, sem plakátjaikra, így őket bizonyára sokan függetlennek vélték. A választási vesztesek csoportja elég nagy. Szerinte az országban a hajdani nagy és hanyatló pártok, de sok esetben a furcsa érdek-koalíciók miatt is. Kas-

sán a széleskörű jobboldali koalíció a nagy vesztes. Úgy tűnik, a polgármestéri posztra jelölt Rudolf Bauer már nem eléggé karizmatikus alkat, s talán egy új arc, egy fiatalabb jelölt sikeresebb lehetett volna Richard Rašival szemben. Meglepő ez az eredmény, hisz Kassán a jobboldali erők összefogása a múltban mindig sikert hozott. Most már a második választási ciklusban veszített, mert amit ezek a pártok művelnek, az kész kabaré.

Érdekes, hogy több kelet-szlovákiai városban nem sikerült a korábbi polgármesternek megtartani pozícióját. Csak a jelentősebbeket említem, ilyen az eperjesi, a királyhelmecei, a szepti polgármester. Sőt, a Szepsi városát öt cikluson keresztül sikeresen vezető Zachariaš István még a város önkormányzatába sem került be. A vesztesek sorába tartoznak a kis-, közép- és új pártok jelöltjei is. Kár, mert bennük még ott lappang a civil, polgári szféra adottsága és követelménye. Ők bizonyára nem fertőzöttek meg a szűk pártpolitikai érdekektől, amit a társadalom egyre jobban elutasít, de vesztesek a polgárok és a társadalom is.

Érdekes jelenség magyar vonalon egy új politikai tömörülés megjelenése, amely a médiáktól szinte semminemű támogatást nem kapott, mind az elektronikus, mind a nyomtatott sajtó is mélyen hallgatott róla, mintha nem is létezne, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetségről van szó, amely így is egy polgármesterei és tizenhét képviselői helyet szerzett. Az MKDSZ képviselői javarészt a keleti régió településein kaptak bizalmat szavazóiktól.

A kampányolásban Budapest szerepe is meghatározó volt, de sajnos, nem konstruktív, mert egyoldalúan terelgette a felvidéki magyarokat anélkül, hogy konzultált volna valamennyi magyar

párttal. A választások előtti időszakban a fővárosban járt külügyi méltóságok nyilatkozatai ugyan a magyar egységre buzdítottak, de félretéve a pluralizmus elvét, kizárólag egy lobogó alatt.

Még néhány gondolat a választásokon már állandósult alacsony részvételhez. Nem történt semmi különös. A többségi lakosság még mindig nem tudatosítja azt, hogy más a parlamenti és más a helyi politika, s ezt sajnos maguk a politikusok is gyakran összekeverik. Nálunk a helyi politizálás alacsony szinten van. A polgárok csalódtak. A rendszerváltás óta eltelt 25 év alatt több pozitív dolog mellett egyre jobban szaporodnak a negatív jelenségek az élet minden területén. Manapság újra megtelnek a városok terei, s a tüntetők nem kulcsokat zörgetnek, hanem a korrupciótól terhes politikusok távozását követelik. Nagy a bizalmatlanság a szociálisnak nevezett Szlovákia lakosainak körében. Az álpiazi gazdálkodás révén egyre inkább nyílik az olló az egyszerű emberek, a munkanélküli réteg, a szegények és a gyorsan meggazdagodók között. Az Európai Unión belül Szlovákiában a fizetések és a nyugdíjak a legalacsonyabbak közé tartoznak. Elszomorító, hogy a kormány intézkedései a kis- és középvállalkozók további megszorogatását, az adóterhek növelését tűzték ki célul. Az elmúlt rendszer alatt megszoktuk, hogy a nadrágszíjat folyamatosan meg kell húzni, a rendszerváltás után nem ezt vártuk.

A nyerteseknek gratuláltunk, nem úgy, mint némely politikus tette déli szomszédunknál. A nagy vesztesek végül tanuljanak a saját kárukon. És még egy pozitív megállapítás: a novemberi önkormányzati választások kampánya kulturáltabb volt, mint a korábbi. Fejlődünk.

Havasi Péter

Merre tovább, közoktatás?

Az idei, IV. Önkormányzati Szabadegyetem egyik kiemelkedő témája a 2013 decemberében elfogadott közoktatási törvény volt. A kerekasztal-beszélgetés a „Quo vadis, önkormányzati fenntartású közoktatási intézmények” címet viselte, és Szigeti László volt oktatási miniszter, A. Szabó László, a Magyar Közösség Pártjának alelnöke, Pék László, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének volt elnöke, valamint Pálincás Barnabás, a Rákóczi Szövetség munkatársa az oktatási törvényről, az iskolaügyi mai helyzetéről cseréltek eszmét a tanácskozás során.

Az új közoktatási törvény nemcsak a kisiskolákban veszélyezteti az oktatást, hanem az alacsony tanulói létszámú teljes szervezettségű iskolákban is – fejtette ki a volt miniszter. **Szigeti László** hangsúlyozta, nem biztos, hogy az lesz a jó megoldás, amit felvázol, de el kell gondolkodni ezen a megoldási lehetőségen is. Nem első alkalommal kerül sor arra, hogy megpróbálják a nemzetiségi, anyanyelvi oktatást sárba taposni, miközben a nemzetiségi iskolának van a legnagyobb megtartó ereje a felvidéki magyarság szempontjából.

Több éve rengeteg gondot okoz a demográfiai válság, nagyon kevés gyerek születik. A 2003-ban elfogadott normatív támogatási rendszer arra ösztönzi az iskolavezetőket, hogy egy-egy osztályba minél nagyobb legyen a gyermeklétszám, ugyanis a gyerekszám hozza a pénzt az iskolának. A másik problé-

ma, hogy a közoktatásra nagyon kevés pénzt szán Szlovákia. Az OECD tagállamaihoz és az uniós országokhoz képest 2 százalékos a lemaradás a nemzeti össztermékhez képest, nálunk 3,8 százalékot másutt 5-6 százalékot fordítanak közoktatásra. A helyett, hogy emelnék az oktatásra fordított összeget, a tavalyi költségvetési keret az előző évihez képest mínusz volt. Annak ellenére is, hogy a közoktatási költségvetés nagy részét európai uniós forrásból fedezi az állam. Amennyiben az iskolákra szánt költségvetésből levonjuk az uniós forrást, azt látjuk, hogy Szlovákia egyre kevesebb pénzt fordít az oktatásra – szögezte le. Szigeti szerint a 2003 novemberében elfogadott normatív támogatási rendszer abban az időben progresszív volt és jónak minősült. Azóta azonban sok minden megváltozott. Az állam már nem fordít többet az oktatásra, sőt a fejkvóta összegét annak ellenére nem emelték meg 2003 óta, hogy csökkent a tanulói létszám. A volt miniszter, Dušan Čaplovič úgy akart több pénzt juttatni a pedagógusoknak, hogy racionalizálni, vagyis szűkíteni kívánta az iskolahálózatot. Magyarán: iskolákat akart megszüntetni. Tény, hogy Szlovákiában nagyon sok kisiskola működik, és nagyon sok az olyan teljes szervezettségű iskola is, ahol kevés a diák, ennek azonban a történelmi okai is megvannak. A kormányzat erővel akarja kikényszeríteni az intézményösszevonásokat. A tavaly decemberben módosított közoktatási törvény meghatározza az osztályok minimális tanulói létszámát is, ilyen azelőtt sosem volt Szlovákiában. A nulladik évfolyamot legalább 8 tanulónak kell látogatnia.

Az első évfolyamba 11 gyereknek kell járnia, a második, harmadik és negyedik osztályba 13 gyermeknek. A felső tagozaton legalább 15 gyereknek kell lennie egy-egy osztályban. Ha az alsó tagozatos iskolában össze akarnak vonni osztályokat, legalább 12 tanulónak kell lennie egy osztályban, de csak két évfolyamot lehet összevonni, míg eddig akár négyet is lehetett. Meghatározza a törvény, milyen esetekben lehet lefaragni kettővel ezekből a tanulói létszámokból, azt azonban már nem mondja ki a törvény, hogy a nemzetiségi iskolákban ezt eleve meg lehet tenni. A jogszabály szerint ott, ahol van közös igazgatású államnyelven és nemzetiségi nyelven oktató állami oktatási intézmény, a tanulói létszámokat 2-vel lehet csökkenteni, s ott is lehet, ahol külön igazgatással működik a nemzetiségi és a szlovák iskola. Ott azonban, ahol vagy csak szlovák, vagy csak nemzetiségi iskola van, a törvény értelmében nem lehet csökkenteni a létszámot. A fenntartó három esetben kivételt tehet: ha hat kilométeres körzeten belül nincsen nemzetiségi iskola, akkor ezek a számok nem érvényesek, ha hat kilométeres körzetből járnak ide diákok, akkor sem érvényes, vagy ha a diákok 80 százaléka hátrányos helyzetű. Ez azonban csak a törvény elvi megközelítése, más kérdés a gyakorlati megvalósítás.

Peter Pellegrini miniszter (a szabadegyetemen elhangzott előadás óta, már nem ő az oktatási miniszter) az előzőhöz képest retorikát váltott, például nem magániskola-ellenes. És bevallotta, hogy nincsen elkészítve a négy alapvető jogszabály, ami fontos lenne

a törvény végrehajtásához. Ezekről Čaplovič májusban azt állította, hogy időben el lesznek fogadva. Pelegrini már azt is elmondta, késik a közoktatási törvény módosítása, nemrégiben pedig bevallotta, hogy az előkészített finanszírozási törvényt újra kellene gondolni. Ezek óvatos optimizmusra adnak okot – mondta Szigeti László az Önkormányzati Szabadegyetemen tartott előadásában.

Az oktatási minisztérium minden évben kiad egy szervezési - módszertani útmutatót, az ideiben csak egy mondatban érintik a következő iskolaévet. Ebben előrejelzik, hogy 2015 szeptemberétől hatályba lép az új törvény néhány paragrafusa. A felvételiokról azonban nincsen szó az útmutatóban, azaz nem derül ki, hogy 2015. szeptember 1-jétől mi módon szüntetnek meg intézményeket – mondta Szigeti, aki szerint azt sem lehet tudni, hogy a minisztérium kiad-e végrehajtó rendeletet a törvény betartására, mert a törvényt a minisztériumnak nem írja elő.

Szigeti László szerint mégsem kell pánikhangulatot kelteni. Mikrorégiók szintjén már készülnek megoldási javaslatok, a helyi szakemberek bevonásával. A cél: megtalálni a megoldást és ezzel minimalizálni a veszteségeket. Ehhez az is szükséges, hogy a polgármesterek leüljenek megbeszélni egymással az iskoláik helyzetét, problémáit.

Az MKP egyik tézise, hogy 10-éves koráig a gyermek a lakóhelyén járjon iskolába. A szakmai szervezetek és a párt által kidolgozott javaslatot felajánlják a régióknak, amennyiben igénylik. Szigeti László arra kért mindenkit, törekedjenek a legideálisabb megoldásra.

Finanszírozási kérdések és stratégiák

Szigeti László után **A. Szabó László**, az MKP oktatási alelnöke kapott szót. Jelezte, az MKP, a pedagógusszövetség és a Rákóczi Szövetség bevonásával tovább dolgozik a megoldási javaslatokon, hogy a magyar iskolahálózat a legkisebb kárt szenvedje el. A téma teljes felvázolásához A. Szabó szerint azt is tudnunk kell, „merre tart az önkormányzati fenntartású közoktatás? De ahhoz, hogy tudjuk merre tart, nem árt tudni, hogy honnan is jött, illetve hol tart?” A. Szabó szerint komoly reménységár

A. Szabó László és Pálincás Barnabás

volt az oktatásban, amikor az államtól az önkormányzatok jogkörébe kerültek át az alapiskolák és az óvodák. Később persze kiderült, hogy ezek az intézmények rossz anyagi helyzetben vannak. Sok esetben magas tartozással vették azt át az önkormányzatok az intézményeket. A 2001 szeptemberében elfogadott 416-os hatásköri törvény 11., 12. és 13. cikkelye foglalkozik az oktatással, ez alapján adta ki az oktatási minisztérium a határozatot, hogy az iskolákat átveszik az önkormányzatok. Mindenki tudta, hogy az önkormányzatoknak ez nagy teher lesz. A kormány megpróbált korrekt lenni, és az éves költségvetés felét átadta az önkormányzatoknak, viszont ez nem volt elegendő az iskolák fenntartására és a pedagógusok bérére sem.

Fontos szelete volt a közigazgatási reformnak az oktatási önzorgatás megteremtése, ha nem a legfontosabb szelete. Más területeken nem volt ekkora az átalakítás, hiszen ez esetben az állami vagyon jelentős része – iskolai épületek, udvarok, tornatermek, iskolai konyhák-étkezdék – került át az önkormányzatok tulajdonába. Éppen ezért illő lett volna rendesen előkészíteni, de nem így történt. A decentralizáció célja a hatékonyság növelése volt. Hogy az oktatással kapcsolatos kérdésekről is a helyiek határozzanak, de napról napra nehézségekkel küzdöttek a települések. A mindenkori kormányok felismerték, hogy stratégiai ágazatként kellene kezelni az oktatást, de a gazdasági helyzet, vagy a kormány szűkmarkúsága miatt ez sosem valósult meg. Az oktatási intézmények állaga közben egyre romlott. 2002-ben, mikor az óvodák és az iskolák működtetése átkerült az önkormányzatokhoz, ez komoly terhet jelentett a településeknek. Nemcsak a pénz hiányzott, hanem

a szakmai tapasztalat is. A demográfiai folyamatok következtében tőke kivonás is történt az ágazatból, ez egyáltalán nem segítette az iskolák és az önkormányzatok munkáját. Napjainkban már szinte különösebb gond nélkül el tudják látni az önkormányzatok az oktatási intézmények fenntartását – mondta el A. Szabó László.

Amikor az önkormányzatok nagy része felújította az iskolaépületeket és felszerelte a tantermeket, a minisztérium megváltoztatta a jogszabályt, a 245/2008. számú közoktatásról szóló törvényt, amelynek eredeti változata nem tartalmazta a minimális létszámokat. A minisztérium állítása szerint ez a szakmai szervezetek igénye volt, elsősorban a Városok és Falvak Társulására (ZMOS) mutogattak, valamint a pedagógusok egyik szlovák szervezetére. Valóban volt a ZMOS-nak egy ilyen javaslata, de az másra vonatkozott. A ZMOS javaslata a normatív finanszírozási rendszer átalakítása esetére vonatkozott, hogy határozzanak meg minimális létszámokat, amennyiben az osztályok száma szerint finanszíroznák az oktatást, illetve a kombinált rendszerű finanszírozás esetére, ez alapján az osztályokat és a diáklétszámokat is figyelembe véve kapnának az oktatási intézmények a fenntartásra támogatást. Erre a javaslatra reagált Čaplovič miniszter, aki elfogadta a javaslatot. A tárcaközi véleményezéskor a jogszabály szövege még nem tartalmazta ezt a javaslatot. Amikor kiderült, hogy ez belekerült a javaslatba, az MKP megbeszélésre hívta a Most-Hídat és a szakmai szervezeteket, a pedagógusok és szülők szövetségét, a Csemadokot és a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalát is. Sajnos nem értek el eredményeket a

tárgyaló bizottság tagjai sem a minisztériumban, sem a ZMOS-ban, mert ők nem akarták utólag visszavonni a javaslatot. A Szabó László is kiemelte: a finanszírozási törvény nem változik, legalábbis egy évig, mivel az még nem készült el, ami némi reménysugár lehet a kisiskolák számára.

A parlament által elfogadott törvényben megfogalmazott kivételek csak minimálisan enyhítik az iskolafenntartók problémáit, mert csak közös igazgatású intézményben lehetségesek. A Szabó felhívta a figyelmet: a jogszabály nemcsak nemzetiségi szempontból veszélyes. Pedagógiaiilag is kártékony. A település demográfiai mutatói és kulturális élete szempontjából is az, hiszen a fiatal szülők szempontjából megtartó szerepe van, ha a településen van iskola. Ezért a törvény a települések leépülését is maga után vonhatja.

Azt is elmondta, hogy a minisztérium részéről nem léteznek pontos kimutatások, mennyit spórol meg az oktatási tárca az iskolák bezárásával. Ugyanakkor szakmai szervezetek szerint az esetleges iskolabusz-programra és a pedagógusbér-emelésre nem elegendő az így megspórolt pénzösszeg. Szociális vetülete is van a jogszabálynak, 1576 pedagógus és több mint 200 nem pedagógiai alkalmazott kapna felmondást a törvény értelmében, hiszen az iskolák 25 százalékát bezárnák. A diákok szempontjából is nőhetnek a szociális különbségek, a bejáró tanulók utazási költségei miatt. Ráadásul a gyerekek elesnek a szabadidejük egy részétől is az utazás miatt.

„Sajnos a törvény nem alkotmányellenes – fogalmazott A. Szabó László -, tehát a kassai taláros testülethez nem for-

dulhatunk jogorvoslatért. Nem ütközik a szabad iskolaválasztás elvével sem a jogszabály, hiszen az kimondja, hogy az csak az adott oktatási intézményi keretek között érvényes. A kisiskolák időt nyertek, de csak az mentheti meg őket, ha még 2015 szeptembere előtt megváltozik a törvény, az MKP - bár parlamenten kívüli párt – mindent megtesz annak érdekében, hogy megmentsse a veszélyben lévő iskolákat.”

Erős önkormányzattal tarthatók meg az iskolák

Pék László a pedagógusszövetség nevében elmondta: az önkormányzatok költségvetésének jelentős részét teszi ki az oktatásra szánt pénz. Az önkormányzat hozzáállásán is múlik a települések iskoláinak helyzete. A legtöbb önkormányzat kénytelen volt nagyon sokat költeni az oktatási intézményekre, más jellegű beruházások kárára is. A polgármesterek zöme mindent megtesz, hogy megtartsa az iskolát. A fenntartó gondoskodása továbbra is szükséges, hangsúlyozta. - 2013-tól a magyar iskolák veszélyeztetett státusba kerültek, hiszen a törvény negatív rendelkezései sokkal erőteljesebben hatnak a magyar iskolákra, az asszimiláció és demográfiai adatok miatt is. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy a szlovákiai alapiskoláknak 12 százaléka magyar tannyelvű, míg a lakosság részaránya csupán 9-10 százalék körül van. Tehát arányaiban több a magyar iskola, mint a magyar nemzetiségű állampolgár, viszont ezek az iskolák nincsenek kihasználva, kevés bennük a gyerekek.

Az oktatással kapcsolatban Pék László szerint az alulfinanszírozottság a legnagyobb gond. Csehországban háromszor ekkora összeget fordítanak egy gyer-

mekre. A fejkvótát tehát meg kellene emelni. Ma már mindenki tudja, hogy nem elég számítógépekkel felszerelni az iskolákat, ez nagyon sok pénzébe került az államnak, hiszen ezekre lehetett pályázni, de mindez kevés az oktatás színvonalának emeléséhez.

Pék azt is felvázolta, hogy 263 magyar általános iskola van ma Szlovákiában, ebből 237 magyar tannyelvű, 26 vegyes szlovák-magyar tannyelvű, 2003 óta 32 magyar iskola szűnt meg. A diákok száma 7 875-tel csökkent. Sajnos sok iskola fog a továbbiakban csatlakozni a megszűntekhez, mert számunkra néhol a 11-es diák létszám is elérhetetlen, ahol pedig szlovák és magyar iskola is van, ott legalább 9 tanulóknak kell lennie. A megszűnés serkentője lesz, ha az alsó tagozatos kisiskolákban csak 2 évfolyamot lehet összevonni. A felső tagozaton is nehezen érhető el a meghatározott minimális létszám. 2014 februárjában 43 magyar iskolába 3 gyereknél kevesebbet írtak be, 12 iskolába egyetlen egy tanulót írtak be, 12-be egyet sem. Tehát a jövő szempontjából nagy gondok vannak.

A középiskola-hálózat sem áll túl jól, van néhány nagy iskolánk például Komáromban, Dunaszerdahelyen, de vannak kis létszámú osztályokat működtető gimnáziumaink is. Van több gimnáziumunk, ahol 50 diák van, de olyan is, ahol a négy osztályban együtt csupán 13 diák tanul. Mindent el kell követni, ha meg akarjuk tartani ezeket az iskoláinkat.

A szakiskolai hálózat katasztrofális. 8 éve még 78 szakközépiskolánk volt, ma már csak 40 van, ebből néhány magyar tannyelvű csupán, a többi vegyes. Magyarország visszatért a duális rendszerre, ezt a képzést a szocialista rendszerből jól ismerjük. Ennek lényege, hogy elméleti képzést kap a diák az iskolában, gyakorlatra pedig egy vállalathoz mehet. Németországban és több nyugati államban ez bevett gyakorlat, Magyarországon most vezetnek be ezt az oktatási rendszert. Valószínűleg Szlovákia is tesz majd kísérleteket erre.

Pék László elmondta azt is, a nevelés nem az iskolában kezdődik, fontos a családi nevelés, azaz az óvoda előtti nevelés. Közösségekben kell nevelni a gyerekeket, az édesanyáknak is együtt kell dolgozni, néhány helyen már elindult a

Pék László részletezte a finanszírozást

Ringató program, ez is segíthet a gyerekeknélnevelésben. Ezen az anyukák a gyerekekkel együtt vesznek részt. Már ezeken a programokon elkezdődhet a kisgyermeknevelése, a gyermekjátékokkal, dalokkal fejleszthetik az óvodás kor előtti gyerekeket.

Pék László kitért az óvodák helyzetére is. Nagyon kevés az óvoda, az ország nyugati részén azért, mert nagy a lakosság beáramlása, sok óvodáról nem tudja még a minisztérium sem, hogy milyen nevelési nyelvű. A polgármesterek sokszor hoznak létre vegyes nyelvű óvodákat, vagy osztályokat. Ezekben az óvodákban az anyanyelv szerepét jobban meg kellene becsülni, ott ugyanis sok minden eldől az iskola nyelvét tekintve is. Fontos lenne a kistérségi együttműködés is.

Az új közoktatási törvény kapcsán megnőtt az iskolabuszok szerepe is. A hivatalok dolgozói azonban a szervezés helyett arra voltak kíváncsiak, hány diák utazik be és a szülőnek ez mennyi pénzébe kerül. Jelenleg az oktatási szakemberek nem gondolkodnak iskolabuszok indításában, amelyek biztonságosabbak lennének, mint a tömegközlekedés. Ha az anyaország tudna ebben segíteni, az szerencsés lenne, biztosan vannak régiók, ahol erre szükség lenne. Ugyanakkor gondot is okozhatnának, hiszen egy polgármester, vagy az iskola fenntartója nem tilthatná meg a szlovák iskolába járó gyermeknek, hogy felszálljon arra az iskolabuszra. Vannak országok, ahol már működik az iskolabusz-program, ezeket kellene tanulmányozni. A Pázmány Péter Alapítvány által adományozott

12 iskolabusz fele nem hozta meg az elvárt eredményt. Ezért azokat át kell értékelni és hatékonytá tenni. Ahhoz, hogy jól működjön, pontosan megfogalmazott program és jól kidolgozott koncepció szükséges. Ezen dolgoznak most is a szakemberek.

Ösztöndíj-program Magyarországról

A beszélgetés negyedik előadója a Rákóczi Szövetség munkatársa, **Pálinkás Barnabás** volt. Elmondta: a Rákóczi Szövetséget a nyolcvanas évek végén alapították meg akkor középkorú személyek, akiket a Felvidékről telepítettek ki Magyarországra. Egyik céljuk Rákóczi kultuszának ápolása, a másik a felvidéki magyarság segítése, támogatása volt.

Ma a Szövetséget leginkább az ösztöndíj-programról ismerik, amely ugyan szimbolikus összeggel, de segíti a magyar iskolát választó szülők anyagi terheinek csökkentését. Ezt a programot tíz éve indította a Szövetség. Több magyarországi civil szervezet és személyiség támogatja a programot. Ez az idei évben 3500 kis elsőst érintett a Felvidéken. Két évvel ezelőtt sikerült tovább bővíteni az ösztöndíj-rendszert, így a Partiumban, Délvidéken és idén először Horvátországban is megvalósult a program. Szeretnék az ösztöndíj-programot a Kárpátaljára is átvinni.

A támogatásnak két része van, egyrészt az óvodások kapnak egy kis csomagot, valamint egy 12 pontos, a magyar

iskolák mellett szóló érvrendszert, amelyben kötelezi magát a Rákóczi Szövetség, hogy az az első, akit szülei magyar iskolába íratnak, megkapja a szimbolikusnak számító 10 000 forintos támogatást.

Jelenleg Magyarországon készül a költségvetés, a Rákóczi Szövetség pedig javaslatot dolgozott ki, mely szerint a „Szülőföldön magyarul” programot át lehetne alakítani, s erre van egy kormányzati szándék is. Már az óvodába iratkozás is kiemelten fontos – ezért kellene átalakítani a programot. Hiszen az óvodai beiratás, az első osztályba, majd a felső tagozatra történő beiratkozás fontos mérföldkő a gyermek életében. Ezeket a támogatásokat a magyar nemzetpolitikának összehangoltabban kellene kezelnie.

Pálinkás szerint a szervezők ezt a témát valószínűleg azért tűzték a szabadegyetem programjára, mert azt tapasztalják: a Szövetség magyar kormányzati munkatársai közül nagyon kevesen és nagyon keveset tudnak a kérdésköréről. Csak halomlásból értesültek arról a problémáról, amivel a magyarság szembe néz. A felvidéki pedagógusok és polgármesterek sem sokat tudnak a kialakult helyzetről. Sokan pedig, akik tudnak ezekről a gondokról, kívánnak, talán abban bízna, hogy nem fog életbe lépni az osztálylétszámokról szóló törvény a finanszírozási törvény hiánya miatt. „Ezzel a kérdéssel igenis foglalkozni kell, nemcsak országos szinten, ahogy tesz azt az MKP, hanem egyes települések szintjén is – vélekedett Pálinkás Barnabás. – Meg kell nézni, segíthet-e az iskolabusz. Megnézni, hogy maradhat-e az iskola, de a kis települések vezetőinek és iskolavezetőinek le kell ülniük, és meg kell egyezniük, mert ha ez nem következik be, a legoptimálisabb forgatókönyvhöz képest több iskolát kell majd bezárni. Nem szabad engednünk, hogy 9-10 elsőssel 3 egymás melletti település iskolája szűnjön meg. Ez a diáklétszám nem elég az osztályhoz, de egy nagyobb központi iskola fenntartható lenne vele.”

Hamarosan készen lesz egy javaslat-tervezet, amivel akár a magyarországi nemzetpolitikát is meg lehet szólítani, de mit sem ér ez, ha a helyi emberek nem tudnak megegyezni, mondta még, hozzátéve: a Rákóczi Szövetség továbbra is partner kíván lenni a magyar iskolások segítésében.

A vitában felszólalók elmondták, attól tartanak, az új közoktatási törvény következtében sok esetben előfordul majd, hogy a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nem tudnak iskolába menni, mivel a szülőknek nem lesz pénzük kifizetni a buszjegyet. A középiskolai hálózattal kapcsolatosan pedig elhangzott: szakmai gyakorlaton alapuló képzést kell bevezetni ahhoz, hogy az iskolák ne munkanélkülieket neveljenek. Azt is sokan bírálták, hogy az alapiskolában megszüntették a munkára nevelést. Erre azért is szükség volt, hogy a gyerekek érezzék, a munka nem szégyen, és néhány alapfogást-tevékenységet elsajátítottak az iskolában.

Varga Tibor az ifjúsági szervezetek képviselőjében elmondta, a Via Nova - ICs az idei tanévben is megtartja a Beiratkozási Körutat. A rendezvény évekként ezelőtt kezdődött, amikor a szervezet aktivistái végigjárták az óvodákat és elmondták a szülőknek, miért előnyös az anyanyelvű iskola. A program fokozatosan tovább bővült, és videókkal, óriásplakátokkal is felhívták a figyelmet a magyar iskola előnyeire. Most tovább bővül a kezdeményezés. A zboralji fiatalok például regionális értékeket bemutató kifestőt készítettek az óvodásoknak. Ezzel is megpróbálják rávezetni a magyar szülőket, hogy büszkéek lehetnek magyar gyökereikre, és a gyermeküknek válasszák a magyar iskolát. A vitában felszólaló Pogány Tibor, Somorja alpolgármestere is kiemelte, nagyon fontos a magyar iskolák melletti kampány, Somorja város

magyar iskolájának is minden egyes gyermekért meg kell küzdenie, ezért is készítettek a városban élő ismert emberek óriásplakátos kampányt.

Zupko Mária logopédusként szakmai tapasztalatiról beszélt. Négy éve nyugdíjasként visszajár az óvodákba. Füleken két nagy óvoda van, mind kétben van két magyar osztály. Mivel a magyar osztály gyorsan megtelik, a többi gyermeket a szlovákba adják. A 22 szlovák ovisból csak 3 gyerek ütötte meg az iskolaérettségi szintet, mind a hárman szlovákok. A magyar gyerekek nem tudják megnevezni a képeken lévő tárgyakat szlovákul, de sokuknak kiejtési zavara is van. Közülük sokat szlovák iskolába akarnak adni a szülei, miközben nekik is gondot okoz

szlovák nyelv. A tavalyi évben sikerült több szülőt meggyőznie, hogy magyar anyanyelvüként a gyereket magyar iskolába adják. Zupko Mária szerint a gyerek két éves korában el kell dönteni, milyen iskolába adják a gyermeket, és azon túl ezen a nyelven kell beszélni vele. Ugyanis az ember 5 éves korára éri el azt az anyanyelvi szintet, amikor nyelvtanilag helyesen beszél anyanyelvét, ezért öt éves korig nem szabadna a gyerekeket idegen nyelvvvel terhelni, mert ezzel csak ártunk neki. Öt éves korára szilárd anyanyelve lesz a gyerekeknek, és később könnyebben épít rá az idegen nyelv tanulásakor erre az egy, már tökéletesen elsajátított nyelvre.

Neszmeri Tünde
Fotó: Kállay András

Unió forráslehetőségek a 2014-2020-as időszakban

A IV. Önkormányzati Szabadegyetem egyik célkitűzése a tapasztalatcsere volt. Az előadók hasznos tanácsokkal is ellátták a hallgatóságot. A polgármesterek és a képviselők többsége nagy érdeklődéssel figyeli az európai uniós források kihasználásának lehetőségét, s

mivel új programozási időszak indult, a rendezvény egyik napirendi pontja éppen az uniós forrásokról szólt.

Farkas Iván, a Magyar Közösség Pártjának alelnöke az INTERREG és a LEADER pályázatok aktuális lehetőségeiről beszélt. A LEADER társulásokat a 2014-20-as időszakban is a vidékfejlesztési minisztériumban fogják menedzselni, a Helyi Akciócsoportokat pedig a mezőgazdasági minisztérium felügyeli majd. Az elkövetkező időszakban 224 millió euró az összköltsége ennek az

operatív programnak, melyet rendezvényekre és beruházásokra lehet hívni. Az új időszakban is elengedhetetlen a sikerhez a LEADER társulások összefogása.

A határon átnyúló együttműködések is lesznek pályázatok, ezeket Magyarország részéről jelenleg a Kárpát Régió Üzleti Hálózat kezeli. Ezeknél a pályázatoknál is fontos lesz a társulások létrehozása. A programok sikere érdekében be kell vonni majd a térség vállalkozóit, civil szervezeteit is. A LEADER társulásoknak ki kell dolgozniuk a gazdasági-társadalmi fejlődési programját, abban az esetben is, ha az elmúlt időszakba már volt ilyen programjuk. Ennek a dokumentumnak 5 fontos elemet kell tartalmaznia: lesz egy elemző része, ki kell dolgozni a hosszú távú stratégiát, fel kell sorolni a programterületeket, ezeknek a megvalósítási menetét is ki kell dolgozni. Természetesen fontos lesz a pénzügyi rész kidolgozása is.

A 2014-20-as időszakban Szlovákiában új programmal bővülnek a lehetőségek, integrált területi beruházásokra is lehetőségünk lesz, mondta el Farkas Iván. Itt lehet benyújtani gazdaságfejlesztési, területfejlesztési, munkahely-teremtési programokat. Ahogy az elnevezése is jelzi, ezek integrált pályázatok lesznek, mivel több feladat teljesítése lehetséges egy keretből. Az új időszakban megnő a helyi vállalkozások, valamint a civil kezdeményezések szerepe is.

A Helyi Akciócsoportok (HACS) az összes operatív programban pályáz-

hatnak majd. Szlovákiában jelenleg nagyon sok Helyi Akciócsoport működik. Ennek az is az oka, hogy ezeknek a társulásoknak nem kell statútummal rendelkezniük, az Unió nem köti statútumhoz a működésüket. Akciócsoportot 7 vagy több település hozhat létre, legalább 10-ezer, legfeljebb 100-ezer lakost kell tömöríteniük. Ezek is pályázhatnak gazdaságfejlesztésre, munkahelyteremtésre, beruházásokra, vidékfejlesztési programokra – mezőgazdasági fejlesztésre, de akár kulturális rendezvényekre vagy a vidéki turizmus fejlesztésére is.

Az uniós források elosztásánál fontos szerep jut az Európai Területi Társulásoknak (EGTC) Ezek gazdaságfejlesztésre, területfejlesztésre szolgálnak. Hasonló hatásköreik vannak, mint a megyéknek, csak hatósági ügyekben nem járhatnak el. Oktatási, szociális, egészségügyi intézményeket tarthatnak fenn. Vállalkozásokat és jogi személyeket (szervezetek) is létrehozhatnak. Előnyük, hogy a pályázatoknál nem kell partnereket keresniük, és az elbírálási rendszerekben eleve 20 ponttal indulnak, nem nullával.

Fontos területe az uniós támogatásoknak az Európai Területi Együttműködés, esetünkben a magyar-szlovák együttműködés. Ennek 5 fő célkitűzése van: a kis- és közepes vállalkozások versenyképességének növelése, a környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság növelése, a fenntartható közlekedés biztosítása (hidak, kerékpárutak kiépítése), a foglalkoztatás növelése, a két ország közötti intézmények fejlesztése.

Ginter Gábor, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet munkatársa a 2014-2020 közötti fejlesztési időszak forráslehetőségeinek felhasználásáról tartott előadást. Ginter elmondta, a kutatóintézet azért jött létre, hogy elősegítse a nemzetegyesítést és a nemzeti integráció

folyamatát. Mivel a magyar állam saját költségvetéséből nem tud több pénzt fordítani a határon túli magyarok támogatására, uniós forrásokból próbálja meg segíteni a szomszédos országokban élő magyarságot. Vannak olyan EU-s alapok, amelyből egy adott ország nemcsak saját határain belüli felhasználásra pályázhat, hanem a szomszédos országok projektjei is finanszírozhatók. Ilyen az Európai Szociális Alap, melynek 3 százaléka nem uniós országokban is felhasználható (ez a kárpátjai és vajdasági magyarokat érinti). Az Európai Regionális Fejlesztés Alap forrásai szintén felhasználhatók az államhatáron túl is. De felhasználható más ország területén a tengerészeti és halászati, valamint a mezőgazdasági és vidékfejlesztési alap egy része is. Ginter az egyik legfontosabb előrelépésnek azt tartja, hogy a partnerségi program lehetővé teszi az operatív rendszerek forrásainak határon túli felhasználását is.

A Nemzetstratégiai Kutatóintézet elkészített egy szakértői adatbázist, és megalakította a „Kárpát - haza fejlesztési koncepció 2030”-at. Kész a Nemzetegyesítési Fejlesztési Program tervdokumentációja is, ehhez hasonló gazdasági és társadalmi fejlesztő tervet Trianon óta nem készült a Kárpát-medence egészére. Ennek kidolgozásához figyelembe vették a már elkészült gazdaságfejlesztő koncepciókat, például a Baross Gábor Tervet is. A tervezet a későbbiekben jól használható majd az uniós források lehívásánál. A fejlesztési program célrendszerének van egy gazdasági és egy társadalmi alappillére. Ezeket megpróbálták az operatív rendszerek szerint csoportosítani.

Ginter Gábor elsősorban a megújuló és összetartó társadalom programok alá tartozó célokat ismertette, mert ezek érintik az önkormányzatokat. Magyarországon ezt az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programban találjuk.

Ginter Gábor

Ez általános célokat fogalmaz meg, például az egészségfejlesztést, az oktatási és képzési célokat, az ifjúsági és sportprogramokat. Ebből az operatív programból a határon túliak elsősorban a Társadalmi együttműködés erősítése és a Gyarapodó tudástőke alapprogramból pályázhatnak pénzt.

A kutatóintézet szeretne egy kárpát-medencei szintű fejlesztési hálózatot létrehozni. 2013 februárjában ennek érdekében körutat szerveztek. Ginter arra kérte a résztvevőket, jelentkezzenek be a hálózatba a karpathaza.eu/registrazio címen.

Mészáros Győző, volt földművelésügyi államtitkár a vidékfejlesztési politika 2014-20-as időszakának lehetőségeit ecsetelte. Statisztikai adatokból kiindulva a mezőgazdaság leépülésének negatív következményeit ismertette, ennek egyik bizonyítéka a magas munkanélküliségi arány is. Véleménye szerint 2 százalékos is le lehetne faragni a munkanélküliségből, amennyiben a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés jól működne Szlovákiában. Az sem mellékes, hogy szükség lenne utánpótlásra az agráriumban.

Jó hír, hogy az uniós források felhasználásával a kormány próbálja megoldani ezt a problémát. A 2014-20-as időszakban a mezőgazdaságra 3 milliárd 54 millió eurót, míg a vidékfejlesztésre 2 milliárd 78 millió 987 ezer eurót fordítanak. Fontos előrelépés például, hogy egy fiatal, kezdő mezőgazdász akár 50-ezer euró támogatást is kaphat. A kérelmeket május 15-éig lehet beadni, de a pályázó nem lehet több mint negyven éves. A fiatal gazda 50 százalékos támogatást kaphat beruházásokra és rekonstrukcióra, de lehet majd földvásárlásra is pályázni. Kft-k és családi

vállalkozások is nyújthatnak be kérelmeket.

Mészáros Győző szerint támogatni kellene a helyi terményeket árusító piacokat is. A fiatalokat pedig ösztönözni kellene a mezőgazdasági munkára.

Az önkormányzatok is pályázhatnak több területen, például telekredezésre, zöld övezet kialakítására, vízelvezetők kialakítására, erdőgazdálkodásra, 1000 lakos alatti települések megújuló energiafelhasználására, infrastruktúrafejlesztésre, szélessávú internet kiépítésére, a helyi szolgáltatások minőségének javítására (pl. szabadidős tevékenységre és sporttevékenységre), turizmusfejlesztésre – akár marketing kiadásokra is.

Bödök Károly, a Kárpát Régió Üzleti Hálózat igazgatója a Baross Gábor Tervről és a határokon átnyúló kapcsolatok lehetőségeiről beszélt. Véleménye szerint a Baross Gábor Terv történelmi dokumentum, mivel még soha nem készült ilyen átfogó elemzés és tervdokumentáció a Felvidék gazdaságáról. Bödök azt is elmondta: Baross Gábor keménykezű politikus volt, de neki volt köszönhető többek között a vasútháló-

zat és a vaskapu kiépítése. A Felvidéknek pedig éppen egy ilyen keménykezű programra van szüksége gazdasági és társadalmi fejlődése szempontjából. A tervet a Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaság szakértői írták, amelynek Farkas Iván volt a motorja. Fejlődésünk szempontjából mindenképpen jó kiindulási anyag a Baross Gábor Terv.

Bödök Károly utalt a Ginter Gábor által elmondottakra, mely szerint a magyar kormány az egész Kárpát-medence gazdasági fellendítésén dolgozik. „Hiszen látjuk – mondta –, hogy a magyarok által lakott régiókat a szlovák kormány nem szívesen támogatja. Magyarország ezért elindította a fejlesztési programokat, a Baross Gábor Terv is ehhez kapcsolódik. A 2013 januárjában létrejött Kárpát Régió Üzleti Hálózat az együttgondolkodás szempontjából is fontos. Szlovákiában jelenleg két irodája működik, Dunaszerdahelyen és Kassán, de tervezik egy harmadik megnyitását is, hiszen a szlovák-magyar határszakasz meglehetősen hosszú. Az irodáknak pedig fontos feladatuk van, magyarországi szervezetekkel együttműködve partnereket keresni, vagy akár piacot találni a felvidéki helyi gazdaságok terméneinek. Segíteni tudnak pályázatoknál is, kiépített kapcsolatrendszerük és adatbázisuk van.”

A fórumon Öry Péter, a Pro Civis Polgári Társulás elnöke a magyarok által lakott járások helyzetét elemezte. A 2007-13-as időszakban a támogatáspolitikai hátrányosan érintette a déli járásokat. Öry Péter egy kutatás eredményeit összegezte, melynek pontos adatait az Önkormányzati Szemle jelen számában már publikáljuk.

Neszméri Tünde, fotó: a szerző

Politikailag célirányos pénzügyminisztériumi támogatások

A Magyar Közösség Pártjában már többször rámutattunk, hogy egy-egy település fejlesztésének támogatását „politikamentes” célként kell megfogalmazni. A regionális politika szempontjából is elfogadhatatlan, hogy az épp kormányzó politikai párt etikátlan módon és a polgárok valós gondjainak figyelembevétele nélkül osszon ki támogatásokat. Az állami költségvetés bevételei közpénzek, ezért elfogadhatatlan, hogy ezeket az önkormányzati választások előtt, célzottan pártpolitikai célokra használják fel.

A települések egyik „plusz” forrását jelentheti (főleg a kisebb községeknél) a SzK Pénzügyminisztériumának támogatása. Ezen támogatások a minisztérium. 26825/2005-441 sz. rendelete értelmében, a község egyedi szükségleteire kell fordítani, azaz a katasztrófavédelmi elhárítására, az önkormányzati vagyontatarozására vagy modernizációjára, valamint ingatlanok, illetve a közvilágítás karbantartására.

Anyár végén jelentek meg a pénzügyminisztérium honlapján az idei évre jóváhagyott támogatások (lásd: <http://www.mfssr.sk/Default.aspx?CatID=9735>).

Az egyes támogatott településekhez a Szlovák Statisztikai Hivatal adatai

alapján hozzárendeltük az adott polgármester „politikai színezetét”.

A jóváhagyott támogatási kérelmek száma 704, ebből SMER-SD vezetésű település 332, a SMER-SD koalícióban 137, független polgármester 130 és az összes többi politikai párthoz tartozó polgármester 95 esetben lett támogatott. Összességében tehát a jóváhagyott támogatások számából a SMER-SD színeit képviselő volt polgármesterek által vezetett települések 68,04 százalékban voltak sikeresek.

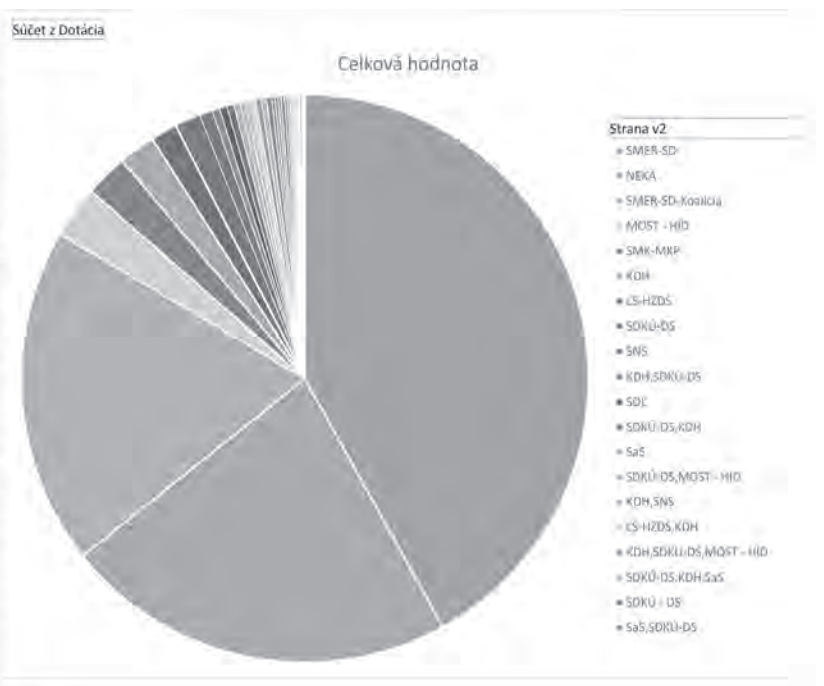
Az összegeket tekintve, a támogatásokra szánt keret 4.453.298,- € tett ki. A SMER-SD színeiben regnáló polgármesterek települései 1.867.100,- €,

(41,93 %), koalícióban pedig 854.354,- € (19,18%) támogatásban részesültek. A független polgármesterek által vezetett községek 994.969,- € (22,34%) összeget kaptak, míg az összes többi párt színeiben vagy koalícióban megválasztott polgármester településeinek csak töredék jutott.

A fenti adatok is egyértelműen bizonyítják, hogy a Peter Kažimír által vezetett pénzügyminisztérium támogatásait politikai hovatartozás szerinte osztotta szét. Nézetünk szerint az ilyen, „pártpolitikailag irányított támogatáspolitikai” az egész kormány és a kormányzó politikai párt szégyene!

Öry Péter

Menovky riadkov	Súčet z Dotácia	Percanta
SMER-SD	1867100	41,93%
NEKA	994969	22,34%
SMER-SD-Koalicia	854354	19,18%
MOST - HÍD	133200	2,99%
SMK-MKP	108000	2,43%
KDH	93500	2,10%
LS-HZDS	67800	1,52%
SDKÚ-DS	65995	1,48%
SNS	33280	0,75%
KDH,SDKÚ-DS	19200	0,43%
SDL	19000	0,43%
SDKÚ-DS,KDH	18000	0,40%
SaS	16000	0,36%
SDKÚ-DS,MOST - HÍD	13500	0,30%
KDH,SNS	13500	0,30%
LS-HZDS,KDH	13500	0,30%
KDH,SDKÚ-DS,MOST - HÍD	13500	0,30%
SDKÚ-DS,KDH,SaS	13500	0,30%
SDKÚ - DS	13000	0,29%
SaS,SDKÚ-DS	8100	0,18%
SMK-MKP,MOST - HÍD,SDKÚ-DS	8000	0,18%
KDH,LS-HZDS	8000	0,18%
SDKÚ-DS,MOST - HÍD,KDH	8000	0,18%
KDH,KDS,SDKÚ-DS	7000	0,16%
LS-HZDS,MOST - HÍD	7000	0,16%
MOST - HÍD,SMK-MKP	7000	0,16%
LS-HZDS,SDKÚ-DS,KDH,SNS	5000	0,11%
SF	5000	0,11%
MOST - HÍD,SDKÚ-DS,KDH,SDL	4000	0,09%
SZ	4000	0,09%
NK	4000	0,09%
EDS	2000	0,04%
SDKÚ-DS,KDH,LS-HZDS,OKS	2000	0,04%
HZD	2000	0,04%
SDKÚ-DS,LS-HZDS	1500	0,03%
Celkový súčet	4453298	100,00%

Az elektronikus kommunikáció eszközei és gyakorlata a dél-szlovákiai önkormányzatokban 2014-ben

Az előző két év gyakorlatához hasonlóan a Pro Civis Polgári Társulás és az általa működtetett Szlovákiai Magyar Önkormányzati Intézet a 2014-es év folyamán is elvégezte azt a felmérést, amely hivatott bemutatni, hogy a községek mennyire használják ki az internet nyújtotta lehetőségeket a lakosaikkal történő kapcsolatteremtés és -tartás során. A felmérés szokásosan arra az 512, magyarok által is lakott községre terjedt ki, amelyekben a Szlovák Köztársaság Kormányának vonatkozó rendelete értelmében a lakosok anyanyelvüket is használhatják a hivatali ügyintézés során. Tekintettel erre nemcsak az önkormányzati weboldalak meglétét és tartalmát vizsgáltuk, hanem azt is, hogy a magyar lakosság milyen mértékben juthat hozzá az őket érintő információkhoz az anyanyelvén.

Weboldalak

A 17 járás területén található 512 község és város önkormányzata közül összesen 482 működtet weboldalt, ez arányosítva 94,1%-ot jelent, ami jelentős növekedést mutat a 2012-es felmérésünk adataihoz viszonyítva – kerekén ötvennel nőtt két év alatt az önkormányzati honlapok száma. Abszolút számokban változatlanul a Dunaszerdahelyi járás található az élen 65 működő oldallal, a százalékos arányt tekintve viszont a Galántai (21 község), Nagyőrcei (16), Nyitrai (14), Szenci (15) és a Vágsellyei (11) járásokban a legkedvezőbb a helyzet; ezekben az összes

vizsgált községnek van weboldala (ide sorolhatjuk még az Aranyosmaróti járást is, amelyben egy magyarul beszélő község – Lédec – található, ahol szintén kétnyelvű az oldal). Fontos viszont megjegyezni, hogy Vágsellye városának weboldala esetében nem beszélhetünk teljes értékű kétnyelvűségről, ugyanis az oldal szerkesztői a Google Fordító szolgáltatást építették be az oldalba, aminek segítségével alapértelmezettként választhatunk az angol, a német és a magyar fordítás közül, de a fordítómotor további nyelvekre történő fordítást is lehetővé tesz. Sajnos, a gépi fordítás lehetőségeit és korlátait ismerve nem beszélhetünk teljes értékű eredményről.

Bár a tény, hogy a községek közel 95%-a működtet weboldalt, akár idilli helyzetet vetíthet elénk, újra szembeüthetünk azazal, hogy az önkormányzatok nem fektetnek kellő hangsúlyt a kétnyelvűsége, és nem tartják tiszteletben a kisebbségek információhoz való jutásának jogát saját anyanyelvükön. Teszik ezt annak ellenére, hogy ezt a jogot a Szlovák Köztársaság Alkotmánya 34. cikkelyének 1. bekezdése biztosítja, továbbá az információhoz való szabad hozzáférésről szóló törvény 6. §-ának 5. bekezdése egyenesen kötelezi a községeket, hogy bizonyos információkat (például az önkormányzati ülések időpontját és programját, a nyilvános ülések jegyzőkönyveit, az elfogadott rendeleteket stb.) a kisebbség nyelvén is közzétegyék, amennyiben azt államnyelven közzéte-

szik. Ennek tudatában továbbra is lesújtó a helyzet, hiszen a vizsgált 512 község 482 weboldala közül mindössze 214 rendelkezik magyar nyelvű változattal vagy tartalmaz információt magyar nyelven is az államnyelv mellett. Ez a szám arányosítva 44,4%-ot mutat, ami enyhe csökkenést jelent a tavalyi felmérés adataihoz képest (bár számbelileg némileg növekedett a magyar nyelvű oldalak száma, arányuk az államnyelvűekéhez képest így is csökkent). E téren szintén a Galántai járás emelkedik ki a maga 85,7%-os eredményével, a többi járás esetében ez az arány nem éri el a 70%-ot, a túlnyomó többség esetében az 50%-ot sem.

Alapvető információk

Az alapvető információk kategóriájába soroltuk az olyan tényeket, mint a település megnevezése, a polgármester neve, az önkormányzat elérhetősége, a hivatal szervezeti felépítése, elérhetősége, ügyfélfogadási időpontok stb. A vizsgált 482 oldal közül 475 tartalmazta ezeket az információkat vagy egy részüket, magyar nyelven azonban csak 202 tette közzé, ez 41,2%. A korábbi adatokkal összevetve ez minimális növekedést mutat (2012-ben 179, 2013-ban 197), arányaiban viszont csökkent a tavalyi eredményhez képest (2012-ben 41,4, 2013-ban 42,6%). Az elmúlt évekhez hasonlóan abszolút számokban ismét a Dunaszerdahelyi járás áll az élen (40 – ez 61,5%-ot jelent), az arányokat tekint-

ve viszont az Érsekújvári és a Vágsellyei járásokban a legkedvezőbb a helyzet (66,7%, ill. 72,7%). 50% feletti mutatóval rendelkezik még a Galántai és a Komáromi járás, a többiben csak a weboldalak kevesebb, mint fele teszi közzé a fent taglalt adatokat. A tavalyihoz hasonló, a Komáromi és a Töketeremesi járásokban megfigyelt jelentős pozitív változás idén nem figyelhető meg, hiszen országos szinten is mindössze ötten bővült az alapvető információkat magyar nyelven is közzétevő oldalak száma.

Közérdekű információk

A közérdekű információk terén – ide az önkormányzati intézmények bemutatását és elérhetőségét, az önkormányzati szolgáltatások helyét, idejét és árát (például a személtelordás napja, a helyi adók és illetékek mértéke, befizetési feltételek stb.), valamint a települések múltját és érdekességeit, a civil szervezeteket és rendezvényeiket tartalmazókat soroltuk be – szinte semmilyen mozgás nem figyelhető meg. Államnyelven 238 weboldal (49,4%) tartalmazott egyeseket ezek közül, magyar nyelven pedig 97 (2012-ben 81, 2013-ban 96), ez 20,1%-os arányt jelent (2012-ben 18,75%, 2013-ban 20,73%). Abszolút számokban továbbra is a Dunaszerdahelyi járást lehet kiemelni 21 weboldallal, azonban ez közel sem elég még az 50%-os arány eléréséhez sem. Az arányokat tekintve a Komáromi járást kell kiemelni 52,8%-os eredményével (36/19), 40% feletti aránnyal csak a Galántai és a Vágsellyei járások rendelkeznek. Tizenegy járásban a vizsgált weboldalak negyede sem közvetít ilyen jellegű információkat a lakosoknak. Ez azért is érthetetlen, mert a fenntartók az önkormányzati honlapok

alapcélját és előnyeit sem használják ki, vagyis a kapcsolatteremtés lehetőségét, a civil szféra és az önkormányzati intézmények együttműködésének elősegítését, a turizmus fejlesztését stb. Az egész Kárpát-medencei magyarságot, több ezer önkormányzatot szólíthatnának meg a weboldalak, ha magyarul is tartalmaznák az információkat.

Kérvényminták

Megvizsgáltuk, hogy mennyire használják ki az önkormányzatok a weboldalak nyújtotta lehetőséget a hivatali ügyintézés meggyorsításának és hatékonyabbá tételének terén. A 482 weboldal közül 164 tartalmazott különféle kérvénymintát (ez 34%-os arányt jelent), magyar nyelven azonban az eredmény letaglózó. Ha csak a növekedés ütemét nézzük (2012–13: 15%, 2013–14: 50%), akár bizakodhatnánk is, abszolút számokban kifejezve viszont azt látjuk, hogy mindösszesen 15 önkormányzati weboldal kínálja az államnyelvű mellett magyar (vagy kétnyelvű) kérvénymintát! E tény annak fényében is elgondolkodtató, hogy a nyelvhasználati törvény értelmében a polgárnak kisebbségi nyelven is joga van az ügyeit intézni.

Önkormányzati rendeletek, határozatok és jegyzőkönyvek

Mint fentebb már említettük, az információhoz való szabad hozzáférésről szóló törvény értelmében a községeknek az önkormányzati ülésein elfogadott rendeleteket, határozatokat és jegyzőkönyveket kisebbségi nyelven is közzé kell tenniük, amennyiben államnyelven megjelentetik a weboldalukon. Annak ellenére, hogy a törvény e passzusa

nem lehetőséget biztosít a kisebbségi nyelvhasználat terén, hanem egyenesen kötelességet ró az önkormányzatokra, a kérvényekhez hasonlóan itt is csak elszórtan találunk magyar nyelvre fordított dokumentumot. Az önkormányzatiság legfőbb eszközét, vagyis önkormányzati (általános érvényű) rendeletet a vizsgált weboldalak közül 321 tartalmaz államnyelven (66,6%-os arány), magyar nyelven azonban mindösszesen hét! Ez 1,5%-os arányt jelent. Beszédesebb mutató, hogy míg államnyelvű rendeletről összesen 5424-et számoltunk össze (2012-ben 3503, 2013-ban 4875), addig magyar nyelvűből alig 184-et találtunk (2012-ben 58, 2013-ban 83); e tekintetben kiemelendő Rimaszombat (72 lefordított rendelet) és Dunaszerdahely (34). Ezen a ponton újra meg kell jegyeznünk, hogy 74 rendelet Vágsellye weboldalán a Google Fordító segítségével érhető el magyarul, vagyis a valós szám 110. Azaz az önkormányzatok a rendeletek 2%-át (!) készítették el magyar nyelven is. Hasonlóan lesújtó a helyzet, ha az önkormányzati ülésekről készült jegyzőkönyveket és az azokon elfogadott határozatok megjelentetését vizsgáljuk. A 482 weboldalnak kevesebb, mint a fele (202) tartalmaz jegyzőkönyvet vagy határozatot (2012-ben 154, 2013-ban 183), ez a szám a magyar nyelvűek esetében 12 (2012-ben 4, 2013-ban 7). Ezek az oldalakon összesen 8704 dokumentumot találtunk (2012-ben 4300-at, 2013-ban 7151-et), magyar nyelven pedig 458 érhető el. A változás az előző évekkel összehasonlítva jelentős (2012-ben 143, 2013-ban 201).

Magyarok aránya és a lakosság szám

Érdekesnek tartottuk azt is megvizsgálni, hogy vajon a község lakosságán belül a magyarok részaránya, valamint a lakosság szám hogyan befolyásolja az önkormányzati weboldalak magyar nyelvű tartalmának meglétét vagy hiányát. Négy csoportba osztottuk a községeket: a 20% alatti, 20 és 50% közötti, 50 és 75% közötti, valamint 75% feletti részarányal rendelkezőkre. 20% alatt mindössze a weboldalak 7,14%-ának van magyar nyelvű változata. A következő csoportban már valamivel több a magyar oldal, de még így is csak minden negyedik weboldal van lefordítva. Az 50-75% közötti és 75% feletti részarányú községekben már jelentősen jobb a helyzet, viszont továbbra sem beszélhetünk kiugró eredményről (46,5% és 56%). A

Lakosságszám 500 alatt

Községek száma:	184			
weboldalak száma:	163			
Kategória	Eredmény SK		Eredmény HU	
Weboldal	163	100,00%	45	27,61%
Alapinformációk	157	96,32%	48	29,45%
Közérdekű információk	49	30,06%	10	6,13%
Kérvényminták	32	19,63%	0	0,00%
Önkormányzati rendeletek	85	52,15%	0	0,00%
Jegyzőkönyvek, határozatok	40	24,54%	0	0,00%

Lakosságszám 500 és 1000 között

Községek száma:	148			
weboldalak száma:	139			
Kategória	Eredmény SK		Eredmény HU	
Weboldal	139	100,00%	52	37,41%
Alapinformációk	138	99,28%	47	33,81%
Közérdekű információk	59	42,45%	16	11,51%
Kérvényminták	42	30,22%	0	0,00%
Önkormányzati rendeletek	92	66,19%	1	0,72%
Jegyzőkönyvek, határozatok	47	33,81%	0	0,00%

Lakosságszám 1000 és 2000 között

Községek száma:	108			
weboldalak száma:	108			
Kategória	Eredmény SK		Eredmény HU	
Weboldal	108	100,00%	67	62,04%
Alapinformációk	108	100,00%	59	54,63%
Közérdekű információk	65	60,19%	32	29,63%
Kérvényminták	43	39,81%	5	4,63%
Önkormányzati rendeletek	79	73,15%	2	1,85%
Jegyzőkönyvek, határozatok	57	52,78%	7	6,48%

Lakosságszám 2000 fölött

Községek száma:	51			
weboldalak száma:	51			
Kategória	Eredmény SK		Eredmény HU	
Weboldal	51	100,00%	33	64,71%
Alapinformációk	51	100,00%	31	60,78%
Közérdekű információk	44	86,27%	21	41,18%
Kérvényminták	26	50,98%	2	3,92%
Önkormányzati rendeletek	44	86,27%	0	0,00%
Jegyzőkönyvek, határozatok	38	74,51%	1	1,96%

vizsgált a községeket a lakosság száma alapján szintén négy csoportba osztottuk: 500-nál kevesebb, 500 és 1000 közötti, 1000 és 2000 közötti, valamint 2000-nél több lakossal rendelkezőkre. Az első két csoport esetében a weboldalnak kevesebb, mint fele tartalmaz magyar nyelvű információkat is (27,6%, ill. 37,4%). Az 1000 főnél nagyobb lélekszámú községeknél (mindkét csoportban) az eredmény meghaladja a 60%-ot (62%, ill. 64,7%). Megállapíthatjuk tehát, hogy mind a magyarok részaránya, mind a lakosságszám jelentős tényező, viszont sok, szinte színmagyar község esetében is hiányos a magyar nyelven való tájékoztatás.

Egyéb

Bár nem kapcsolódik az információk kisebbségi nyelven való közzétételéhez, az önkormányzati weboldalak vizsgálata során górcső alá vettünk olyan további elemeket is, mint a szerződések és a számlák kötelező nyilvánosságra hozatalát, területrendezési terv közzétételét, virtuális temető meglétét, valamint azt, hogy az önkormányzatok mennyire használják ki a turizmus fellendítése céljából a területükön található szállások bemutatásának lehetőségét oldalukon. A 482 vizsgált weboldal közül 432 tesz eleget a kötelező nyilvánosságra

Összehasonlítás a lakosságszám szerint

Kategória	<500	500-1000	1000-2000	>2000
Weboldal	27,61%	37,41%	62,04%	64,71%
Alapinformációk	29,45%	33,81%	54,63%	60,78%
Közérdekű információk	6,13%	11,51%	29,63%	41,18%
Kérvényminták	0,00%	0,00%	4,63%	3,92%
Önkormányzati rendeletek	0,00%	0,72%	1,85%	0,00%
Jegyzőkönyvek, határozatok	0,00%	0,00%	6,48%	1,96%

hozás követelményének, 127 tünteti fel a településfejlesztésnek egyik legfontosabb dokumentumát, a területrendezési tervet, 43 működtet virtuális temetőt a sírok könnyebb nyilvántartása, valamint a temetői illeték befizetésének megkönnyítése céljából; végezetül 89 önkormányzat igazítja el az érdeklődőket a település nyújtotta szálláslehetőségek terén.

Zárszó

Habár az utóbbi három év felmérései alapján egyes kategóriákban kisebb-nagyobb mértékű javulás figyelhető meg, az összképet tekintve az eredmény továbbra is lesújtó. Ha van is az önkormányzatok nagy részének magyar nyelvű változata, hiányos a magyar nyelven történő tájékoztatás. Mint olvashattuk,

a kisebbségi nyelven való tájékoztatás nemcsak jog, hanem egyes esetekben kötelesség is! Ennek ellenére ezt a témát több helyen továbbra is huszadrangú kérdésként kezelik. Pedig tudatosítanunk kéne, hogy megmaradásunk egyik feltétele a magyar nyelv minél gyakoribb vizuális megjelenése – ide sorolhatjuk az önkormányzati weboldalakat is. Természetesen azt a tényt is figyelembe kell venni, hogy a községek az állam részéről semmiféle segítségnyújtásban nem részesülnek a kisebbségi nyelvhasználat terén. Ezen oknál fogva a Pro Civis Polgári Társulás továbbra is legfőbb feladatának tartja és fogja is tartani magyar nyelv használatának megerősítését a magyarok községekkel folytatott hivatali érintkezésben.

2014 a külhoni magyar felsősök éve

Egy újabb tematikus év végéhez érkezünk. A Nemzetpolitikai Államtitkárság 2012 óta minden évben tematikus évet hirdet. 2012-ben a külhoni magyar óvodákkal, 2013-ban a külhoni magyar kisiskolásokkal, az idei évben pedig a külhoni magyar felsősökkel foglalkoztunk. Valamennyi programunk célja az volt, hogy a szülők magyar tannyelvű óvodába, iskolába írassák gyermekeiket, elősegítve ezzel a külhoni magyar régiókban a közösségek erősödését.

Az idei tematikus évünk középpontjába a tehetséggondozást, a tudományosságot és pályorientációt, a személyiségfejlesztést és a közösségépítést állítottuk.

A programra a tavalyi évhez képest több forrást, 140 millió forintot különítettünk el a Bethlen Gábor Alapból. Ígéretünkhöz híven az idei évben sem feledkeztünk meg az óvodásokról és a kisiskolásokról sem, tovább folytattuk sikeres programjainkat.

Folytattuk, folytatjuk!

Az idei évben megtapasztalhattuk, sokat jelentett a külhoni magyar diákok, szülők és pedagógusok számára, hogy programunkat már ismerték. Tudták, hogy bizalommal fordulhatnak hozzánk, hiszen saját bőrükön tapasztalhatták meg a folyamatosságot, a kiszámíthatóságot. A folyamatosságot fémjelezték azok a programelemeink, amelyek ismét óvodásoknak és kisiskolásoknak szóltak. A korábbi évek legsikeresebb elemeit bonyolítottuk le újra: az óvoda- és iskolapedagógusok együttműködésének támogatását, valamint a „Miénk a város!” óvodásoknak és kisiskolásoknak szóló játékunkat.

Óvoda- és iskolapedagógusok együttműködésének támogatása

A tavalyi évben nagy sikere volt egyik pályázati programelemünknek, amelyvel az óvodai és iskolai intézmények közti zökkenőmentes átmenetet kívántuk segíteni. Idén az óvoda- és iskolapedagógusok újra közösen részesülhettek támogatásban: a szülők aktív bevonásával a végzős óvodásoknak és az első osztályos kisiskolásoknak közösen kellett szervezniük négy programot. Ezúttal 182 pedagógus együttműködését támogattuk, akik összesen 3102 gyermeket és azok szüleit vonták be a programjaikba. Felvidékről kispécsi, kétyői, ipolysági, nagykaposi, vágsellyei, lévai, buzitai, perbenyíki, kistárkányi, zselízi és rimaszombati pedagógusok valósíthattak meg gyermekek és családtagjaik számára programokat.

Kárpát-medencei tavaszi körút

Tavaszi körutunkon 34 helyszínre látogatva összesen 5000 gyermekkel találkozhattunk. Körutunk során egy olyan eszközt vittünk el a külhoni magyar felsősöknek, amely által sikeresek lehetnek felnőtt életük során.

Az 5-6. osztályos diákok gazdasági képzésben vehettek részt különböző fejtörők, játékos feladatok megoldásával. A gyakorlatok során a diákok közös információgyűjtéssel és gondolkodással elsősre bonyolultnak tűnő pénzügyi ismereteket sajátíthattak el, de szó volt arról is, hogy zsebpénzükkel hogyan tudnak okosan gazdálkodni.

A 7-8. osztályos diákok pénzügyi ismereteinek bővítése már magába foglalja a

családi költségvetés problémáit és lehetőségeit is, de a képzés során egy olyan logikai sorrenddel is megismerkedhettek a gyerekek, amely segítséget nyújt későbbi céljaik elérésében is.

A nagyobbaknak előkészített pályorientációs képzés keretében a trénerek abban segítettek a diákoknak, hogy pontosan elhelyezzék magukat közösségükben. A „ki vagyok én?” a „miért fontos az önismeret?” kérdésekre adott válaszokon túl ismereteket szerezhettek arról is, hogy az ő képességeik, tehetségük mely munkakörben kamatoztatható a legjobban.

A körút helyszínein a tréningeket az OTP Fáy András Alapítvány O.K. Központjának trénerai tartották. Felvidéken Zselízre, Vágára, Búcsra, Lakszakállásra, Szencre, Komáromba, Vágfarkasdra, Nagygéresre, Buzitára, Feledre, Almágyra és Losoncra látogattunk el.

Kárpát-medencei őszi körút

A program őszi körútját a Csodák Palotája előadóival tettük meg 37 helyszí-

nen 500 diák részvételével. A közönség bevonásával a tudomány nem csak látványos, de átélhető élménnyé vált. Az előadások az iskolai fizikaórákon elhangzottak kiegészítését, pedagógiai támogatását szolgálták. A Csodák Palotája egyik küldetése, hogy a fizika leglátványosabb oldalának házhoz szállításával némileg feloldja a korlátokat, melyeket egy kellően felszerelt iskolai szertár hiánya, vagy a szűkre szabott óraszámok szorítása okozhat az iskolákban. A fizikai fogalmak magyarázati hatékonyságát a gyerekek által is jól ismert tárgyi környezetben mutatták be. Kísérleteik egy részében ezért meglepő szerepekben láttatták mindennapi életünk használati eszközeit. Felvidéken Komáromba, Dunaszerdahelyre, Királyhelmece, Nagykaposra, Ipolyságra és Tornaljára látogattunk el.

Osztályfőnöki továbbképzés

Több mint 100 külföldi magyar osztályfőnök vett részt programunk éves továbbképzésén Balatonöszödön 2014. július 6–12. között. Az osztályfőnököknek szóló továbbképzés keretében az önismeret, az osztályfőnöki szerep megerősítése volt a cél úgy, hogy a tudatos életre nevelés inspiratív pedagógiai módszereit sajátíthatták el a résztvevők. A hét folyamán az osztályterem kihívásaira válaszolva helyzetgyakorlatokban tehették próbára magukat a pedagógusok. A hét végén pedig az életút-, valamint pályaorientációs tanácsadás eszközeit sajátíthatták el. A hét programja után a résztvevők osztályfőnöki szerepükben megerősödve, egy Kárpát-medencei osztályfőnöki hálózat tagjaként térhettek haza. Továbbképzésünk rendhagyó találkozó volt, amelyen a Kárpát-medence valamennyi régiójából találkozhattak pedagógusok egymással megismerve a mások problémáit, problémákra adott válaszait.

A külföldi magyar pedagógus szövetségek minden évben, a program által is támogatva régió-specifikus továbbképzéseket szerveznek. Az őszi folyamán támogatásunkkal minden külföldi magyar régióban régió-specifikus továbbképzések valósultak meg.

Tehetség a Kárpát-medencében

2014. július 31. és augusztus 2. között konferenciát szerveztünk Tehetség a

Kárpát-medencében címmel. A konferencia fő témája a tehetségfelismerés, a tehetséggondozás, valamint a tanácsadás volt. Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, valamint a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének szakmai együttműködésével létrejött rendezvényünkön több mint 100 külföldi pedagógus vett részt. A tehetség témakörét jártuk körül nemzetközi és magyarországi példák bemutatásán keresztül, továbbá a tehetséggel kapcsolatos nevelési feladatok elméleti és gyakorlati hátterét ismertük meg előadások, valamint szekciófoglalkozások keretében. Azokról a lehetőségekről, képességek fejlesztéséről is beszéltünk, amelyek egy fiatalat abban segítenek, hogy a gazdasági életben sikeres legyen. A résztvevők összefoglaló tájékoztatót hallhattak a Nemzeti Tehetség Programról, valamint a Nemzetpolitikai Államtitkárság programjai és tevékenysége által rendelkezésre álló lehetőségekről.

Felső Magazin

A külföldi magyar felsősökkel online újságot is szerkesztettünk. Olyan iskolák jelentkezését vártuk, melyek szívesen szerkesztenének egy-egy lapszámot a 2014 a külföldi magyar felsősök éve program keretében. Összesen hat lapszám jelent meg, amelyet 10 külföldi magyar szerkesztőcsapat szerkesztett. Témaköreink a siker, a tehetség, a tudomány, a kaland, a „Kik leszünk?” és a példaképek voltak. Az 5-10 fős szerkesztőcsapatok ontották magukból az írásokat, amelyek a www.felsosujags.hu oldalon olvashatók.

A szerkesztő csapatok október 17-én Budapestre látogattak, ahol végigjárták a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap Látogatóközpontját, valamint kalandozhattak a Magyarországi Házában és a Budai Várban. Felvidékről a peredi The Muffins és a szenci Pilinger Kata szerkesztőségek tartottak velünk.

Miénk a város!

Az idei évben két játékot is hirdettünk Miénk a város! oldalunkon. 2014 tavaszán játékokra hívtuk a külföldi magyar felsősöket, hogy csapatot alkotva mentortanáruk vezetésével mutassák be településük irodalmi, történelmi, földrajzi, gazdasági különlegességeit. Arra voltunk kíváncsiak, hogy mitől külön-

leges a csapat számára az a hely, ahol élnek. Fény derült a csapatok titkos helyeire, azokra a kincsekre és rejtélyekre, amelyeket csak azok ismerhetnek, akik településüket szeretik, ismerik. Játékunk végére számos Kárpát-medencei csodát fedezhettünk fel közösen. Összesen 20 csapat részesült nyereségben. Az első 6 csapat nyeresége az volt, hogy meglátogathatták egymást. A többi csapat 100-100 ezer forint értékű ajándékutalványt nyert.

Ősszel újra játékokra hívtuk az óvodásokat és a kisiskolásokat. Tavaly 51 darab 100-100 ezer forint értékű fejlesztőjátékot, csocsóasztalt, könyveket, CD-ket tartalmazó csodasarkot nyertek a külföldi magyar gyerekek közösségüknek. Játékunk lehetőséget akart adni a gyerekeknek, hogy bebizonyítsák, tehetségükkel, ügyességükkel, kitartásukkal ők is segíthetik közösségüket. Az idei évben ismét 50 nyeresemény talált gazdára.

Módszertani csomag

A korábbi évekhez hasonlóan az idei évben is elkészítettük módszertani csomagunkat. A módszertani csomag olyan oktatási segédeszközöket tartalmaz, amelyeket a külföldi magyar szakemberek igényei szerint készítettünk el tematikus évünk központi témaköreire mentén. Módszertani csomagunk a következő kézikönyveket tartalmazza: Osztályfőnöki füveskönyv; Paradigmaváltás; Pénzügyi, gazdasági alapok iskolásoknak; Kárpát-medencei felsős barangoló; A katedra túloldalán. Módszertani csomagunkat hagyományainkhoz híven minden magyar nyelven is nevelő iskolába eljuttatjuk, az idei évben 4000 példányban.

2015 a külföldi magyar szakképzés éve

Ahhoz, hogy magyar nemzetünk gyarapodjon, szükséges, hogy a határon túli közösségek szülőföldjükön boldoguljanak, ehhez pedig elengedhetetlen, hogy gazdasági szempontból is megerősödjének. Magyarország és a külföldi magyar régiók megerősítése szempontjából a magyar kormány számára prioritás a gazdaságfejlesztés. A következő évben ebbe az irányba haladunk tovább tematikus programunkkal, együttműködve a külföldi magyar közösségekkel.

Tóptai Árpád János
nemzetpolitikáért felelős államtitkár

A felvidéki magyar szakképzésről

Szlovákiában 11 önálló magyar tanítási nyelvű szakközépiskola működik (2013/14-es tanév), ebből 4 magániskolaként. A magyar tanítási nyelvű szakközépiskolákban összesen 3 444 diák

tanul. A vegyes (szlovák és magyar) osztályokkal rendelkező szakközépiskolák száma 30, ebből 4 magániskola. Az említett iskolák magyar osztályai- ban összesen 4 200 diák tanul.

Szlovákia 41 szakközépiskolájában, tehát 7 644 diák tanul magyar nyelven. Érettségivel végződő osztályokban 6 217 diák tanul, tehát az összlétszám 77,04 %-a.

1. táblázat: A szakközépiskolák eloszlása a megyék, a tanítás nyelve és a fenntartók szerint

Kerület	A tanítás nyelve		Fenntartó		Tanulói létszám
	magyar	vegyes	állam	magán- személy v. alapítvány	
Nyitra	3	12	12	3	2 745
Nagyszombat	5	8	8	5	3 658
Kassa	2	5	7	-	793
Pozsony	1	-	1	-	43
Besztercebánya	-	5	5	-	405
Összesen	11	30	33	8	7 644

2. táblázat. Magyar tanítási nyelvű szakközépiskolák Nyitra megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	MTNY Szakközépiskola, Gúta (ebből levelező tagozatos)	Komárom	143 37	117 5	82	52	-	394 42
2.	Szakközépiskola, Karva (ebből levelező tagozatos)	Komárom	86 28	65	32	-	-	183 28
3.	MTNY Magán Szakközépiskola, Alsóbodok	Nyitra	19	14	22	7	-	62
Összesen								639

3. táblázat. Vegyes (szlovák-magyar) tanítási nyelvű szakközépiskolák Nyitra megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	Szakközépiskola, Ógyalla (ebből levelező tagozatos)	Komárom	65 20	29	20	-	-	114 20
2.	Építészeti Ipariskola, Ógyalla	Komárom	37	54	55	80	-	226
3.	Szakközépiskola, Komárom	Komárom	99	73	43	18	-	233

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
4.	Szolgáltatások Szakközépiskolája, Komárom	Komárom	100	97	69	29	-	295
5.	Középfokú Ipariskola, Komárom	Komárom	114	90	138	101	-	443
6.	Szakközépiskola, Ipolyság	Léva	43	32	17	-	-	92
7.	Szakközépiskola, Udvard	Érsekújvár	56	57	32	-	-	145
8.	Szakközépiskola és Jedlik Ányos Középfokú Elektrotechnikai Ipariskola, Érsekújvár	Érsekújvár	71	38	68	78	-	255
9.	Építészeti Szakközépiskola, Érsekújvár	Érsekújvár	33	10	13	-	-	56
10.	Egészségügyi Középiskola, Érsekújvár	Érsekújvár	23	13	17	14	-	67
11.	Közös Igazgatású Magániskola, Párkány	Érsekújvár	40	31	20	-	-	91
12.	Szakközépiskola, Párkány	Érsekújvár	23	44	12	10	-	89
							Összesen	2 106

4. táblázat. Magyar tanítási nyelvű szakközépiskolák Nagyszombat megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	Építészeti Szakközépiskola, Dunaszerdahely (ebből levelező tagozatos)	Dunaszerdahely	71 3	76 4	65 6	-	-	212 13
2.	Szakközépiskola, Dunaszerdahely	Dunaszerdahely	204	173	127	103	-	607
3.	Vidékfejlesztési Szakközépiskola, Dunaszerdahely	Dunaszerdahely	98	56	54	67	-	275
4.	MTNY Magán Szakközépiskola, Dunaszerdahely	Dunaszerdahely	186	160	103	27	20	496
5.	Magán Szakközépiskola, Hidaskürt (ebből levelező tagozatos)	Galánta	291 18	201	203	56	50	801 18
							Összesen	2 391

5. táblázat. Vegyes (szlovák-magyar) tanítási nyelvű szakközépiskolák Nagyszombat megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	Műszaki Szakközépiskola, Dunaszerdahely (ebből levelező tagozatos)	Dunaszerdahely	41 4	29 1	22 2	11	-	103 7
2.	Egészségügyi Középiskola, Dunaszerdahely	Dunaszerdahely	40	20	16	25	-	101
3.	Magán Szakközépiskola, Dunaszerdahely	Dunaszerdahely	239	250	94	45	46	674
4.	SD Jednota Magán Szakközépiskola, Somorja	Dunaszerdahely	11	4	-	-	-	15
5.	Kereskedelmi Akadémia, Nagymegyer	Dunaszerdahely	68	71	80	-	-	219
6.	Magán Szakközépiskola, Nagymagyar (ebből levelező tagozatos)	Dunaszerdahely	22 3	26 2	8	-	-	56 5
7.	Műszaki Szakközépiskola, Galánta	Galánta	22	20	16	-	-	58
8.	Magán Szakközépiskola, Diószeg	Galánta	21	11	9	-	-	41
							Összesen	1267

6. táblázat. Magyar tanítási nyelvű szakközépiskolák Kassa megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	Közös Igazgatású Szakközépiskola, Rozsnyó	Rozsnyó	29	14	12	-	-	55
2.	Szakközépiskola, Perbenyik (ebből levelező tagozatos)	Tőketerebes	167 11	86 22	59 4	4 4	-	316 14
							Összesen	371

7. táblázat. Vegyes (szlovák-magyar) tanítási nyelvű szakközépiskolák Kassa megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	Szakkay József Szakközépiskola, Kassa	Kassa I.	35	37	31	37	-	140
2.	Szakközépiskola, Szepsi	Kassa-vidék	-	32	22	24	-	78
3.	Szakközépiskola, Nagykapos	Nagymihály	9	10	-	8	-	27

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
4.	Egészségügyi Középfiskola, Rozsnyó	Rozsnyó	12	16	10	13	-	51
5.	Szakközépfiskola, Királyhelme	Tóketerebes	55	38	28	5	-	126
Összesen								422

8. táblázat. Vegyes (szlovák-magyar) tanítási nyelvű szakközépfiskolák Besztercebánya megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	Építészeti Ipariskola, Losonc	Losonc	-	-	17	12	-	29
2.	Pedagógiai és Szociális Akadémia, Losonc	Losonc	18	-	11	20	-	49
3.	Szakközépfiskola, Torna	Nagyőrce	32	34	23	-	-	90
4.	Kereskedelmi Akadémia, Rimaszombat	Rimaszombat	17	20	-	9	-	46
5.	Közös Igazgatású Szakközépfiskola, Rimaszombat	Rimaszombat	73	51	48	19	-	191
Összesen								405

9. táblázat. Magyar tanítási nyelvű szakközépfiskola Pozsony megyében

Sorsz.	Az iskola megnevezése és helyszíne	Járás	Évfolyamonkénti létszámok					Tanulói összlétszám
			1.	2.	3.	4.	5.	
1.	MTNY Közös Igazgatású Középfiskola és Gimnázium, Szenc	Szenc	10	11	16	6	-	43
Összesen								43

A Szlovákiában működő 462 szakközépfiskola közül 354 (76,62%) állami fenntartású, 88 (19,05%) magán és 20 (4,33%) egyházi szakközépfiskola.

A 41 magyar tanítási nyelvű, illetve vegyes osztályokkal működő szakközépfiskola közül 37 (90,24%) állami fenntartású és 4 (9,76%) magánintézményként működik. Egyházi fenntartású szakközépfiskolánk nincs.

A szakközépfiskolák 8,87%-ában lehet magyar nyelven tanulni, de a tanulók arányszáma csak 5,14%-ot tesz ki. Ez a szlovákiai magyarság számarányához viszonyítva alacsonynak mondható, gyakorlatilag **fele annyi, mint az országos átlag!**

A 2013/14-es tanévben összesen 11 169 magyar nemzetiségű diák tanul Szlovákia szakközépfiskoláiban. Közülük viszont csak 7 644-en tanulnak magyar nyelven.

A magyar nemzetiségű tanulók 31,57%-a (3 525 diák) nem magyar tanítási nyelvű szakközépfiskolában tanul!

Ez a magas arányszám azzal (is) indokolható, hogy a magyar tanítási nyelvű szakközépfiskolák kínálata nagyon szegényes, ezért a magyar fiatalok egy része szlovák tanítási nyelvű intézményekben kénytelen tanulni.

Érdekes megfigyelni a tanulói létszámok alakulását is (10. táblázat):

10. táblázat: Magyar nyelven tanuló diákok létszámának alakulása Szlovákia szakközépfiskoláiban 2008 és 2013 között / Forrás: Štatistická ročenka. Bratislava: UIPŠ, roč. 2008-2013

Iskolatípus	Kategoriák	Tanév				
		2008/9	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Szakközépfiskola	A tanulók összlétszáma	193 898	189 265	179 790	168 974	157 956
	Magyar nyelven tanulók száma	8 470	8 333	8 003	7 719	7 458
	Magyar nemzetiségű tanulók száma	13 466	12 920	12 568	11 979	11 469
	Nem magyar nyelven tanuló magyar nemzetiségű tanulók arányszáma [%]	37,10%	35,50%	36,32%	35,56%	34,97%

Az 10. táblázatból kitűnik, hogy a tanulói létszámok csökkenő tendenciát mutatnak. A 2008/9-es tanévben még 8 470 diák tanult magyar nyelven, a 2013/14-es tanévben viszont már csak 7 644-en látogatják a szakközépfiskolák magyar osztályait. Az elmúlt hat esztendő alatt tehát 9,75%-os létszámcsökkenést könyvelhetünk el.

jóváhagyta a szlovákiai oktatásügyről szóló jelentést /Správa o stave školstva na Slovensku a o systémových krokoch jeho ďalšieho rozvoja (www.minedu.sk)/. A jelentés végleges formába öntését országos vita előzte meg. A jelentés külön-külön fejezetben foglalkozik a közoktatás egyes típusaival, köztük a szakközépfiskolákkal is.

mazásakor az OECD dokumentumaiból /www.minedu.sk/ és a McKinsey & Company „Hogyan fejlődnek folyamatosan a világ legfejlettebb iskolarendszerei” című tanulmányának zárójelentéséből indultak ki.

A szakképzéssel kapcsolatban megjegyezzük, hogy „**jó minőségű és rugalmas szakképzést kell létrehozni, amely reagál a gyakorlati elvárásokra**“.

2013 őszén elkészült és a kormány is

A szerzők a stratégiai célok megfogal-

Néhány **feladatot** is megfogalmazzunk ezzel kapcsolatban:

- Az állami oktatási programok összeállításába be kell vonni a munkáltatók képviselőit.
- Intenzívebbé kell tenni a szakközépiskolák és a munkáltatók együttműködését az iskolai oktatási programok kidolgozása terén.
- Tovább kell csökkenteni az oktatott szakok számát (ott, ahol ezt a munkaerőpiac igényli).
- Be kell vezetni a duális képzés elemeit (a gyakorlati képzésre az üzemekben kerüljön sor).
- A gyakorlati képzésben részt vevő munkáltatókat megfelelő adókedvezményben kell részesíteni.

Továbbá:

Olyan intézkedéseket kell foganatosítani, amelyek felkeltik és növelik a tanulók érdeklődését a munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakképzések iránt. A finanszírozás szempontjából egyre nagyobb problémát jelentenek a kis létszámú iskolák, ezért az iskolahálózat optimalizálása (racionalizálása) elkerülhetetlen, állítja az oktatásügyi minisztérium, de ez ajánlják az OECD szakemberei is (www.minedu.sk).

A 2013. december 4-én elfogadott közoktatási törvény (Tt. 245/2008) módosítása meghatározza a szakközépiskolák minimális létszámait is, és ezzel biztosította a jogi kereteket a kis létszámú osztályok bezárásához, illetve az osztályindítás megtagadásához.

Az említett törvénymódosítás 2015. szeptember 1-jén lép hatályba, és a minimális osztálylétszámot 17 főben határozza meg.

A minimális létszám 13-ra csökkenthető (levelező tagozaton 5-re), ha a szakirány, illetve szak a hivatalos besorolás szerint hiányszakmának számít.

Rokonszakok esetében az oktatás közös osztályban is folyhat.

A közös osztály úgy is működhet, hogy az elméleti szaktantárgyak tanításakor az egyes szakokat látogató diákokból csoportokat hozunk létre, minimálisan 8 tanulóval.

Hogyan tovább?

Véleményünk szerint a közoktatás **legerősebb láncszeme a középiskola**

kell legyen. Itt születnek az első szerelmek és örök barátságok. Az iskola szellemisége és egy-egy példaképnek számító pedagógus meghatározhatja a gyerek további sorsát, egész életpályáját. Példaként említhetjük az egykori kassai Ipariskolát, amelynek legendás összetartó ereje a pedagógusok emberiségének és az iskola szellemiségének „terméke”. De említhetjük a komáromi gimnázium hagyományörzését és a természettudományokban elért kimagasló eredményeit, a budapesti Fasori és Fazekas gimnáziumokat, ahonnan Nobel-díjasok egész sora került ki.

A szlovákiai magyar közoktatás és a **felvidéki magyarság elemi érdeke** a jó középiskolai hálózat, **a magas színvonalú és jó minőségű középiskola.**

Véleményünk szerint „a kevesebb valószínűleg több lenne”. Ezért át kell gondolnunk a kis létszámú, évfolyamonként csak egy-egy osztállyal működő intézményeink további sorsát.

Ha az iskola létszámának növelése a közeljövőben sem tűnik reálisnak, akkor fontoljuk meg két (vagy több) szomszédos iskola összevonását, integrálását.

Természetesen nagy körültekintést igényel a helyszín kiválasztása (elsősorban a bejárás miatt), de ennél is fontosabb, hogy egy ilyen összevont iskolában évfolyamonként 2-3 párhuzamos osztály működhetne. Bővülne a kínálat és a tanulók többféle tanulmányi programból választhatnának (ahány osztály, annyi program). Ez növelné a tanulók belső motiváltságát, hiszen zömében olyan tantárgyak közül választhatnának, ame-

lyeket szívesen tanulnak, illetve amelyek segítenék a megálmodott egyetemre, illetve szakmára való felkészülést és bejutást.

Az iskolák összevonása persze érdeket sért (pl. kettő-három helyett csak egy igazgatóra van szükség) és a tantestületben növeli a bizonytalanságot (milyen új tantárgyakat kell felvennem, esetleg milyen tantárgyakat kell átadnom egy másik kollégának), ezért nagy körültekintéssel kell eljárni. Hangsúlyozni szeretnénk azt is, hogy **az összevonás csak az érintett felek közös akaratából, illetve beleegyezésével valósítható meg.**

A kellőképpen nem előkészített integrációs kísérletek eleve kudarcra vannak ítélve, és tiltakozások hullámát válthatják ki. Ez viszont inkább árt, mint használ az ügynek, mert csak elmergesíti az iskolák közötti kapcsolatot, a város és az iskolák kapcsolatát, de megterheli a pedagógusok közötti kapcsolatrendszer is.

Az összevonás elsődleges célja a kínálat bővítése, az oktatás hatékonyságának növelése és az átjárhatóság (az egyik szakról a másikra) kell, hogy legyen.

Az összevonás után nő a biztonságérzet. Nem kell már minden tanévkezdéskor attól rettegni, vajon lesz-e elég jelentkező, nyithatunk-e osztályt, túljeljük-e ezt a tanévet is.

Nem lényegtelenek persze a fenntartó és az oktatási tárca által preferált gazdasági szempontok (megtakarítás) sem.

Hasonló elgondolás alapján két szom-

szédos vegyes iskola magyar osztályából is létrehozható egy önálló, évfolyamonként legalább két párhuzamos osztállyal működő, magyar tanítási nyelvű szakközépiskola. Az említett szakmai előnyökön kívül ez a megoldás elősegítené a tanulók magyarságtudatának erősítését is

A gazdaságilag fejlett országokban már évtizedek óta ún. **iskolaközpontokat** működtetnek. Az adott régió tanulói az alapiskola elvégzése után nem különböző szakiskolába jelentkeznek, hanem az oktatási központban (iskolaközpontban) folytatják tanulmányaikat, ahol a régió számára szükséges valamennyi szakmát oktatják. Ez lényegesen megkönnyíti az alapiskolák végzőseinek és szüleiknek dolgát. A nem átgondolt döntés vagy elhibázott pályaválasztás a tanulmányi idő alatt is módosítható, hiszen az intézményen belül biztosított az átjárhatóság, a pályamódosítás.

Követendő példa akad bőven a szomszédos országokban is. Eindhoven (Hollandia) városában a kilencvenes évek elején egy oktatási központba vonták össze a helyi szakközépiskolákat. A központ új épületegyüttest is kapott és a tanulók összlétszáma elérte a 30 ezer főt.

Magyarországon is történt hasonló elmozdulás az új évezred küszöbén. Szolnokon például öt szakközépiskolát vontak össze egy iskolaközpontba, csaknem 3 000 tanulóval.

A Szolnoki Műszaki Szakközép- és Szakiskola 2008-ban jött létre, öt önállóan működő szakképző iskola összevonásával. Az intézményben ekkor közel 3000 diák tanult, 250 tanár és 70 technikai alkalmazott dolgozott...

...Az a sokszínűség, ami jelenleg iskolánkat jellemzi, egyben az erőssége. Iskolánk kihasználtsága 90%-os, nem kevés szakképző van a megyében, amelyik 20-25%-os kihasználtságú...

...Személyes tapasztalatom és meggyőződés, hogy az ilyen nagy intézmények életképesek, gazdaságosan működtethetők, lehetőséget teremtenek a tantestületek jobb foglalkoztatásához és a diákok tagozatok és szakmák közötti átjárásához. Színvonaluk és hatékonyságuk a kisebb méretű iskolákhoz képest jobb.

Az viszont kétségtelen, hogy más vezeté-

si módszerrel működtethető egy integrált intézmény, mint egy kis létszámú iskola. /Gúth, F. (2013): A Szolnoki Műszaki Szakközép- és Szakiskola bemutatása. Szolnok: (kézirat), 2013/

Hasonló méretű (létszámú) intézmények működnek Békéscsabán, Kecskeméten, Szegeden stb.

Elképzelhetőnek tartjuk azt is, hogy pl. a kis létszámú gimnázium nem egy távolabb eső, hasonlóan kis létszámú gimnáziummal integrálódik, hanem becsatlakozik a helyi iskolaközpontba.

Érdeemes viszont elgondolkodni azon is, hogy az egyes technológiák, főleg az **információs technológia** (high-technology) **innovációjának gyors üteme lényegesen megnöveli a termelés produktivitását és minőségét.** Ezzel összefüggésben csökken az igény az alacsonyan képzett munkaerő iránt, nehezebben lehet prognosztizálni az egyes foglalkozások kapcsán az ismeretekkel és jártasságokkal szemben támasztott igények alakulását, s mindezek következtében – a jövőbeni foglalkozás szempontjából – **teljesen értelmetlenné, hatástalanná válik a nagyon szűk specializációra való felkészülés.** Tíz év alatt a napjainkban alkalmazott technológiáknak megközelítőleg 80%-a elavul, miközben ez alatt a 10 év alatt még mindig dolgozik kb. 80%-a azoknak az alkalmazottaknak, akik képesítésüket 10-40 évvel korábban szerezték. Az EU-ban évente kb. 10 millió (7%) munkahely szűnik meg, és megközelítőleg ugyanennyi új munkahelyet hoznak létre. Egy év alatt átlagosan minden hatodik alkalmazott (kb. 17%) változtat munkahelyet, és minden nyolcadik (12,5%) teljesen más munkát vállal. **Az egész életre szóló foglalkozások lényegében kihalnak.** Ezért az egész életre szóló foglalkozás követelményei helyett sokkal idősebb **az egész életre szóló foglalkoztathatóság** kérdése – vagyis foglalkoztatható lesz-e az adott egyén a munkaerőpiac különböző helyzeteiben és feltételei

között, illetve életének különböző fázisaiban. **A szakmai képzés ezért inkább csak az általános jellegű jártasságokra irányuljon, ne a specifikus jártasságokra.** A világ gazdaságilag fejlett országaiban a munkáltatók szívesebben vesznek fel olyanokat, akiknek magasabb fokú végzettségük van, jó alapokkal rendelkeznek a nyelvtanuláshoz, a matematika, a természettudományok, az informatika elsajátításához, akik értik a technológiai folyamatokat, képesek a problémákat alkotó módon, önállóan megoldani, tudnak csoportban dolgozni, eligazodnak az információrobbanás közepette, folyamatosan képezik magukat és képesek alkalmazkodni a környezetükhöz.

A világ 500 legsikeresebb szervezeténél végzett felmérés, mely a 21. században szükségesnek tartott jártasságokkal szemben támasztott követelményekre irányult, a következő eredményt hozta: **csoportmunka, problémamegoldás, interperszonális jártasságok, szóbeli kommunikáció, mások meghallgatása, az egyén és karrierjének alakulása, alkotó gondolkodás, vezéregyenység, célok meghatározása és a motiváció, szervezőképesség fejlődése** (Longworth, Davies, 1996). **A középiskolai szintű oktatás felosztása általános és szakképzésre tehát anakronizmussá válik,** amely megosztja a társadalmat és fékezi az új technológiák és a gazdaság fejlődését. **A tulajdonképpeni szakmai képzés kitolódik a középiskola befejezését követő időszakra, és az élethosszig tartó tanulás részévé válik.**

Ilyen megközelítés mellett megkérdőjelezhető a gimnáziumokat és szakközépiskolákat látogató tanulók arányszáma is (32,04% gimnazista és 67,96% szakközépiskolás). Talán jobb lenne a fordított arány, de az oktatásügyi tárca (Magyarországon is) a szakképzést favorizálja. **A tudásalapú társadalom helyett munkaalapú társadalmat hirdet!?**

Albert Sándor

Ahol a diákok magyarul tanulhatnak művészeti szakokat

Legfőbb célunk, hogy diákjaink a valóság ábrázolásán keresztül eljussanak abba a dimenzióba, amit a képzőművészet jelent az ember számára. Iskolánk az iparművészeti szakok oktatása terén a szlovákiai magyar középiskolák legerősebb intézményévé vált, ahol olyan középiskolai képzést kívánunk nyújtani, amely felkarolja a képzőművészet, az iparművészet iránt fogékony diákokat. – olvasható a gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola honlapján. Az iskolában gazdag diákélet folyik: táborokat, Médiasztár vetélkedőt szerveznek, megjelenik egy iskolaújság is. Az oszlopgalériában kiállításokat, nemzetközi alkotóműhelyt is tartanak.

A magániskola 1991-ben jött létre Gúta város első középiskolájaként. Az iskola alapításáról, működéséről Szokol Dezső mérnökkel, az iskola alapítójával és feleségével, Szokol Erzsébettel, valamint Mayer Péter igazgatóval beszélgettünk.

Indulásakor a gútai magániskola még csak a szolgáltatások területén nyújtott magyar nyelvű szakképzést. Milyen céllal jött létre az iskola? – kérdeztem Szokol Dezsőt.

Megalapítása a magyar nyelvű szakmunkásképzésben támadt űrt kívánta betölteni. Igazából semmilyen konkrét céloom nem volt, eredetileg a szövetkezetben dolgoztam agronómusként. A legnagyobb lányom, Denisza, kozmetikus szeretett volna lenni, de nem

létezett magyar iskola Szlovákiában kozmetikus szakkal, csak szlovák volt, Pozsonyban és Nyitrán. Akkor Gútahoz tartozott a hidaskürti szövetkezet is, és mondta egy hölgy, mázsálás közben, hogy holnap viszi a lányát felvételizni. Kérdeztem tőle, hova, ilyenkor nincs is felvételi, így megtudtam, hogy van egy iskola a faluban, Cservenka úré. Akkor elmentem hozzá, megnéztem az iskolát, megkérdeztem tőle, hogyan működik, hogyan csinálja, mondta, hogy ilyen szak nincs náluk, de a munka beindult, elindítottuk mi is az iskolát. Az első évben úgy működöttünk, hogy hozzájuk tartoztunk, aztán 1992-től már önállóan. Az 1995/96-os tanévtől változott az iskola szerkezete, bevezettünk olyan új, iparművészeti szakokat, amelyeket Szlovákiában csak szlovák nyelven, illetve még szlovák nyelven sem oktattak és oktatnak a mai napig.

A tűzzománcozás oktatásával elkezdődött az iskola átalakulása, célunk a magyar nyelvű iparművészeti oktatás megteremtése volt. Később a tűzzománcozás mellett megjelent a többi ipar- és népművészeti szak is. Az iskola művészeti palettája a textilművész, bőrdíszműves, természetes anyagok feldolgozója, kovács-iparművész, öloműveg - díszzománczó, alkalmazott grafika szakokkal bővült. A hároméves képzés mellett megjelentek a teljeskörű középiskolai képzést nyújtó, érettségi vizsgával végződő szakok is.

Van olyan statisztikája az iskolának, hogy érettségi után hányan jelentkez-

nek egyetemre?

Ma már mindenkit felvesznek egyetemre, olyan statisztikát viszont már senki nem készít, hogy hányan fejezik be tanulmányaikat. De nem tartom szerencsésnek, hogy mindenki főiskolára menjen, nem jó az, hogy beindult egyfajta diplomagyártás, a szakmák megkihalnak. Igaz, a szakmánál is van egy félrevezető dolog, amikor azt mondják nekünk, csak szakokat - szakmákat oktassunk, jó, de ha üres a fej, akkor a szív is nulla. Először a fejet és a szívet kell megtölteni.

Mekkora volt az érdeklődés az iskola iránt az alapítást követően, és hogyan alakult ez a későbbi években?

A legelső évben 104 diák jelentkezett, az egy eufória volt. Sokan azt gondolták, ha elindítok egy vállalkozást, az majd magától fog menni, de nem így van, rengeteget kell dolgozni. Az akkori nagy eufória aztán alábbhagyott, mert a szülők nemcsak azt nézik, hogy valami új, hanem azt is elvárják, hogy az jó, vagy jobb legyen. A jelentkezések száma aztán a következő évre lecsökkent, lecseréltem az igazgatót, és ez jó döntés volt, mert elkezdett az iskola fejlődni. Hozzáteszem egyébként, hogy az állami iskolák egy-egy diák után ugyanannyi fejpénzt kapnak, mint a magániskolák, csak ha náluk elromlik valami, kérhetnek még a javításra, karbantartásra keretet, mi nem. Ez az iskolakomplexum több mint 1000 négyzetméter, kettő és fél takarítónőnk van, és nincs karbantartónk, mert mindent megcsinálok magam, ezzel spórolunk, de egyébként úgy

van minden megcsinálva, hogy nincs mit javítani, a karbantartó a gázhoz, villanyhoz nem nyúlhat, így fölösleges lenne. Van egy kis füzetünk, aki valami hibát észlel, abba feljegyzi, és megoldjuk.

Most sok a jelentkező, milyen az érdeklődés az iskola iránt? – vallatom Mayer Péter igazgatót.

Túljelentkezés nincs, de minden szakra van elég diákunk. Három-négy éve a diákok száma nem csökkent. Első körben kilencvenhárman jelentkeztek, és körülbelül ugyanennyi a végzős is. A négyéves szakokról most elmegy 59 diák, a hároméves szakoknál a végzősök negyvenketten vannak, de közülük többen maradnak, hogy érettségit szerezzenek. Ez egy jó trend. A 90 jelentkező nagyon szép szám, hiszen vannak olyan iskolák, ahol az egész középiskolába jár ennyi diák, és tudom, hogy van olyan iskola, ahova csak 17 tanuló jelentkezett.

Hogyan döntötték el, hogy mit oktasanak?

Úgy, hogy akkor mire volt a legnagyobb volt az igény – mondja az iskolaalapító –, egyetlen kritérium volt a kozmetikus szak. A többi meg szinte adott volt: egy egész osztály varrónő és egy egész osztály pincér-szakács az évfolyamban, nem úgy, mint most, hogy egy osztályon belül van három szak.

Nem készült igényfelmérés?

Nem, ezekre túljelentkezés volt. Még a Cservenka érában volt az első évben felvételi, a többi utána kezdett kialakul-

ni. Egyébként pedig azt mondom, úgy a jó, ha igény szerint oktathatunk, ne az állam mondja meg, hogy legyen vilanyszerelő, kőműves és sorolhatnám, mert nincs mögötte gazdasági feltétel. A gyerekek nagy része olyan szintre jutott, hogy nem is akar dolgozni. A mi iskolarendszerünket újra kéne építeni, ezt a mostanit én megszüntetném. Két év alatt mindent meg lehet ma már tanulni, nézzük meg a gyárat, néhány hét vagy hónap alatt beiskolázzák a munkásaikat.

A művészeti szakok bevezetésénél sem készült semmiféle igényfelmérés?

Nem, valahogy éreztem, hogy mit kellene bevezetnünk, és bejött, sikerült. Mivel sajnos, Szlovákiában semmiféle művészeti oktatás nem folyik anyanyelven, könnyű dolgunk volt. Nem hiszem egyébként, hogy más is beakarna vágni ebbe, mert nagyon igényesek a szakok, főleg azért, mert nincs szakember, aki magyarul oktathatna. A magyarországi meg nem felel meg a mi előírásainknak.

Akkor mégis kik oktatnak?

Nyitrán van néhány tanár, ők általában óraadó tanárként tanítanak nálunk is – veti közbe Mayer Péter. – Van néhány művész is, aki itt oktat. A baj az, hogy az egyetemi oktatóknak, nem mindenkinek van pedagógiai végzettségük, mert nekik az ott nem szükséges, a középiskolában viszont már kötelező, ezért is nehéz egy kicsit. De rajzművészeti technikát művészek oktatnak:

Kopócs Tibor, Ferdics Béla. Magyarországról is járnak óraadó tanárok, ők is nagyon jók.

Vannak bővítési terveik?

Igen, készülünk bevezetni egy új művészeti szakot – mondja Szokol Dezső. – A koncepciónk az, hogy ki tudjuk szolgálni az igényeket. Gondolkodtunk több mindenben, megfordult fejünkben a kültéri dizájn, a mozaikkészítés, így lenne további 3-4 három évfolyamos és 4-5 négy évfolyamos szakunk. Sok mindent szeretnénk.

Egy magániskola milyen pályázati pénzhez juthat?

Az egyik épületünkön látni is a táblát, hogy a magyar állam segítségével építettük, az akkori Apáczai Közalapítvány támogatásával. Most nincsenek ilyen támogatási formák.

Amikor megalakult az iskola, mire figyeltek oda a legjobban?

Amikor indult a szakközépiskola, mondtam a férjemnek, hogy a hangsúly ne a tanításon, az oktatáson, hanem a nevelésen legyen – veti közbe Szokol Erzsébet. - Az elmúlt 23 év alatt beigazolódott, hogy valóban így a jó. A szülőtől is kapunk visszajelzéseket, örömeink, hogy a másik gyermeküket is ide hozzák, vagy rokonoknak, ismerősöknek ajánlják az iskolát. Természetesen meg szoktuk kérdezni, hogy miért, hisz van több középiskola... A szülők nagy része elismeri, milyen fontos a nevelés a középiskolában is, és ettől biztonságban érzi a gyermekét.

Az iskola több díjat, elismerést is kapott az évek során. Milyen jelentősege van ezeknek? Mit ad ez az iskolának?

Kötelezi az iskolát. Megerősít minket abban, amit csinálunk, és hogy talán jól csináltuk. Nagyon oda kell figyelniük, mert ránk is figyelnek, a legkisebb hibát sem lehet elkövetni. 2003-ban kaptam meg a Katedra Alapítvány Díját Duna-szerdahelyen az iskola megalapításáért, a magyar iskolahálózat bővítéséért és fejlesztéséért. 2008-ban pedig a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Országos Találkozóján, Rozsnyón a Pedagógus Díjat a színvonalas magyar nyelvű szakoktatásért, a szlovákiai magyar nyelvű iparművészeti képzés megteremtéséért és a szlovákiai magyar iskolahálózat fejlesztéséért. 2012-ben Ex Libris díjat kaptunk. Az Ex Libris-díj a Magyar Művészetért Díjrendszerbe tar-

tozik, és nemcsak magyarországi, hanem olyan kárpát-medencei magyarok is megkaphatják, akik sokat tesznek a magyar művészetért, kultúráért, a magyarság megmaradásáért – mondja el az iskolaalapító.

A gútai magániskola tehetségpontként is működik. Mit jelent ez?

Sok iskola vállalja fel ma már a tehetségek gondozását, néhány be is építette pedagógiai programjába ezt a nehéz, sok munkát és fáradságot igénylő, de megtérülő tevékenységet. Többek között mi is. 2011 februárjában vettük át az akkreditációról szóló Okiratot és

Dísztablát Budapesten, egy nemzetközi konferencián. Mi a rajztehetségekkel, a képzőművészet, iparművészet iránt érdeklődő fiatalokkal foglalkozunk, fő profilunk az iparművészet: a díszzőmánc szak és az ólomüvegezés.

A hozzánk jelentkező diákok választhatnak a reklámgrafika, művészko-vács, belsőépítész-dizájn, vitrázsüveg szakok közül. Szlovákiában ezt akkor, 2011-ben egyedül mi kaptuk meg, azóta sincs több szakközépiskola nálunk, amely Tehetségpontként működne. Úgy látom, ez akkor nagyon jó kezdeményezés volt, de mára ellaposodott. Amikor

az egész kezdődött, rengeteg segítséget kaptunk. Igazából a gyerekeknek lett volna pozitív élmény, hogy részt vegyenek egy versenyen, felfigyeljenek rájuk, hozzánk küldjék őket, és utána mi is figyelhetünk volna a további pályájukat. Tehát folyamatában nagyon jó lett volna. Most is Tehetségpont vagyunk, csak már nincs meg az a kapcsolattartás, mint a kezdetekben. Szoros kapcsolatot áptunk a debreceni egyetem tehetséggondozással foglalkozó szakembereivel, jártak nálunk többször is. Már ez megszűnt, pedig szükség lenne rá.

Vadkerti Neszméri Csilla

Az iskolában a következő szakokat lehet tanulni:

Iparművészeti szakok – nappali tagozat

Szakvizsgával végződő, 3-éves tanulmányi idő: kovácsiparművész, díszzőmánczó, cserépkályha és kandallókészítő.

Érettségi vizsgával végződő, 4-éves tanulmányi idő: vitrázsüveggészítő és díszzőmánczó, alkalmazott grafika, belsőépítész, reklámgrafika

Szolgáltatási szakok - nappali tagozat

Szakvizsgával végződő, 3-éves tanulmányi idő: vendéglátás, fodrász, szakács, építőmester, erősáramú elektroműszerész, autószerelő

Érettségi vizsgával végződő, 4-éves tanulmányi idő: kozmetikus, informatikai hálózatok műszerésze, idegenforgalom

Felépítményi szakok - Nappali tagozat

Érettségi vizsgával végződő, 2-éves tanulmányi idő:

vállalkozás a szakmák és szolgáltatások területén, gépészet-szolgáltatás és vállalkozás, hajkozmetika

Levelező tagozat

Érettségi vizsgával végződő, 3-éves tanulmányi idő (záróvizsgával rendelkezők számára): vállalkozás a szakmák és szolgáltatások területén, gépészet - szolgáltatás és vállalkozás.

Záróvizsgával végződő, 2-éves tanulmányi idő (középfokú végzettséggel rendelkezők számára): vendéglátás, szakács, fodrász, autószerelő, díszzőmánczó, kovácsiparművész, cserépkályha- és kandallókészítő.

A Komáromi Ipari Szakközépiskola középfokú oktatási intézményeink sorában előkelő helyet foglal el. Annak idején, 1951-ben a hajógyár „háttériskolájaként” indult. Mint tudjuk, napjainkra a komáromi hajógyártás gyakorlatilag megszűnt, de a szakközépiskolában mintegy 600 diák tanul. Vetter János mérnököt, a patinás intézmény igazgatóját kérdeztük, mik a lehetőségeik a megváltozott helyzetben.

A komáromi ipari szakoktatás 1951-ben indult, akkor 47 diákja volt az iskolának.

Ennél még korábban, hiszen nemrég előkerült egy régi, az 1951-ben végzett diákok tablója. Ez arról tanúskodik, hogy a hajógyár már két évvel előbb is működtette a dolgozók esti iskoláját, ahol négyéves szakképzés folyt. Az első diákok tehát már 1951-ben végeztek.

Az iskolában magyar és szlovák nyelven folyik az oktatás.

Annak idején szlovák iskolaként indult, de már 1953-ban nyíltak magyar gépészeti osztályok is. Ez a helyzet egészen a hetvenes évek végéig tartott, amikor Bős-Nagymaros építésével számolva építészeti osztályokat is nyitottak. Az építészek hamar kiköltöztek Ógyallára, az ő helyükre pedig elektrotechnikusok kerültek. Rövid ideig hajóépítészeti szakunk is volt, amely szlovákiai hatáskörrel bírt. A hajógyár fogyatkozásával párhuzamosan csappant az érdeklődés a szak iránt, és rövidesen meg is szűnt.

Napjainkban is működik viszont a műszaki és informatikai szolgáltatások nevű szakunk. Ez a kilencvenes évek közepén indult, és van közgazdasági irányú szak. Nyolc-tíz éve próbálkoztunk egy műszaki líceummal, el is indult, voltak érettségiző osztályaink. Ennek a szaknak az volt az előnye, hogy az első két évben általános képzést nyújtott, s a harmadik-negyedik osztályban specializálódhattak a diákok. Ettől azt vártuk, hogy azok a diákok, akik a kilencedik osztály után nem tudnak dönteni, kapnak két év haladékot. Ez azonban nem bizonyult életképesnek, mert egyre fogyott a diák az alapsiskolákban, a megmaradók pedig inkább a szakosodás mellett döntöttek.

Milyen tanulási lehetőséget nyújt napjainkban az iskola?

Pillanatnyilag három szakot oktunk: gépészetet, elektrotechnikát és műszaki-informatikai szolgáltatásokat. A három szak iránt évek óta stabil az érdeklődés. Sőt a gépészet iránt néhány éve növekszik a kereslet, s az egykori 20-22 diák helyett ma már a létszám eléri a negyvenet. Az elektrotechnika iránt kissé csökkent az érdeklődés. Itt egykor három osztályunk volt (két magyar és egy szlovák nyelvű). Az utóbbi időben a szlovák tanítási nyelvű vegyes osztály, az egyik fele elektrotechnikát, a másik műszaki és informatikai szolgáltatást tanul. A magyar osztályok esetében az eddigi két „tiszta” elektrotechnikai osztály helyett nyílik egy teljesen elektrotechnikai és egy vegyes osztály, ahol a gépészekkel vannak együtt a diákok. A vegyes osztályban ugyanaz az oktatás folyik, mint a klasszikus osztályokban, közösek az általános tantárgyaink, míg a szaktantárgyakra csoportbontás van. Ezt az igények alakították így. Összefoglalva: pillanatnyilag 600 diákunk van 21 osztályban, ebből 4 szlovák és 17 magyar oktatási nyelvű.

El tudnak-e helyezkedni az itt végzett diákok? Hiszen Dél-Szlovákiában gyakorlatilag leépült az ipar.

Egy szakközépiskolán mindig könnyű számon kérni, hogy a diákjai mennyire készülnek fel a valós életre, de látni kellene azt is, milyen életre kell felkészülni. Könnyű volt a helyzet a nyolcvanas években, amikor volt egy jól működő hajógyár, s itt volt a párkányi papírgyár. A két cég a végzősök tömegét alkalmazta. A nagy üzemek megszűntével és az elmaradó kínálattal nehezebb helyzetbe kerültek a szakiskolák, hiszen hiába

igyekszünk felkészíteni a tanulókat, ha nincs partner, aki jelezze, hogy például két év múlva hány és milyen szakemberre lenne szükség.

Jó példa a közeli Győr Audi üzeme.

Nemcsak jó, de egyetlen példa. Ott már egy ideje működik a duális képzés. Az Audinak három győri középiskolával van szerződése, ahonnan felvesznek az ún. Audi-akadémiára diákokat, akik egy év után vizsgát tesznek, majd állást kapnak. Ennek így kellene történnie másutt is. Számunkra az a lehetőség marad, hogy általános képzést nyújtsunk, hogy minél flexibilisebbek és sokoldalúbbak legyenek a diákjaink. Akik elektrotechnikát tanulnak, a programozástól a számítógépes hálózatokon keresztül az alternatív energia alkalmazásáig mindent megtanulnak. A gépészeink elsajátítják a CNC-programozást, 3D-s rajzokat készítenek. A közgazdászaink ökonómiát, könyvelést és egyebet tanulnak, amivel a munkaerőpiacra kikerülve, rövid betanulás után kiválóan meg tudják állni a helyüket. Mindazonáltal a legnagyobb piacunk a felsőoktatás. Iskolánk végzőseinek hatvan százaléka (!) folytatja egyetemen a tanulmányait.

Az elektronika világa napról napra változik, ami nagy terheket ró a tanárok felkészültségére is, hiszen lépést kell tartaniuk a fejlődéssel.

A tudásnak, amit a kollégáim átadnak a diákoknak, nagy része a tanár továbbképzéséből származik. Egyikünk sem rendelkezik olyan egyetemi tanulmányokkal, amik felkészítették volna a ma létező összes tárgy oktatására. A kollégáim is adaptálódtak. Kezdetben egy-egy kolléga még a gépészet alapjait oktatta, miközben ma már új elektrotechnikai programokat kell tudni kezelni. Ehhez elengedhetetlen volt az önképzés. Jellemző példa, hogy amikor ötven éves volt az iskolánk, holland barátaink adtak kölcsön egy videoprojektort. Eltelt tíz év, és ma már nem is tudom pontosan, hány projektorunk van. Minden szaktanteremben találunk belőle. Műszaki felszereltség tekintetében tehát álljuk a versenyt a nyugat-európai iskolákkal is.

Ez a szakközépiskola nem csak műszaki értelmiséget képez, hiszen ismerősen hangzik például a Vidám Iparisták Színjászó Társulata.

Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink ne legyenek szakbarbárok. Nemcsak szakversenyeken vesznek részt, de szavaló-,

történelmi és például rovásíró versenyen is. Régi álmunk teljesült pár éve, amikor sikerült az első színjászókört megalapítani. Időközben a szlovák diákok is megalapították a színjászóköriüket. A magyar színjászókör azóta működik jól, amióta szakavott ember, Kiss Péntek József kollégánk átvette, aki ide került hozzánk magyar szakos tanárként. De van magyar, szlovák és angol nyelvű iskolaújságunk, iskolarádióink, iskolatévénk, évkönyveket jelentetünk meg. Nem tartjuk tragédiának, ha egy-egy diákunk érettségi után nem a műszaki pályát választja.

Az iskola BB/bbb minősítéssel rendelkezik. Ez valamilyen színvonalat vagy elismerést jelent?

Az IES londoni szervezet a különböző országok iskoláit minősíti, így a szakközépiskolákat is. Ez tulajdonképpen egy rating, különböző kérdőívek, anyagok alapján igazolják a diákok eredményeit, a tanárok felkészültségét, végzettségét stb., s ezek alapján sorolják be az illető intézményt. Egy-egy távoli országnak nem sokat mondana egy komáromi iskola neve, a szervezet oklevélnek a bemutatására azonban megnyílnak a lehetőségek.

Hogyan tudnak talpon maradni a mai „forráshiányos” időkben?

Fenntartónkkal, Nyitra megyével korrekt a kapcsolatunk, a lehetőségeikhez képest támogatnak bennünket. A szülői szövetség is támogat bennünket, s van egy alapítványunk is, de a megye a klasszikus költségvetésen túl is igyekszik segíteni bennünket. Idén például sikerült egy műfüves, multifunkciós sportpályát kiépítenünk. Ezen kívül sokat pályázunk, legutóbb például egy projekt keretében budapesti üzemgyakorlatra juthattak el a diákjaink. De szinte egész Európára kiterjednek a kapcsolataink, így diákjaink Belgiumban, Németországban, Franciaországban is megfordulhattak.

Milyen régiókból érkeznek a tanulók?

Pozsonytól Nagykürtösig, északi irányban Léva környékéig. Ez viszonylag nagy terület, de hasonló kínálattal rendelkező magyar nyelvű szakközépiskola az egész régióban rajtuk kívül nem található. A szlovák diákok jellemzően komáromiak és Komárom környéiek, hiszen szlovák szakközépiskolából több van a régióban.

Huszonöt év buktatói és tanulságai

Beszélgetés Duray Miklóssal

Sorsod, politikai pályád nyitott könyv, kis túlzással szólva mindenki ismeri. Huszonöt évvel ezelőtt, a rendszerváltás napjait afféle önkéntes száműzetés után az Egyesült Államokból hazatérve élted meg. Bizakodtál, hogy a pártállami, sokszor kilátástalannak tűnő, keserves küzdelmek és fogságokkal végződő zaklatás után végre jobbra fordul a sorsod és a közösségünk sorsa? Az azóta eltelt huszonöt évet nehéz egy beszélgetésbe sűríteni, mégis próbáljuk meg, kitekintéssel a külvilágra is. Jobb lett a helyzetünk? Ha nem, mik az okai?

1988/89-ben tizenöt hónapot töltöttem az Egyesült Államokban. Már 1989 tavaszán eléggé pontosan lehetett látni, hogyan fog átalakulni a kelet-közép-európai térség. Akkor már tudni lehetett, hogy a Szovjetunió vissza fog húzódni a térségből. Azt, hogy a Baltikumból vagy a Balkánról is távozik-e, nem lehetett tudni pontosan, de hogy ebből a térségből kimegy, azt már világosan lehetett látni. Márciusban Chicagóban tartottam előadást, és ennek keretében pont azt fejtegettem, mi várható Kelet-Közép-Európában a beálló változások következtében. Érdekes volt, mert mindenki olyasmiről beszélt, amit csak remélt, és senki sem tudta, hogy amiről beszélünk, milyen közel áll a valósághoz. November 27-én Detroitban szálltam fel a repülőgépre. Már az érvényes jeggyel rendelkezők várótermében voltam, amikor a kikísérőim, miután elbúcsúztunk, az üvegfalhoz nyomtak egy magazint, amelynek két oldalán egy térkép volt. Körülbelül azt ábrázolta, amit most ismerünk. Vagyis megszűnik Csehszlovákia, Jugoszlávia, átalakulnak a határok, és a Baltikum is független lesz. A magazin címét nem tudom, de ez már akkor le volt rajzolva. Akiknek tehát bennfentes információik voltak, ezt már világosan tudták. Ezt azért említem, mert azokon a helyeken, ahol a változások történtek, az emberek semmit sem tudtak.

Miért ért bennünket a sejtésen túl mégis felkészületlenül a változás?

Hozzá kell tennem, hogy az egyes országokat nem egyformán érték felkészületlenül az események. Úgy tűnik,

mintha Lengyelország lett volna a legfelkészültebb, hiszen ott már nyáron többpárti választások voltak. Magyarországon is kísérleteztek a fordulat előtti utolsó parlamenti választáson a többes jelöléssel. Ha a magyarországi eseményeket nézzük, többek közt Nagy Imrék újratemetését, ezek már elég biztos jelei voltak annak, hogy a pártvezetés változásra készült. Nem arra, hogy ő maga változtasson, hanem, hogy tudjon viszonyulni egy szabad választáson. Az események kicsit hasonlítottak 1956 tavaszához és őszéhez. Látható, hogy a magyarországi MSZMP tulajdonképpen átmentette magát, míg Csehszlovákia és Szlovákia kommunista pártja nem tudta magát átmenteni. Még a második garnitúra sem. Ez azt jelenti, hogy ők felkészületlenek voltak. Ideig-óráig, pár hónapig még mentették a bőrüket, 1990 tavaszán a második vonal még benne volt a struktúrában (a szövetségi kormányt például a pártkader Marián Čalfa vezette), de utána eltűntek. Az úgynevezett Demokratikus Baloldal Pártja is harmad-negyed garnitúras figurákból állt össze, akik a rendszerváltozás előtt semmilyen vagy nagyon kis szerepet játszottak. Románia pedig egyáltalán nem volt felkészülve, ott gyilkolni kellett. Érthető, hogy ott a második vonal kinyírta az elsőt, mert ha nem ezt teszi, akkor az első nyírta volna ki a másodikat. Ez az érdekes különbség arról árulkodik, hogy az akkori kommunista államok politikai vezetői különbözően voltak felkészülve a bekövetkező rendszerváltozásra.

Milyen helyzetben jöttél haza, és

mire készültél?

Decemberben elején még Budapesten voltam, mert megbetegedett a fiam, és nem mertem hazajönni. Amerikában ugyanis ellopták az útlevelem, és ideiglenes okmányt kaptam, amit, ha beléptem Csehszlovákiába, a határon elvettek volna, s félő volt, hogy nem tudok visszamenni a családomért. Vártam egy ideig. Mikor megkaptam az üzenetet, hogy a Nyilvánosság az Erőszak Ellen engem jelöl a szövetségi kormányba egyik miniszterként, hazajöttem. Nem a csábítás miatt, hanem tisztességtelen lett volna, ha nem jövök. Számomra a december nyolcadika-kenedike döntő nap volt. Akkor jöttem rá, hogy a felvidéki magyarok egyáltalán nincsenek felkészülve a rendszerváltozásra. Hiába alakult meg november 18-án a Független Magyar Kezdeményezés. Ez körülbelül annyit jelentett, mintha 1948. február 25-e után összeverődött volna a magyar kommunistáknak egy csapata, és az új hatalom keretében ki akarta volna alakítani a saját pozícióit. Amikor felutaztam Prágába a kormányalakításra, ott döbentem rá, hogy nem vagyunk felkészülve, és akkor vált számomra világossá, hogy nekünk egy önálló, független politikai pártot kell alapítanunk. Ezzel a felismeréssel jöttem vissza Prágából, meg sem várva a kormányalakítás eseményeit, hiszen a kommunista delegáció engem megvétőzött. (Csodálkoztam is volna, ha nem vétőznék meg.) Ezzel jártam körbe pozsonyi ismerőseimet, akikről úgy gondoltam, hogy ezt a felismerésemet

el kell mondani nekik. Az FMK-soknak mondtam el és a Csehszlovákiai Magyarok Fórumát képviselő Csemadokosoknak. Az FMK-sok kategorikusan visszautasítottak, a csemadokosok pedig azt mondták, ha megcsinálod, támogatunk. Az igazat megvallva, én nem akartam pártot alapítani. Úgy képzeltem, hogy akik már megpróbálták rendezni a soraikat november 17-e óta, majd átalakítják a kialakult struktúrákat egy független magyar politikai párttá.

Nem voltak rá képesek, vagy féltek?

Az FMK mereven elutasított, a csemadokosok pedig Csemadokban gondolkodtak. Ennek kapcsán mondtam el azt a véleményemet, hogy a Csemadoknak a sztálinista struktúráját le kell rombolni, tehát át kell alakítani.

Amit aztán jól félremagyaráztak, hogy Duray szét akarja verni a Csemadokot.

Félre is lehetett magyarázni, de nem is érdekelt senkit, hogy én mit gondolok. Január elején ülésezett a Csemadok Központi Bizottsága Szencen. Elmentem a kétnapos ülés második napjára, ahol sikerült annyit elérnem, hogy a Csemadok kiadott egy állásfoglalást arról, megvizsgálják a párt alapításának a lehetőségét. Még mindig távol tartottam magam a pártalapítástól, vissza akartam menni a geológusi szakmámhoz. De nem mozdult semmi, és engem győzködtek, meg részben az ismerőseimet, hogy csináljam én. Másrészt pedig felütötte a fejét néhány kezdeményezés, amit nem tartottam jónak, legalábbis gyengének, mert ad hoc-szerűek voltak. December végén jött egy bejelentés, hogy létrejött az előkészítő bizottsága a magyar kereszténydemokrata pártnak, de nyoma sem volt a bizottságnak, csak a híre jelent meg. Aztán jött Pósa, egy párt alapszabályával, amin elszörnyülködtem. Láttam, hogy elindult egy gondolkodás, de nem az, aminek lennie kéne. Akkor néhány emberrel összeülve, beszélgetve jutottunk el oda, lehet, hogy magyar pártot nem szerencsés alapítani, mert azzal a váddal illetnének bennünket, amivel Esterházy Jánosékat, hogy 1938-ban hozzájárultak Csehszlovákia megdöntéséhez. Így jött az ötlet, hogy a csehszlovákiai nemzeti kisebbségek számára alapítsunk politikai mozgalmat. Kitaláltuk a nevét, több nyelven megjelölve az együttélés fogalmát, és ezt hirdettük meg 1990. február 7-én. Itt a bejelentés jelentette a fordulópontot, mert attól kezdve el-

kezdtek jelentkezni azok, akik ott akartak dolgozni. Jelentkeztek, akikkel a hatvanas években a klubmozgalmat, a nyári ifjúsági találkozót szerveztem, és megjelentek, akik segítettek a Jogvédő Bizottság háttér munkájában, akikről nem is tudtam.

Így alakult ki egy országos hálózat.

Harminchétezer aláírást gyűjtöttünk össze a bejegyzéshez, amihez tízezerre volt szükség. Ma már ez egy használhatatlan adathalmaz, mert azóta mindenkinek megváltozott a címe. Akkor nagyon fontos volt, hogy ilyen sok ember aktivizálódott. De mihelyt megtörtént a bejelentés, azonnal megkezdődött a szerveződésünk elleni aknamunka.

Kik részéről?

Magyarországról, az akkori SzDSz-ből és az akkori Fideszből meglátogatott két ember, és figyelmeztettek, ne alapszak pártot, hanem álljak be a NyEE kötelékébe. Ha nem így teszek, politikailag kinyírnak. Ekkor jött létre az a furcsa egyezség a szerveződő magyar kereszténydemokrata klubok és az FMK között, hogy meghatározzák a felvidéki magyarság ideológiai irányultságát. Az FMK lesz a liberális irányzat, a magyar kereszténydemokrata klubok (akkor még nem volt MKDM) a konzervatív irányzat, az Együttélés pedig a szélsőség. Ebben az egyezségben benne voltak olyanok is, akiket ma is ismerünk, volt benne egykori csehszlovák titkosügynök is, és benne volt a magyarországiak sugallata.

Miért féltek ennyire tőled?

Ez az, amin én is törni szoktam a fejemet, mert ez tulajdonképpen értelmetlen. Valószínűleg azt érezhették, hogy ebben a mozgalomban társadalmi erő van, és nyilvánvalóan azt akarták megakadályozni, hogy a felvidéki magyarságnak legyen egy ütőképes politikai csapata. Másra nem tudok gondolni. De megtalálták hozzá a megfelelő embereket.

Amit aztán – később – sikerült is véghez vinniük a pártok egyesítésével.

A pártokat egyesíteni kellett, mert a szétforgácsolódás és azok az ellentétek, amelyek a kilencvenes évek felvidéki társadalmi és politikai életében kialakultak, tarthatatlanok volt. De a pártegyesítés feltétele az volt, hogy én tűnjek el.

Ugorjunk egyet az időben. 1993-ban kettészakadt Csehszlovákia, és 1994-ben az Együttélés kezdeményezte a komáromi nagygyűlést, amely elvette a csíráját az önkormányzás lehetőségének. Sajnos, elszabotálták.

A komáromi nagygyűlés ötlete még Csehszlovákia létezése alatt született meg, 1992 nyarán, egy szűkebb körű konferencián. Erre Budapesten került sor, a sziklakápolnában. Ezen egy kárpát-medencei reprezentáció jelent meg, tőlünk, Erdélyből, Délvidékről. Az ottani közös gondolkodás eredménye lett az, hogy meg kellene teremteni egy fórumot, ahol az önkormányzati képviselőink, polgármestereink találkoznak, hogy megvitassuk a lehetőségét, hogyan lehetne az önkormányzatiságunkat, az államon belüli önrendelkezésünket rendszerbe fogni. 1992-ben még a települési önkormányzatok is gyerekcipőben jártak, hiszen 1990 novemberében választottunk először önkormányzatokat, polgármestereket. Ilyen szempontból is fontos lett volna, hogy átadjuk egymásnak a tapasztalatokat, s ebben már egy továbblépés eshetősége is benne volt.

Végül csak 1994 januárjában sikerült megszervezni.

Nagyon nehezen ment, mert mindenki akadályozta a nagygyűlés megszervezését. Beleértve azokat is, akik együttműködtek a szervezésben. Az FMK eleve elutasította az együttműködést, mert hiszen az FMK elnöke eljött és fel is szólalt, de a társrendező szervezet, az MKDM részéről is az utolsó pillanatig akadályozták néhányan. Sőt, az MKDM elnöke ott jelentette be, hogy telefonhívást kapott, bomba van elhelyezve a sportszarnokban, ki kell üríteni a termet, és nem szabad megtartani a gyűlést. Ha Pásztor István, Komárom polgármestere nem áll a sarkára, mondván, nem jelentünk be semmit, és megtartjuk a gyűlést, akkor hamarabb felszolgált volna, mint ahogy létrejött.

Vladimír Mečiar belügyminiszter rendőrei ugrásra készen álltak.

A rohamrendőrség ott volt, s ha nem olyan mérsékelt hangnemben zajlott volna a konferencia, hanem valóban egy határozott autonómia-követelés fogalmazódott volna meg, kivonultunk volna és tüntetünk, akkor valószínűleg beavatkoztak volna.

Annak ellenére, hogy a fél világ sajgója ott volt?

Talán ez jelentette a legnagyobb védelmet. Több mint 200 újságíró volt akkreditálva. Érdekes módon, amikor nem történt meg az autonómia igényének a bejelentése, csak az önkormányzatiságnak a kibővítése, attól kezdve az újságírókat az egész nem érdekelte.

Lépjünk egy lépcsőfokot ismét. Miért kellett egyesülnie 1998-ban a három magyar pártnak? A közvélekedés szerint a választási törvény miatt.

A közvéleményben valóban úgy csapódott le, hogy a választási törvény megváltoztatása miatt volt erre szükség. Lehet, hogy ez volt az utolsó csepp a pohárban, mert akik eleve ellenezték, azok számára is kiderült, hogy akár külön indulva, akár koalícióban, nem fogunk bejutni a parlamentbe. A pártegyesítésről azonban kezdettől fogva beszéltünk. Elég elolvasni azokat a kilencvenes években született írásaimat, amelyek az Önrendelkezési kísérleteink c. kötetben megjelentek, hogy bárki számára világos legyen: a pártegyesítés gondolata nem a választójogi törvény miatt született meg, hanem egy közígyény és egy stratégiai előrelátás miatt. Emlékezzünk vissza, én már a pártegyesítés előtt két évvel bejelentettem, hogy nem akarok az egyesült párt elnöke lenni. Mert tudtam, hogy akkor abból soha nem lesz semmi. Nem tudom, miért féltek tőlem annyira.

Valószínűleg azért, mert nem voltál manipulálható ember.

Nagy valószínűség szerint. De már 1992 novemberében, amikor az Együttélés még a csehszlovákiai keretek között az utolsó közös konferenciáját tartotta Česky Těšínben, már akkor arról beszéltem, hogy Csehszlovákia megszűnése után nem tudjuk elkerülni a magyar pártoknak az egyesítését, és már az odautazásakor mondtam a munkatársaimnak, hogy ezt csak akkor tudjuk elérni, ha nem én leszek az egyesült párt elnöke. Az MKP megalakulásával kapcsolatban érdemes valamit elmondani. Akik létrehoztuk, s akik beadták a derekukat, látva, hogy nincs más megoldás, mintha nem is tudták volna, mit csinálnak, mert már a neve is (Magyar Koalíció Pártja) értelmetlenség volt. Koalíciónak nem lehet pártja, pártoknak lehet koalíciója. Lehet egy választásra összeálló koalíció például. Azok, akik utolsó csepp vérükig akadályozták az egyesülést, valóban egy választási pártot akartak létrehozni, hogy csak a választásokig tart az együttműködés,

és utána mindenki megy a maga útján. Emögött nyilvánvalóan az a szándék rejtett, hogy a három párt közül az Együttélést kiszorítják a peremre, és az FMK meg az MKDM összefogva belép a kormányba. Ez volt az elképzelés, de amikor végül kikényszerítettük a pártegyesítést, ezt az elképzelést áthúztuk. De még a pártegyesítés előtt is úgy volt elképzelve a pártstruktúra, hogy a párt három frakcióból fog állni. Ezt is sikerült megakadályozni. Ennek az volt a veszélye, hogy ahol három frakció van, a kettő a harmadik ellen összefog, mert egy ilyen struktúra erre eleve lehetőséget kínál. Igaz, ennek nagy ára volt. Az eredeti egyezség ugyanis az volt, hogy az egyesült párt elnökét az Együttélés adja, a két frakció lehetősége érdekében azonban fel kellett adni ezt a pozíciókat. Így vált az MKDM elnökjelöltévé, s így lett Bugár Béla a pártelnök.

A kényszerházasságba bele volt kódotva a későbbi szakadás.

De ha megmaradt volna a három frakció, akkor is szétesett volna. Sőt, talán hamarabb.

Miért volt szükség arra, hogy a Magyar Koalíció Pártja bent legyen a Mečiar utáni koalíciós kormányban?

Ez nem automatikusan jött létre, hanem szükség volt rá. És nemcsak azért, hogy meglegyen a kormányalakításhoz a többség, mert kormánytöbbséget – még ha sokan azt is hiszik, hogy nem – létre lehetett volna hozni más összetételben is. A magyarokra azért volt szükség, mert a szlovák politika így tudta az arculatát az Európai Unió és az Egyesült Államok számára elfogadhatóvá tenni. Az már a kilencvenes években látható volt, hogy az amerikai diplomácia úgy készíti elő Mečiar megbuktatását, hogy abban részt kell venniük a magyaroknak is.

Az egész régióra megvolt a stratégia, hiszen ezt szolgálták az alapszerződés az utódállamokkal.

Az volt az első felvonása az ügynek. A kormányzásban azért kellett részt venni, hogy ellenőrizni lehessen bennünket, és meg lehessen gátolni esetleges olyan igényeinket, amelyek nem illettek bele sem Washington, sem Brüsszel elképzeléseibe.

Az elvárásolt status quo-ról beszélünk?

Igen, meg akarták tartani azt az állapotot, amit 1920-ban kialakítottak. A rendszerváltás a magyarok számá-

ra gyakorlatilag csak annyit jelentett, hogy vissza tudtak térni az 1920-30-as éveknek a politikai struktúrájához, de a társadalmi szerkezetéhez már nem.

Meg azért azt is, hogy kivonultak az oroszok.

Az ügyis bekövetkezett volna. A Szovjetunió már nem tudta fenntartani azt az állapotot, amit a második világháború után fokozatosan kialakított. 1985-ben, amikor még börtönben voltam, a nagy semmittevésemben elolvastam Gorbacsovnak több beszédét szlovákul is, magyarul is. Már akkor világossá vált belőlük, hogy óriási változások elébe nézünk, és ennek a változásnak az eredménye valószínűleg az lesz, hogy a Szovjetunió az akkori formájában meg fog szűnni. Láthatjuk, hogy Oroszország nyugaton körülbelül ott végződik, ahol a cári Oroszország idejében. Mert Ukrajna csak azért jöhetett létre, hogy megalakult a Szovjetunió. Ukrajna ugyanis nem volt ország. Sokat eszelnek az ukrán probléma körül, de senki sem meri kimondani azt, hogy ez tulajdonképpen egy mesterségesen létrehozott ország. A nyugati része lengyel fennhatóság alatt volt évszázadokig, illetve a Habsburg-birodalom részét alkotta, a keleti része pedig Oroszország volt. A mostani konfliktus tehát egy valamikori természetes helyzet következménye, mert azt a helyzetet a politika megszüntette.

Ha már Ukrainát említjük, a rendszerváltás után a legtöbb nép viszsza kapta a függetlenségét, ha úgy tetszik, az önrendelkezését. Csehszlovákia kettévált, Jugoszlávia széthullott, hogy Koszovót már ne is említsük. Csak mi maradtunk hoppon.

Ha mélyebben megvizsgáljuk, mi ennek az oka, abból kell kiindulni, hogy sem a valamikori Csehszlovákiához, sem az egykori Román Királysághoz, sem a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz csatolt része a történelmi Magyarországnak önmagában nem képes változtatni a saját helyzetén. Ehhez szükséges egy olyan kárpát-medencei magyar gondolkodás, amely fokozatosan változtatja meg a helyzetet. Nem arra gondolok, ami 1938-45 között történt, hogy a területi státusokat változtatja meg, hanem az ezeken a területeken élő magyarok jogállását. Ez csak akkor lehetséges, ha Magyarország erős. De Magyarország a rendszerváltástól számítva fokozatosan gyengült. A rendszerváltás első szakaszában

mindegyik egykori kommunista ország legyengült, de Magyarországnak itt is más volt a pályája. Tíz évvel a rendszerváltozás után gazdaságilag a térség legkonszolidáltabb országa volt. 2002-ben, az első Orbán-kormány bukása után pedig tudatosan tönkretették az országot. Az a kormánykoalíció, amely 2002-2010 között vezette Magyarországot, tudatosan legyengítette az országot. Magyarország szerepe a nemzet felemelésében csak akkor jöhet számításba, ha megerősödik, konszolidálódik. Nem véletlen, hogy annyi támadás éri Magyarországot. Ugyanazok az érdekek, amelyek megszabták azt, hogy 1998-ban Szlovákiában, Romániában milyen kormányt kell alakítani, igyekeznek gyengíteni a mai Magyarországot is, és támadják, szervezkednek ellene. Ez nem összeesküvés-elmélet, ez látható! Mert mindenki attól fél, hogy Magyarország megerősödik. Nagyon sok bírálatot kaptam, amikor 2002-ben a Kossuth téri beszédemben egymillió ember előtt azt mondtam, hogy ha Magyarország erősödik, az egész térségünk meg tud erősödni, ha Magyarország gyengül, az egész térségünk gyengülni fog. Nyilvánvaló, hogy a környező államok Magyarország kárára akarnak erősödni, ez azonban tévút, hiszen csak együttműködéssel tudunk erősödni és felemelkedni. Közösen. S ez az egyetlen lehetőség arra, hogy a Magyarország határain túl élő magyar közösségek is megerősödjenek. Anélkül nem fog sikerülni.

Sokszor elhangzik a magyar kormány címére a bírálat, hogy „szőnyeg alá söpri” a vitás kérdéseket. Ugyanakkor a kormány álláspontja, hogy közös gazdasági sikerek után rendezhetjük csak a közös traumákat is. Ez végülis ezt támasztja alá.

Tény az, hogy nagyon sok nem megvalósult terv valósulhatna meg függetlenül attól, hogy Magyarország erős-e, vagy gyenge. Az európai integráció keretében ugyanis számos olyan tervet lehet készíteni és megvalósítani, amely nem attól függ, hogy egy ország erős, hanem attól, hogy erre az uniós lehetőséget nyújt. Azt tudnám a jelenlegi Magyarország szemére vetni, hogy ezeket a tervezéseket nem segíti elő, sőt esetenként gátolja. Nem akarok részletekbe merülni, mert belebonyolódnánk.

Mi a helyzet az Európai Unióval? Sokan állítják, hogy át kellene alakítani.

Tény az, hogy át kell alakítani az egész Európai Uniót. Bizonyos kérdésekben növelni kell a tagállamok szuverenitását, bizonyos kérdésekben gátolni. Ha az uniós ügy fog működni, hogy az erős számára a gyengébb rész csak piacot jelent, akkor folyamatosak lesznek a válságok az unióban.

Mennyiben függnek össze a rendszerváltozással és az európai integrációval a mi itthoni gondjaink?

Annyiban, hogy az egykori kétpólusú világ egypólusúvá vált. A két pólus nem egymással van elfoglalva, hanem egyéb kérdésekkel, amelyek beleillenek a globalizmusba. A világ – legalábbis átmeneti – egypólusúvá válása a globalizmusnak kedvez. Az arculatvesztésnek. Mondom ezt én, aki reméltem, hogy a világ egypólusúvá válik. De arra természetesen nem gondolhattam, hogy a Szovjetunió bukásával olyan láthatatlan terror alá kerül a térség, amelyet úgy szoktak jellemezni, hogy nem mindegy, hogy tankokkal vagy bankokkal foglalok el egy országot. Most a bankokkal való elfoglalása történik nemcsak az országoknak, hanem a lelkeknek is.

Visszatérve a Felvidékre. Nemrég fogalmaztad meg valahol, hogy intézményes önkormányzatiságban kell gondolkodnunk. Mit értsünk ez alatt?

Az önkormányzatiság az alfája és az omegája a társadalom működésének. Mert ugyan egy autokratikus rendszerben is működhet jól a társadalom, ha az autokrata jó ember. Magyarán, ha jó király van az ország élén, jó a királyság. Ha rossz király van, a királyság is rossz. Az önkormányzatiság azonban önmagában jó, mert egyrészt a sokszínűséget, másrészt a társadalom alapvető alkotóelemeinek a jogait erősíti. Tehát mindenképpen önkormányzatiságban kell gondolkodnunk, s ennek több fajtája van. Szokták mondani, hogy kulturális meg oktatási autonómia. Ez önmagában mesebeszéd. Ilyesmiket azok mondanak, akik nem tudják, miről van szó. Az önkormányzatiságnak két fajtája van. Területi önkormányzatiság, aminek van szimmetrikus és aszimmetrikus rendszere. Az aszimmetrikus az ún. területi autonómia, a szimmetrikus rendszerben pedig az egyes területi egységek azonos jogkörökkel vannak felruházva, bizonyos helyi specialitások figyelembe vételével. Ilyen specialitás például a nyelvhasználat. Ez nem területi autonómia, hanem az au-

tonóm egységen belüli specialitásnak az érvényesítése, igényeknek a kielégítése. Egyébként egyforma jogkörrel kell az összes területnek rendelkezni. Mint mondtam, az aszimmetrikus rendszer a területi autonómia. Igen ám, de a jelenlegi szlovákiai közigazgatási rendszer ugyan szimmetrikus, de nem teszi lehetővé azt, hogy helyi specialitásokat figyelembe vegyünk, mert úgy lettek kialakítva a kerületek. Például egy Nyitrai vagy Nagyszombati kerületen belül csak a települési specialitás tudom figyelembe venni, de ezt ennek a közigazgatási egységnek a belső különbözősége nem teszi lehetővé. Úgy lett ugyanis kialakítva, hogy a magyarok aránya sehol sem éri el a harminc százalékot. Az intézményes autonómia pedig azt jelenti, hogy testületek jönnek létre, amelyek fel vannak véve jogkörökkel, és azokat a jogköröket gyakorolják. Ennek van helyi, területi és országos testülete. Eltérően attól, ami például Szerbiában van, mert ott csak országos testület van, az ún. nemzeti tanács. Ez akkor működik jól, ha három szintű. Ez beleilleszkedik az adott ország közigazgatási struktúrájába. A testület az alkotmány által felruházott, alapvető jogkörrel rendelkezik, és ezeknek a jogköröknek a részleteit speciális törvények határozzák meg. Azokban a kérdésekben, amelyekben határozati döntési joga van a testületnek, csak az alkotmánybírószágon keresztül támadhatók meg. Vagyis: oktatás, kultúra, nyelvhasználat, területfejlesztés, közberuházások, utak, vasutak, tömegközlekedés stb.

Hadd mondjak egy példát arra, mi van most. Lehet, hogy hihetetlenül hangzik, de igaz. A nővérem Losoncon lakik, és meghalt egy unokatestvérünk Budapesten. Mivel nem vezet személygépkocsit, ahhoz, hogy elutazhasson a temetésére, Losoncra el kellett jönnie Pozsonyba, és Pozsonyból együtt utaztunk Budapestre. Mert bár fele akkora a távolság, egy harminc kilométeres útszakasz miatt (Salgótarjánig) nem tudta megoldani az utazást. Losoncra Salgótarjánba ugyanis nem jár sem busz, sem vonat. Ha működik a területi önkormányzatiság, akkor annak igenis van beleszólása abba, hogy ne szakadjanak szét az egyes régiók. Mert ezeknek a régióknak a tarthatatlan állapota többek közt emiatt is létezik. Nemcsak azért, mert nincs munkahely, de azért is, mert el vannak szigetelve. Tehát a területi önkormányzatiság ilyen problémák megoldására is

alkalmas. Minden társadalom egészséges működése az önkormányzatiság minőségétől függ.

Az emberben azért ott bujkál a szkepszis, hogy a megfogyott, megfáradt és kiábrándult szlovákiai magyarság el tud-e fogadni bármilyen stratégiai tervet húsz évvel Komárom után? Nagy része a huszonöt év alatt talán kiábrándult a politikából, amit gyakran a választási részvételi arányok is jeleznek.

Már a 2002-es parlamenti választások alkalmával tapasztalható volt, hogy a tömbben élő magyarok kezdenek a felvidéki magyar politikából kiábrándulni. Érdekes, hogy ezt az MKP-ban senki nem értette meg. Pedig elmondtam, leírtam, figyelmeztettem a választási eredmények alapján. Senkit nem érdekelt. Pedig a tömbben kezdtük veszíteni a választóinkat! Érdekes módon 2002-ben Kassán, Pozsonyban nagyon sokan szavaztak az MKP-ra, de 2006-ban elveszítettük őket. Nem volt véletlen, mert ezek a megrendült identitású választók már nem tartottak igényt az MKP-ra. Mikulás Dzurinda, aki 2006-ban még miniszterelnök volt, elmondta, hogy nincs szükség az MKP-ra a szlovákiai politikában. 2002-ben még nem mondott ilyet. Ezeket a bizonytalan identitású, elveszített választókat a Most-Híd szerezte vissza 2009 után. Amit nem akarok kommentálni.

Mi a helyzet az MKP-Híd ellentéttel? Feloldható, megoldható, kezelhető?

Gondoljunk vissza a baloldal történelmére. Amikor a szociáldemokrácia mellett megalakultak a kommunista pártok, és a kommunista pártokat a szociáldemokráciából kiszakadtak hozták létre, attól a pillanattól kezdve összehíthatatlan volt a szociáldemokrácia és a kommunisták közötti ellentét. Ez gyakorlatilag eltartott a mai napig, s csak azért nem látszik, mert a politikai élet bal oldalán óriási a zűrzavar mindenütt, és baloldal a klasszikus értelemben gyakorlatilag nem létezik. A jobboldal igen.

Az utóbbi két, két és fél évtized a szabadság mellett vérvesztésig számunkra, hiszen két népszámlálás alatt elfogyott százötvenezer magyar Szlovákiában. Az elmúlt huszonöt év megértéséhez azonban több, azt megelőző évtizedek ismerete is szükséges. Hol kezdődött a kálváriánk?

A nagy csapás 1945-ben érte a felvidéki

magyarokat, amikor kinyírták a falusi középosztályt. Kitelepítették és lakosságcsereével tizedelték meg. Aki megmaradt, betelepítették a szövetkezetekbe.

A városi középosztályt, értelmiséget szintén a kitelepítéssel, a lakosságcsereével számolták fel. És a kommunizmus mindezt betetétte. Gyakorlatilag a mai napig nem sikerült megújítani a felvidéki magyarság teljes társadalomszerkezetét. Nézzük meg, mennyi az első generációs értelmiségünk. Évtizedek óta szinte kötelező a tizenhat évig tartó tanulás, és csaknem elkerülhetetlen, hogy mindenki leéretttségigessen. Mégis elképesztően sok első generációs értelmiségünk van. Viszont nincsenek sem első, sem második generációs szakmunkásaink. Mert ugye minden társadalmi rétegnek megvan a maga elitje. A munkásságnak a szakmunkás, a falusi társadalomnak a gazdálkodó, a városi társadalomnak pedig az értelmiségi. Ezt nem tudtuk újjá építeni.

A száztízszáz statisztikai veszteség persze nem azt jelenti, hogy annyival kevesebb lett az ember. Különböző okai vannak. Nyilvánvaló a nagyobb arányú elhalálozás, előregedés, kisebb arányú születés, de ebben benne van a munkanélküliség, az elvándorlás, az asszimiláció is. Ez többretegű dolog. A száztízezer embernek egy része megvan. Szerintem a 2014-ben lezajlott választások azok, amelyek alapján meg lehet fogalmazni, mit lehetne tenni. Nem sok mindent. Csodára senki sem képes. De fel kell hagyni a klasszikus pártpolitizálással. Ez nem azt jelenti, hogy nincs szükség politikai pártra. Szükség van, de ki kell menni a civil társadalomba. Elsősorban arra kellene összpontosítani, hogy horizontális hálózatok jöjjenek létre. Amelyik politikai párt ezt nem ismeri fel, annak a népszerűsége elfogy. A hálózatba bele tartoznak a különböző társadalmi, civil, szakmai szervezetek. Ugyanis az ott megfogalmazott elképzelések, illetve a kölcsönös párbeszéd alapján kell egy politikai pártnak politizálnia.

Vagyis a pártok elszakadtak a gyökerektől?

Nem is a gyökerektől, hanem bizniszpártokká váltak. Nem azt mondom, hogy a mostani MKP bizniszpárt, de a tíz évvel ezelőtti MKP az volt. Aból ábrándult ki a felvidéki magyar. És még nem tapasztalta meg azt, hogy a megtisztult MKP már nem bizniszpárt, de a megtisztult MKP nem ismerte még fel azt, hogy horizontális hálózatban kell

gondolkodni. A komáromi helyhatósági választások eredménye pontosan ezt bizonyítja.

Visszatekintve, a régi rendszer bukása óta József Attila után szabadon, két és fél évtized elszelelt, és még mindig hallani nosztalgikus hangokat. Hogy van ez?

A kommunizmust az sírja vissza, aki akkor nagyobb biztonságban érezte magát, mint most. De sok idő elmúlt, és egyre kevesebben vannak, akik emlékeznek. Aki ennek ellenére azt mondja, hogy akkor jobb volt, vagy egy rózsaszín múltat emlékezik, vagy nem tudja, mit beszél. A múltat ismerni kell, de nem azért, hogy visszasírjuk. Azért kell ismerni, hogy a jelenben és a jövőben ne kövessük el ugyanazokat a hibákat.

Ismerhetik ezt a fiaink?

2010-től, amióta nem vagyok parlamenti képviselő, címzetes docensként a Nyugat-Magyarországi Egyetemen tanítok. Azt tapasztalom a diákok körében, hogy általános műveltség nélkül kerülnek ki a középiskolából. Ami veszélyes. Nem azért, mert kenyeret sütni csak úgy lehet, ha József Attila verseit ismerik, hanem mert csak úgy lehet teljes a világnézőnk, ha ismerik József Attila verseit. De nem ismerik azt a térséget sem, ahol élnek. Sem földrajzilag, sem szociológiailag. Erről nem elsősorban az iskola tehet, hanem inkább a társadalom és a család, amelyben hiányzik a párbeszéd. Azzal, hogy egy fiatal beburkolódik a világhálóba, lehet, hogy sok információhoz jut, és sok emberrel jut kapcsolatba, de ez nem párbeszéd.

Milyen tárgyat oktatsz?

Az a neve, hogy nemzetismeret. Most, decemberben lesz egy kurzusom Pécsen, doktoranduszoknak.

Ez egy létező tantárgy?

Nem, ezt én találtam ki. Meghívtak Sopronba oktatni, de nem tudták, mit adjak elő, csak szerették volna, hogy ott legyek. Tulajdonképpen egy évet kísérleteztem, és közben alakult ki bennem az elhatározás, hogy azt kell tanítani, amiben benne van a helytörténet, helyrajz, beleértve a történelmi, földrajzi ismereteket és a kultúrát. S mindezt úgy kell összefogni, hogy tanulsága legyen a mára vonatkoztatva; tehát a jelenünket és a jövőtervezésünket kell alapozni, a történelmi és kulturális-társadalmi eseményeken keresztül.

Kérdezett: Kövesdi Károly

A saját ügyeink intézésének saját kézbe kell kerülni

Beszélgetés Öry Péterrel,
az MKP önkormányzati alelnökével

A rendszerváltozás utáni első szabad önkormányzati választásokra 1990 őszén került sor az akkori Csehszlovákiában. Hová jutottak az önkormányzatok az elmúlt huszonöt év alatt?

Két dolgról beszélhetünk párhuzamosan. Az egyik nagy kérdés a demokratikus, alulról építkező rendszerbe vetett emberi hitnek a megjelenése a társadalomban, a másik, hogy vajon az önkormányzatok intézményi rendszere eljutott-e az áhított szintre. Vagyis egy olyan szintre, hogy a polgárok számára az ügyintézés gyakorlatilag helyben, gyorsan, hatékonyan és olcsón történjen, és az államigazgatási, közigazgatási szervek – tehát önkormányzatok – valóban olyan tevékenységet fejtsenek ki, ami valóban az emberek érdekeit képviseli. Más kérdés volt az államon belüli hatalommegosztás mikéntje: erős, központosított állam, vagy erős régiók, önkormányzatok állama alakult-e ki? Ez a mai napig nyitott kérdés. A szakma, az önkormányzatokkal foglalkozó szakemberek véleménye a mai napig – és szerintem hosszú távon is – mindig az volt, hogy minél közelebb az emberekhez, minél nagyobb hatáskör és ezzel párhuzamosan pénzügyi keret kerüljön az önkormányzatokhoz. Hiszen a polgárok részéről ez a legjobban ellenőrizhető gazdálkodás, legyen szó a helyi vagy megyei önkormányzatokról. Közel van, a polgárok látják, mire költik a pénzüket. Számon tudják kérni, ami akár egy miniszter vagy minisztérium esetében szinte lehetetlen.

Ez a szakma oldala és hozzáállása. Milyen a hatalomé, a nagypolitikáé?

Sajnos, azt kell mondanom, hogy az elmúlt huszonöt évben a mindenkori

nagypolitika megpróbált központi szinten tartani, amit csak lehetett, hiszen az volt az érdeke (politikai vagy pártérdekek alapján), hogy a pályázatokat és támogatásokat központilag lehessen szétosztani. Ezzel képesek befolyásolni még egy-egy választásnak az eredményét is, vagy ami egyértelműen kiderül az elemzéseinkből, egy-egy régió felemelkedését vagy leszakadását is. Nem kell messzire menni: a kipattant Gorilla-ügy például rámutatott arra, hogy akár visszaélésekre is sor kerülhetett az elmúlt huszonöt évben a központi államhatalom részéről. A jogi állapot tekintetében – azaz az 1990-ben megalkotott első önkormányzati törvényt nézve azt mondhatjuk –, gyakorlatilag nincs olyan törvény, amelyben ne lenne üresjárat, hiba, hézag, főleg a gyakorlati végrehajtása során. Magát az „alaptörvényt” nem biztos, hogy kritikuszemmel kell nézni, hiszen működnek általa az önkormányzatok. Problémák inkább az elmúlt 14-15 évben adódtak, amikor a valós decentralizációt nem követte a pénzügyi decentralizáció. Gyakorlatilag az önkormányzatok megkaptak több ezer jogkört, feladatot, az ahhoz szükséges források nélkül.

Ez az ellentmondás egyre inkább feloldhatatlannak tűnik.

Igen. Gyakorló polgármesterként élem meg ezt a problémát, és a kollégáim ugyanezt állítják. Vegyük például az oktatásügyet! Mindenki a szívügyének tartja, hogy helyben működjön az iskola. Az ingatlanok állaga azonban, amelyeket az átruházáskor (delimitáció) megkaptak az önkormányzatok, messze nem azt tükrözik, hogy valamiféle aranytojást tojó tyúkot kaptak volna. Inkább széthulló intézményekről be-

szélhetünk, amelyekbe nagyon sok pénzt kell befektetni, hogy egyáltalán fenntarthatók legyenek. Saját tőkéből pedig ezeket lehetetlen tatarozni, egyszerűen nem futja rá. Óriási hibának látom, és ez már bizonyosságot nyert az elmúlt huszonöt évben, hogy az önkormányzatoknak nagyon zárt és korlátok közé szorított a mozgásterük például a pénzügyi kérdések tekintetében. Az oktatáson kívül említhetnénk például az utak karbantartását, az anyakönyvvezetést. Abszurd helyzet, hogy egy önkormányzatnak van anyakönyve, és az állami költségvetésből csak az anyakönyvvezető éves bérének a hatvan-hetven százalékát kapja meg, miközben be kell biztosítani a papírt, a számítógépet, az irodát, annak a fűtését. Vagyis van egy feladat, de az ellátásának nincs meg a teljes pénzügyi fedezete. Bármelyik szegmenst vizsgáljuk, ugyanez a helyzet. Az általam vezetett településen például hat kilométernyi út karbantartására évente száz eurónál kevesebb összeget kapunk. Ebből nemcsak aszfaltozni, kátyúzni sem lehet.

Rádadásul nem pillanatnyi helyzetről, hanem folyamatról van szó.

1990-től nagyon sok változás történt az államigazgatás átszervezésének folyamatában, és mi önkormányzati erősödést vártunk. Ehelyett kapkodás volt. Megszűntek a régi kerületek, újakat hoztak létre, körzetesítettek, a körzetekből új járáások alakultak, közben ide-oda tolódtak a jogkörök, miközben az államigazgatási rendszert is állandóan változtatták. Mindez erősen befolyásolta az önkormányzatok létezését. Gyakorlatilag nincs olyan év, hogy valamelyik jogkörben ne lenne változás, ne következne be új feladatkörök

leosztása. Az államigazgatásban a sűrű változtatgatások miatt átláthatatlanabb helyzet alakult ki, mint kellene. Néha az ember nem tudja, hogy a kerületi oktatási hivattal kell tárgyalnia, ami éppen most körzeti hivatal névre hallgat, vagy a járáson van ugyanez a hivatal. Vagy létezik-e egyáltalán járási hivatal, mert tavaly még volt, az idén már nincs. Ez hektikus állapot, hiszen éppen az elején említett koncepció nem képes megszületni. Az állam mint olyan (vagy a politikai vezetés) nem tudja eldönteni, hogy szabadna-e az egyébként nagyon jól működő, erős régiókra, önkormányzatokra épülő állam- és közigazgatási rendszert létrehozni az országban. Az önkormányzatok ma nem erősek.

Sőt, kiszolgáltatottak.

Működnek, de nem olyan erősek, mint például az a nyugat-európai demokratikus országokban bevett gyakorlat. Finanszírozási rendszer tekintetében az egyetlen adónemre való kötése az önkormányzatoknak a létező legrosszabb megoldás. Hogy érthető legyen: abban a pillanatban, amikor az államnál csökken a bevétel, valamilyen adónemet emel. Az önkormányzat a helyi, az ingatlanadót viszont nem nagyon tudja módosítani. Az államnál számtalan lehetősége van adónemek és bevételek emelésére, miközben ugyanez az önkormányzatoknál nem bevételként, hanem kiadásként jelenik meg. Ezek a megoldások nem erősítik az önkormányzatot. Európa nem egy országban bevett gyakorlat, hogy az összállami bevételnek a törvényben vagy akár az alkotmánytörvényben rögzített százaléka kerül vissza az önkormányzatokhoz. Ez a záloga a stabil működésüknek.

Lehet tudni, hogy nálunk százalékban mennyi bevétel jut az önkormányzatoknak?

Éppen most dolgozunk egy teljes elemzésen, remélem, rövidesen sikerül bemutatni. A mai helyzetet én olló-efektusnak hívom. (Hipotetikusán: az önkormányzatok bevétele az elmúlt tizennégy évben mondjuk pl. tíz százalékkal növekedett, az államé pedig pl. száz százalékkal.) Pedig az önkormányzatok egy csomó átruházott állami feladatot látnak el. Ezeket ilyen formában hosszú távon képtelenség fenntartani. Az elmúlt másfél évtized érdekes tapasztalata az is, hogy ha az állami költségvetés kozmetikázására, megszorítására kellett sort keríteni, abba az önkormányzatok költségforrásait mindig

belerakták. Vagyis a másébból próbálták meg a lyukakat betömni.

Ráadásul az önkormányzatok finanszírozásában a régiók közötti különbségek is nagyok.

A kimutatásaink értelmében a dél-szlovákiai régiók a pályázati rendszerekben mindig rosszul szerepeltek. Csak példaként: a 2014-es pénzügyminisztériumi támogatásokból a regnáló kormánypárt színeiben megválasztott polgármesterek esetében a települések 70 százalékos sikerességgel pályáztak, míg az MKP-sok esetében ez 8 százalékos. Kiugróan a smeres vezetésű falvak jártak jól. Az EU három nagy operatív programja tekintetében (2007-13-as időszak) a járásokra lebontott elemzéseink egyértelműen kimutatják, hogy a legjobban támogatott járáshoz képest például a Dunaszerdahelyi járás önkormányzatai kb. az egytizedét kapták például iskolatartozásra. Kelet- és Közép-Szlovákia esetében ugyanez a helyzet. Árvízvédelem terén az egész dél-szlovákiai régió gyakorlatilag elhanyagolt, csatornahálózat építésében hasonló a helyzet. Ebben a Malackai járás szerepelt a legjobban, ahol az egy főre jutó támogatás közel 500 eurót tett ki, míg a Dunaszerdahelyi járás esetében 47 eurót. Tegyük hozzá, ez nem azért van így, mert a magyarok által is lakott települések polgármesterei nem igyekeztek volna pályázati úton forrást biztosítani. Ez éppen az említett erős hatalmi érdekek mentén történő pályáztatásnak az eredménye. Teljesen más téma a finanszírozási modellek kérdése. Több éves gyakorlat, hogy a 267 m tengerszint feletti fekvő települések plusztámogatást kapnak, mondván, hogy ott nagyobb a fűtés és a hőeltakarítás költsége. Számtalanszor elmondtam, hogy ha valaki mérleget von, pontosan tudja, ha a mérleg egyik serpenyőjébe tesz valamit, azt a másikkól veszi el. Ha tehát korrektül nézzük a dolgot: van, ahol áprilisban még a hó okoz gondot, délen viszont ez árvíz okozhat, és az árvízvédelemre ugyanúgy költeni kell, vagy például a zöld területek karbantartására. Vagyis olyan pluszköltség áll elő, ami a másikkól nem jelenik meg. Ezeket is illene kiegyenlíteni.

Nem szólva a befektetésekről, ipar-telepítésről, munkahelyteremtésről, ami nem feltétlenül az önkormányzatok hatásköre, de azzal szorosan összefügg.

Ez is azt mutatja: a központi hatalom-

nak az ereje gátolja, hogy valóban erős és erősen finanszírozott önkormányzati rendszer alakuljon ki az országban. A mindenkori kormánynak sokkal érdekesebb kézzel tartani az ügyeket. Ilyen például Zsolna esete, ahol az állam átvállalta a város köztartozását, holott talán más, akár magyarok által is lakott, vagy színszlovák települések is hasonló cipőben járnak. Azoknak a köztartozását miért nem vállalja át az állam? Dunaszerdahelyét, Rozsnyóét miért nem? Vagy Selmecebányát? Vagy talán az a jó önkormányzat, amely teljesen minuszba taszítja magát, s nem az, amely megpróbál korrektül és kiegyensúlyozottan gazdálkodni? 1990-től tehát nagyon fontos dolgok kerültek önkormányzati kézbe, jogkörök tekintetében megerősödtek az önkormányzatok, de pénzügyileg nem jó a helyzet. Az önkormányzatokban sokkal több lehetőség van, csak jobban kellene őket finanszírozni. S végre el kéne jutni oda, ahogy az emberek is gondolták: a kormányzás azt jelenti, hogy a saját ügyeiről ők döntenek. Érdekes jelenség, hogy huszonnégy év után is sokan az „elnökhöz” jönnek be a „hnb” épületébe, és nem az önkormányzathoz vagy a polgármesterhez. Ez talán azért fordulhat elő, mert még mindig nem érzik igazán a magukénak.

Mi a helyzet a Szlovákiai Városok és Falvak Társulásával? Olykor úgy érzi az ember, hogy a szervezet csak bólogatójánosnak kell.

Ez gyakorlatilag lefedi az ország összes önkormányzatát, és félreértés ne essék, szakmai szempontból nagyon fontos a szervezet. Más kérdés, hogy mennyire tudja ellátni az önkormányzatok érdekvédelmét, mennyire tud határozott módon lépni az a terület, amelynek az elnöke adott esetben éppen az aktuális kormányhoz kötődik. Tehát tud-e, mer-e nyomást gyakorolni? Mindemellett azt kell mondjam, hogy az önkormányzatokat érintő törvények véleményezésében jó munkát végeztek, és voltak nagyon komoly kiállásaik az önkormányzatiság érdekében. Főleg akkor, amikor az elmúlt öt évben az önkormányzatoknak az ellehetetlenítése folyamatos volt.

Sokan azt hiszik, az önkormányzatnak csak az a feladata, hogy működtessen egy települést, pedig legalább ilyen fontos a közösségépítés, összetartás, a jövőkép.

Műkorcsolyás hasonlattal élve, van egy kötelező és egy szabadon választott

gyakorlat. Szerintem az a jól működő önkormányzat, amely odafigyel arra is, hogy a helyi társadalmi kezdeményezések létezzenek és működjenek. Enélkül nincs értelme a települési életnek. Városokban más a helyzet. Hogy működjön a közvilágítás, az iskola, elszállítsák a hulladékot, legyen pénz bérköltségre, mindez kötelező feladat. Ám ezen kívül is van élet. Hogy az önkormányzati testület mennyire tudja a helyi közösségépítést, a közösség összetartását elősegíteni, az azon a ponton érzékeny téma, amikor az önkormányzat tudatosítja, hogy ennek mekkora súlya van. Tehát egy település akkor él igazán, hogy ha az emberek is összetartanak, ha nem arról szól a történet, hogy mit miért nem lehet megcsinálni. Ahol a különböző kezdeményezések, körök, szabadidős foglalkozások, sport, kulturális tevékenységek igénye megjelenik, az önkormányzatnak két lehetősége van. Segíti őket, vagy önmaga generál ilyeneket, vagy olyan intézményeket tart fenn, amelyek ezeket segíthetik. Ez lehet például nyáron az önkormányzat által finanszírozott gyermekfoglalkozás, a klubok működtetése, egy-egy polgári kezdeményezés felkarolása. Természetesen az önkormányzat nem képes mindent fenntartani, s a legtöbb esetben hozzájárulásról lehet szó és a motiválásról.

Időnként szárnyra kapnak olyan hírek, hogy a kormány a kis települések centralizációjára készül, és húszezres lélekszámú összevonásokról hallani.

Kell-e ilyenről tartani?

Ez olyan, mint a szinuszgörbe, időről időre felmerül az ötlete. Nem biztos, hogy nálunk üdvözítő lenne mondjuk a skandináv modell, ahol 3 és fél ezres agglomerációk léteznek. Ez nem ilyen egyszerű, mert meg kell nézni, hogy milyen a településszerkezete egy országnak. Ráadásul a decentralizáció elvével ütközik, amelynek lényege, hogy minél közelebb kell vinni az emberekhez az ügyintézt. Ha összekötünk például tizenöt, egyenként kétszáz lakosú települést, mondjuk a Gömörben, akkor az emberek elutazhatják az életüket. Másrészt, ahogy fentebb is emlegettük, fontos a település lelke, közösségépítő ereje. Mennyire lenne ez biztosítva egy csomó régi kisközség összemosásával, s ráadásul: egy tíztagú képviselőtestület hogyan képviselne tizenöt településrészt? Sokkal jobb a kistépülések működtetése. Ám a finanszírozást meg kell oldani. Ez a fő gond, nem az, hogy hány ember él egy faluban. Nem kell főállású polgármester egy kicsiny községben, adott esetben egy-egy hivatali ügyet körzetesítve is meg lehet oldani. Ma is vannak összevont hivatalok (építésügyi, szociális stb.). A lényeg, hogy ne a polgárok utazzanak messzire, mint napjainkban is történik, hanem például tíz település hozzon létre egy közös hivatalt, amely minden nap más helyen szolgál. S van még egy lényeges vetülete ennek: a magyarság eddig még minden közigazgatási átszervezésnek a vesztese volt. A magyarok által lakott településeket mindig úgy csatolták ide-

oda, hogy csökkent az adott régióban, a létrejövő önkormányzatban, a megyében, járásban, körzetben a magyarok aránya. Elég egyértelmű, hogy ez egy irányvonal. Ez nemcsak a kis települések, a közösség szempontjából sem jó. Nem ez a járható út, bármennyire is a spórolásról szeretne szólni.

Mi az út számunkra?

A dolog egyértelmű. Olyan intézményrendszer létrehozatala, hogy a saját ügyeink intézése saját kézbe kerüljön. Amíg az alapiskoláink, óvodáink a helyi települési önkormányzatok kezelésében úgy maradnak, hogy fejpénzt kapunk rájuk, soha nem lesz előrelépés. Közösségi szempontból nem lehet más célunk és irányunk, mint hogy olyan önkormányzati, öngazgatási intézményrendszer alakuljon ki, ahol a kulturális, oktatási kérdéseken kívül a gazdasági kérdések is erőteljesen érvényesülnek. Abban a pillanatban működhet egy ilyen rendszer, ha nem a mindenkori hatalom kénye-kedve szerinti pénzügyi helyzettől, annak finanszírozási hajlandóságától függ. Önálló költségvetési rendszer kell hozzá. Meg kell értetni az emberekkel, hogy a leszakadó régiókat sosem fogják központi részről támogatni. Az elmúlt huszonöt év tapasztalata azt mutatja, nem az volt az irány, a cél, hogy a dél-szlovákiai járások felzárkózzanak. Középkori hasonlattal élve: sokkal inkább a várlakók körbezárása és kiéheztetése zajlott, mint a segítségnyújtás nemes gyakorlata.

Kövesdi Károly

Kérem vissza a lelkünket (A meggyengült európai identitásról)

„Ami a testben a lélek, az az ember, a nemzet és Európa számára az identitás” – mondta november végén az EP strasbourgi ülésén Ferenc pápa, és valószínűleg nagyon igaz volt. Európa egy elbizonytalanodott kontinens képét mutatja – s ebből a bizonytalanságból fakad az is, hogy nem képes definiálni és felmutatni értékeit. Amennyiben ugyanis ezt képes lenne megtenni, ott a hagyományos európai nemzeti közösségek által kitermelt kulturális értékek lennének a meghatározók, s akkor nem lenne kétséges, hogy ebben a képben megkerülhetetlen szerepe kell, hogy legyen a hagyományos európai kisebbségi közösségeknek is.

Biztató jelek

Amíg pár száz évvel ezelőtt nem volt kétséges, hogy mit jelent európainak lenni, s melyek az európai kultúra és identitás alappillérei, az mára – a jelentős Európán kívülről jött betelepülések hatására is – viszonylagossá vált. Ám mintha ez ellenreakciót is kiváltana, Európában egyfajta reneszánszát is éli a nemzeti ön-újrafogalmazás gondolata. Az élen a skótok, a katalánok, a flamandok, a baszkok járnak, s ez a mozgás természetesen kihatással van a klaszszikus számbeli kisebbségek életére is. Nálunk nem igazán kapott megfelelő sajtóvilágosságot az tény, hogy jelentős pozitív elmozdulás következett be az elmúlt években például a skandi-

náv országok kisebbségpolitikájában. A számiknak (lappoknak) például már önálló parlamentjük van mindhárom országban, önálló költségvetést biztosít számukra az állam, s figyelemre méltó nyelvi jogok birtokába is jutottak.

Önbecsülés nélkül nem megy

A felvidéki magyarság is mintha a kellenél jobban elbizonytalanodott volna – pedig erre semmi okunk. A felvidéki magyar értelmiség mintha az önkéntes eltűnés felé sodródna – pedig szerepvállalása nélkül nem lehet elképzelni a jövőnek való újabb nekifeszülést. Nézzük csak meg, hogyan, mennyire nyíltan képes írni dolgainkról például a cseh újságírók egyike-másika. Azoké a cseheké, akiknek egyébként sok rosszat is köszönhetünk, s akikre – főleg a második világháború utáni unszimpatikus szerepvállalásuk miatt – soha nem fogunk tudni igazán felnézni.

Rendszeresen olvasom a Lidové noviny honlapját, a cseh sajtó színvonala vonz. Persze nem hibátlan, s korántsem ideális terület ez, de Európa keleti felében mégis csak az egyik legjobb. Publicistáiktól, íróiktól, filozófusaiktól esetenként sokat lehet tanulni. Mint ahogy politikusaik, gazdasági háttérembeik (kmoťí) szolgálnak bőven elriasztó példával is (ennek ellenére többen börtönben ülnek közülük, s az is igaz, hogy – Szlovákiától eltérően – ott ül velük több cseh politikus is).

Jiří Peňás a lap munkatársainak közép-nemzedékéhez tartozik. Az elmúlt hónapokban körbeutazta Európát, s útjai egy-egy állomásáról némileg rendhagyó, de az esetek többségében nagyon találó és érdekes képet festett.

Teljesen logikus tehát, hogy a közelmúltban eljutott Európa egyik kulturális fővárosába, Kassára is, s tapasztalatairól a múlt héten „Kassai dandy, avagy Márai visszatér” címmel megkapó beszámolót közölt.

Az igaz szó fontossága

Peňás írása korrekt, élvezetes. Pontosan mutatja be Kassa történelmét, a városról szinte szerelemmel ír, állítása szerint naponta tízszer ment végig a Fő utcán, s mindig látott újat. Szimpátiával részletezi II. Rákóczi Ferenc életútját is, s elmondja a cseh olvasónak, miért ebben a városban helyezték örök nyugalomra a nagyságos fejedelmet. Leírja, miért és hogyan került vissza Kassa újra Magyarországhoz, majd a háború utáni időkét megidézve megformálja az alábbi mondatokat, amelyek arra ösztönöztek, hogy a figyelmet írására tereljem. Nem hagyhatta ki a képből ugyanis is a kassai kormányprogramot sem, s az a néhány mondat, amelyet ennek szentel, szerintem a cseh publicisztika egyik ékköve.

„Az ember nem tudja kihagyni a házat, ahol 1945. április 5-én kihirdették azt a kormányprogramot, amely máig ennek a városnak a nevét viseli. Lehet, hogy papíron, első látásra nem tűnik olyan szörnyűnek, hiszen kinek is lehetne kifogása pl. a „népi rétegek állapotának javítása” című fejezetekkel kap-

csolatban. A lényeg azonban az, hogy Fierlinger ügynök és egy Gottwald nevű alkoholista az oroszokkal a hátuk mögött itt diktáltak le egy menetrendet, amely az országot a Kelethez csapta. S mindez a köztársaság ama legkeletebbre fekvő nagyvárosában történt, amely sem kulturálisan, de civilizációs vagy mentális szempontokat figyelembe véve sem tekinthető keleti városnak. A magyarok ugyanis, akik akkor itt még többségben voltak, bár szintén nem egy problémamentes nép, de az nyilvánvaló, hogy keleti nemzetnek nem tekinthetőek. A mi esetünkben és a szlovákok esetében az embernek néha vannak ezzel kapcsolatban kételyei.”

Megismétlem: egy cseh értelmiségi írja első körben a szlovákokról és második szinten saját magukról, a csehekről, hogy nem igazán európai nép. S rólunk azt írja, hogy bár nem vagyunk problémamentesek, európaiságunk kétségkívül megkérdőjelezhetetlen. S figyeljünk csak oda a szóhasználatra: a cseh nemzet akkori vezetőit kendőzetlen pontossággal ügynöknek és alkoholistának titulálja.

Tisztánlátás és őszinteség nélkül bizony nem létezhet reális önértékelés.

Küzdenünk kell

E példa után visszatérve eredeti gondolatmenetünkhöz: a jelenlegi Európai Unió egy bonyolult konglomerátum, amely nem azt jelenti, hogy majd megold mindent számunkra, és tálcán hozza eléink a boldogabb jövőt, hanem eme összetett szerkezet részeként számunkra is lehetőséget biztosít arra, hogy megfogalmazzuk igényeinket, és minden demokratikus eszközt felhasználjunk arra, hogy azokat meg is valósítsuk. Az Európai Parlament eme küzdelem egyik – de korántsem egyetlen – színtere. Ezért voltam bátor mindjárt az EP első, júliusi ülésén felszólalni és felhívni a figyelmet az őshonos kisebbségek problémáira, ezért beszéltem a novemberi ülésen is arról, hogy vegyük már ki végre a megosztó falakat a fejeinkből is, hiszen ha a kisebbségi közösségekről beszélünk, akkor nem állhatunk meg Nyugat-Európánál. (Más dolog persze, hogy most ott mozdul a föld, ők hangosabbak, és elkötelezettebben küzdenek is.) Európa keleti felén is élnek olyan közösségek, amelyek problémái megoldások után kiáltanak, s amelyek európai szintű figyelmet igényelnek.

Ingyen ugyanis a történelemben ritkán adnak valamit. S egy meghasonult közösséget sem lehet csak kívülről megmenteni. Egy egészséges közösségnek minimum abban egyet kellene értenie, hogy létének alapfilozófiája az, hogy nem akar megszűnni, hogy saját fejjel, saját érdekeinek megfelelően gondolkodik és cselekszik. A felvidéki magyarság egy része sajnos túlbillent ezen a ponton: döbbenetes, hogy a szociológusok felmérései szerint a szlovákiai magyarok több mint 50 százaléka aszerint alakítja ki véleményét a saját helyzetéről és sorsáról is, hogy mit mond arról a szlovák közvélemény vagy a szlovák sajtó. Ezen a ponton azt hiszem, sikeres volt a közel száz évig tartó szlovák agymosás: magyarul beszélő klónok visszhangoznak ma olyan mondatokat, amelyeket azelőtt a maticásoktól vagy szlovák nemzeti politikusoktól hallhatunk. Ez a belső meghasonulás iszonyatos űrt jelent sokak lelkében, és nagyon sok kárt okoz nekünk.

Egy szó, mint száz tehát, üzenet a magyar közösség megosztóinak, Nietzschevel szólva: „Nem az rázott meg, hogy becsaptál, hanem az, hogy ezután már nem hihetek neked.”

Felemás 25 év

Azt is döbbenetes megállapítanunk 25 évvel az úgymond bársonyos forradalom után, hogy a szlovák értelmiség és a szlovák politikai elit egyetlen olyan kezdeményezéssel sem élt az elmúlt negyedszázad alatt, amely a mi helyzetünk rendezését célozta. Sőt, továbbmegyek: ha elfogadjuk is azt a tételt, hogy a két Dzurinda-kormány idején volt többé-kevésbé olyan időszak, amikor nem csupán védekeznünk kellett, de önépítésre is gondolhattunk, az is igen szomorú képet fest az úgymond szlovák demokráciáról.

A legnagyobb kudarcnak az elmúlt 25 évben a szlovákiai magyar nemzettudat jelentős csökkenését és az aktivista politika megerősödését tarthatjuk. A legszomorúbb azt látni, ahogy a felvidéki magyar társadalom egy része elfogadja, hogy önmaga megítélésében a legfontosabb az, ahogy a szlovákok gondolkodnak róla – vagyis létezését a szlovák elvárásoknak rendeli alá. A 2008-as pártszakadás óta ezt a filozófiát – egyedülként a külhoni magyar közösségek közül – egy vegyespárt is képviseli, amely ma már magyarul mondja azo-

kat a magyar nemzettudatot romboló ígéretet, amelyeket addig a nacionalista Szlovák Nemzeti Párttól vagy Vladimir Mečiar embereitől hallhattunk. Magyarán: elégedjünk meg annyival, amennyit a szlovákok adnak nekünk. Ennek a filozófiának viszont a legnagyobb szépséghibája az, hogy az elmúlt 15 évben sem a szlovák politikai elit, sem a szlovák értelmiség nem jött elő egyetlen javaslattal sem a felvidéki magyar közösség sorsának, problémáinak megoldása érdekében. Ilyen trójai lóval a hátunkban a felvidéki érdekképviselő helyzete nagyon megnehezedett, s nem is csodálkozhatunk azon, hogy a demográfiai és elvándorlási mutatók gyakran nagyon lehangoló képet mutatnak a közösség állapotáról. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy ma, 25 évvel a rendszerváltás után a szlovákiai magyar ügyeknek de facto nincs intézményesített gazdája, a politikai pártok egymással szembeni vetélkedésben pazarolják el az energiáikat, és elsősorban azt lesik, melyikük népszerűsége emelkedett néhány tized százalékkal. Innovációból, rendszeres, átgondolt építkezésből sajnos jóval kevesebb van a kívánatosnál. Persze azt is látni kell, hogy a 25 év alatt nagyot változott a világ, és nagyot változott a felvidéki magyarok értékrendje is – s ehhez (nem mindig pozitív módon) hozzájárult az idegen befolyás alatt álló felvidéki magyar sajtó is.

Az önkormányzati választás tanulságai

Persze, most azt is meg kell néznünk, hogy csapódnak le mindezek az összefüggések közösségünk életében. S mivel a közelmúlt helyhatósági választásai vannak hozzánk időben a legközelebb, vessünk egy pillantást rájuk.

Szemügyre véve és nyugodtan kielemezve az eredményeket országos szinten, azt kell mondanunk, hogy semmi új (semmi reménykeltő) nem tapasztalható. A Smer uralja a terepet, nem igazolódtak vissza azok a remények, amelyek arról szóltak, hogy az elvesztett köztársasági elnökválasztás után megkezdődött a Smer eróziója. Ennek semmi jele – ellenkezőleg, az ellenzék pártjai kezdik még inkább lenullázni magukat. Ez nem jó hír a következő országos választások viszonylatában.

A magyar térfélen sincs sajnos figyelemre méltó újság. A politikai frontvonalak megmerevedtek, a politikai pár-

tok saját helyi sikereik fényezésével és saját helyi vereségeik hatásának csökkentésével vannak elfoglalva, magasabbra egyelőre nem néz senki.

A felvidéki magyarság túlélésének szempontjából jó hír, hogy az MKP lényegében megtartotta pozícióit, s erre majd egy elkövetkezendő újraépítkezéskor lehet alapozni. A vegyespárt kicsit meggyöngült, de nem lényegesen: bár boldog-boldogtalant megtámogatott a helyhatósági választásokon, csakhogy javítsa a statisztikáit, az MKP-t így sem sikerült legyőznie.

Az MKP szempontjából egyszer s mindenkorra vissza kell utasítani azokat a túlzottan drámai hangokat, amelyek szerint az elkövetkezendő parlamenti választások sikere vagy sikertelensége dönt majd a párt jövőbeli túléléséről. A sikeres megyei, európai parlamenti és helyhatósági választások egyértelműen megmutatták, hogy a párt a legbeágyazódottabb politikai szervezet a felvidéki magyar társadalomban, szükség van rá, és fontos funkciót tölt be. Bár azt is látni kell, hogy ama mondat ismételtetése, hogy mindenképpen vissza akarunk kerülni a parlamentbe, fontos célkitűzés, de igazán érdemi politikai programnak kevés.

Egyébként pedig, ha valaki mindenképpen koalícióról akar gondolkodni az elkövetkezendő parlamenti választás kapcsán, a Smer egyeduralmát és a jobboldal szánalmas állapotát látva a legcélszerűbb bizonyára egy jobboldali nagykoalíció létrehozatala volna. Ez azonban a szlovákiai politikusi önzés és jobboldali tehetetlenség mellett most bizonyára illúzió, 1998-ban is jelentős külföldi nyomás és motiváció volt szükséges a létrejöttéhez.

Komárom, a lakmusz

Politikailag a helyhatósági választások magyar szempontból legfontosabb üze-

nete az, hogy a felvidéki magyarság legöntudatosabb része, amelyre e nemzetköziesülési terhe nehezedik, nem fogadja el a technikai érdekszövetéseket, amelyek mögött politikai simlitérdekházasságot sejt. Ez egyébként szerintem kiválóan jó üzenet. Bár tény, hogy a magyar pártnak és a vegyespártnak van állítólag harminc közös polgármestere (azok létrejöttének háttéréről is érdemes volna egy külön elemzést megjelentetni – mert például jobb helyeken csak megkérdik, mitől közös az olyan, egyébként valóban mindkét párt logójával indult régi-új polgármester, aki helyi MKP elnök, a járási MKP elnökségének és az MKP OT-nak is tagja, a vegyespárthoz lényegében semmi köze, s egyedüli jelölt volt a községben, tehát még koalíciós kényszer hatása sem érvényesült esetében), nyilvánvaló, hogy politikai tétje a komáromi közös indulásnak volt. Függetlenül a mindenféle interpretációtól egy dolog fogalmazható meg objektív módon: az, hogy Komárom magyar polgárságának egy része, éppen az, amely a magyar megmaradás szempontjából a legelkötelezettebb, és eddig az MKP-hoz állt közel, fellázadt a szerintük cinikus paktum ellen – és győzött. Ezt bizonyítja a független képviselőjelöltek viszonylagos sikere, s ezt az MKP-s jelöltek gyenge eredménye (hiszen épp az MKP-s törzsszavazók egy része szavazott át a többségükben szintén MKP-közeli vércsoportú függetlenekre). Ez fontos üzenet azoknak, akik már 2016-ra egy országos összeborulást vizionáltak, hogy az épp a kemény magyar mag egy részét demoralizálhatja és veheti rá arra, hogy ne szavazzon egy technikai – szerintük kiüresedett – koalícióra. Akik ilyen vonatkozásban építkezésről beszélnek, azoktól ugyanis joggal kérdezhetik meg a fellázadt magyarok, hogy mi lett a sorsa annak a (valószínűleg szintén nem őszinte) kisebbségi minimum-dokumentumnak, amely azóta valamelyik fiókban alussza álmát, s amely egy jobb csillagállás esetén akár egyfajta pozitív magyar elmozdulás pillére is lehetett volna – de nem lett. Nem lett, mert

nincs ilyen akarat, egyelőre úgy néz ki, hogy nincs akarat tartalmi együttműködésre, befolyási övezetekről, személyi- és csoportérdekekről szól eddig a történet. Azt is ijesztő volt látni az elmúlt hetekben, ahogy a magukat politikai elemzőnek (???) gondoló fiatal tollforgatók a pragmatizmus sikerének tüntették fel a komáromi kezdeményezést. Ha ugyanis a fiatal generáció képviselőitől (politikuskótlól és elemzőktől) csak ennyi telik ki, akkor a felvidéki magyarság szomorú jövő elé néz. Ha Szlovákiába is beüt a Berlusconi-Babiš – féle habitus, s minden csak termékké válik a politikában, minden eladható és megvehető lesz, akkor ijesztően lecsökkennek a felvidéki magyarság túlélésének esélyei. A vegyespárt létrejötté már errefelé tolja el a szlovákiai magyar társadalmat – s persze az is igaz, hogy a nemzeti oldalnak viszont az eddiginél jobban kellene vigyáznia hitelére, erkölcsére, olvashatóságára, dinamikájára. A felvidéki magyarok elkötelezettebb része ugyanis joggal mondja, hogy egy esetleges együttműködés csakis a magyarság ügyei iránt elkötelezett irányban képzelhető el, s kiábrándultsággal látja, hogy a Most-Híd épp az ellenkező irányba, az ún. szlovák pillér megerősítésének irányába mozdult el, s épp eltávolodóban van a magyar súlypontoktól. S hogy a vegyespárt mennyire szlovák politikai-mediális és egyéb (titkosszolgálati?) kreatum, mutatja némileg Somorja példája. Ott, ahol Bugár Béla él, s ahol nem a médiából, hanem a napi gyakorlatból ismerik őt és barátait, csak egy hidas jutott be a városi testületbe.

A jövő

Mindezek ellenére biztató, hogy a felvidéki magyarság jobb része nem adta fel a küzdelmet jövőjéért és esélyeiért. Sokan vannak, akik hisznek a megmaradás esélyeiben, s nekünk ezt a réteget kell a jövőben is támogatnunk és erősíteniünk. Itthon is, és az Európai Parlamentben is.

Csáky Pál EP-képviselő

Álmok és szürke hétköznapiak

Negyed évszázadnyi távlatból a Csalóközből is más értelmet kapnak az 1989-es novemberi események, melyek több generáció sorsát változtatták meg a Kárpát-medencében. Az egyértelmű pozitív változások mellett a kiábrándultság is az értelmezések része.

A múlt század nyolcvanas éveiben a Dunaszerdahelyi járás egyértelműen az akkori Csehszlovákia mezőgazdasági központjai közé tartozott. Mindennek eredménye volt, hogy a lakosok jelentős része éppen ebből az ágazatból élt. A politikai változások ugyanakkor a földet

megmunkáló társadalmi rétegnek nem kedveztek, sőt, szerepük a gazdaságban egyre csak csökkent, melynek eredménye, hogy napjainkban országszerte éppen a déli területek rendelkeznek a legnagyobb munkanélküliséggel.

Vladislav Kmet', a Csallóköz hetilap jelenlegi főszerkesztője, akkori munkatársa azt is elárulja, a szövetkezetek nem csupán a föld megmunkálóinak, hanem bizonyos módon nekik is munkát adtak. A községekben működő szervezetek ugyanis nagyságrendileg 10 ezer darab újságot vásároltak tőlük hetente. Ez kétszer annyi, mint a legnagyobb történetű és legnépszerűbb magyar nyelvű regionális hetilap nyomtatott példányszáma napjainkban. Az újságíró ugyanakkor azt is hozzát teszi, éppen az ő szakmájuk az, ahol a legtöbb pluszt adta a fordulat. Korábban meg volt szabva miről lehet írni, a sajtószabadság ugyanakkor lehetőséget teremtett a vélemények ütköztetésére, igaz, a piaci verseny árán, amely sokszor könyörtelen.

Erről tanúskodik Szabó Tivadar, dunaszerdahelyi kisvállalkozó is, aki az építészeti ágazatban Szlovákia megalakulása óta sokat tapasztalt. „A fordulat előtt magam is kétkezi munkával kerestem meg a betevő falatra valót, de a demokrácia első éveiben váltottam. A kilencvenes évek ebből a szempontból nagyon kemények voltak, eltartott egy ideig, míg megszoktuk azt, hogy a szabadság ebben a korban is viszonylagos. Főleg úgy, hogy nincs jogi biztosíték az elvégzett munka megtérülésére.”

A megbízás teljesítése után ugyanis sokszor évekig tart behajtani a számla kifizetését. Esetleg akkor sem sikerül. Éppen ez a bizonytalanság okozza a legnagyobb problémát abban a régióban, amelynek mindig is a kereskedelem volt a húzóágazata. Gondoljunk csak Dunaszerdahely nevének eredetére, a szerdai vásárnapokra, vagy a sikeres kereskedőkből álló zsidó közegre a második világháború előtt. Ennek ellenére az átmenet nagyon lassú volt, s ugyan éppen ez a járás a magyar lakta szlovákiai régiók közül a legfejlettebb, ezt elsősorban éppen a lakosság üzleti gondolkodásának, mintsem kedvező gazdasági helyzetének köszönheti.

Gróf Tibor már Somorján él, de gyerekkorának nagyobb részét egy csallóközi kisfaluban töltötte. A kilencvenes években szembe kellett néznie azzal, hogy családját csak akkor lesz képes eltartani,

ha Ausztriában vállal munkát. Így is lett, diplomásként egy kertészetben dolgozott éveken át, egészen addig, míg annak központi vezetője nem lett. Mindennapi bázisát viszont csak néhány évvel ezelőtt tudta áttenni a kisvárosba, amikor is úgy látta, a lányai anyagilag bebiztosítottak és más munkát is vállalhat.

Nem ő az egyetlen, aki hasonló helyzetbe került. A járásból naponta több százan ingáznak a nyugati szomszédainkhoz, de azok száma sem kevés, akik csak heti vagy kétheti rendszerességgel térnek haza. A munkakörük a hazai munkavállalók által alacsonyabbra becsült szakmánál kezdődik. Még mindig népszerű az újságkihordás vagy az ápolás, de a szerencsésebbek akár gyári munkát is kapnak, állandó fizetéssel, benti munkavégzéssel és juttatásokkal. Így aztán 800 eurótól egészen 2500 euró is megkereshető manuális munkavégzéssel, amelyet ha itthon költenek el, akkor igazán kényelmesen élhet belőle akár a népesebb család.

A legtöbben viszont éppen azt vetik fel a legnagyobb negatívumként, hogy a régióban alig van mód olyan állást találni, amely megközelítené a szlovákiai átlagfizetések szintjét. Az a kevés lehetőség is olyan multinacionális vállalatok helyi telephelyén érhető el, ahova csak a jól képzett és megfelelő kapcsolatrendszerrel rendelkező jelentkező juthat be.

Ezért aztán opcióként a pozsonyi munkavállalás jön még szóba, amely az ausztriaiánál közelebb van, s ugyan nem fizet olyan jól, de a napi közlekedés busszal vagy vonattal megoldható. Más kérdés, hogy az ilyen módon torzult munkanélküliség is a főváros körüli régiók közül itt a legmagasabb. Mindez csak megerősíti azokat a hangokat, mely szerint a járás nem nyert az elmúlt 25 év változásaival.

Az egyetemista Szirtes Balázs egyéves volt a változások idején, de mint mondja, sokat hall napjainkig a fordulatról. „A szülők és nagyszülők egyaránt felidéznak egyfajta megszépült kommunizmust, de amikor a témáról beszélgetünk, mindig kiderül, nem szerették azt a rendszert. A szlovákiai piacgazdaságot viszont ugyancsak nem tartják optimálisnak, mert annak ellenére, hogy több megszorítási időszakot kellett átélniük, a mai napig a kialakult rendszer foglyai.”

Az állami tulajdon eladását követően

a gazdasági élet minden területén nagy nemzetközi cégek kezdték diktálni a tempót, mindezek közepette a régióban is rengeteg kisvállalkozó ment tönkre. A mezőgazdasági termelők sora is inkább más területen próbált szerencsét, miközben a háztáji gazdálkodás is lassan kihalt a csallóközi vidékről. A válság közepette aztán egyre többen döböntek rá, hogy a globális rendszerek nem működnek örökké, sőt, rengeteg olyan terméket fogyasztunk, amely nem szolgálja az egészségünket. Éppen ezért erősödni látszanak a Csallóközben azon törekvések, melyek a helyi értékek kiaknázására alapoznak, s így próbálnak eredményt elérni. Ezek összefogását nemcsak önkormányzatok (helyi akciócsoportok, kistérségek), hanem társaságok különböző alapon működő szervezetei próbálják, több-kevesebb sikerrel.

A csallóközi polgár másik nagy csapdája a pénzügyi adósságcsapda, amely eredménye, hogy ugyan az országban itt adják el a legtöbb luxusautót, de ezek nagyobbik része csak különböző kölcsönszerződéseken keresztül hivatkozással értékelhető a külső szemlélő számára. Hasonló a helyzet a lakáshitelek területén is, de úgy tűnik, a két Duna közében élő ember képes minden esetben biztosítani maga számára az anyagiakat.

Ennek ellenére az tapasztalható, hogy a szocialista nosztalgia még mindig erős a közbeszédben, elsősorban az idősebb generáció tagjai közt. A rendszerváltás legnagyobb hibájának talán azt tartják, hogy a politikai élet képtelen volt felkészíteni a polgárokat az átalakulás mindennapi hézagjaira. Éppen ezért és az elszámoltatás hiányában az egykori káderek és családjaik a mai napig meghatározó szerepet töltenek be a gazdasági életben, miközben középírányban nem alakult ki, s a leszakadók száma nagymértékben növekedett. A viszonylagos jólét eközben nem a fejlett infrastruktúrájának vagy az érkező nagy léptékű beruházásoknak köszönhető, hanem a nyugati országhatár és a főváros közelségének. Ezek fényében tehát elmondhatjuk, a gazdasági változások jelentősek voltak, de nem tudták kihasználni a járásban élő emberek munkabírását, sokkal inkább meghatározó volt az a fajta kulturális fellelegzés, amelynek következtében már annak sem kell tartania a véleményformálástól, aki nem a mindenkori hatalom törekvései mellett foglal állást.

25 év a párkányi régióban

Ha az elmúlt huszonöt év párkányi történéseit szeretnénk összegezni és egyfajta mérleget vonni az eltelt negyedszázadról, akkor az események szempontjából két szakaszra lehet felosztani ezt az időszakot. A 2001. október 11-e előtti és az ezt követő időszakra, egészen napjainkig. Hogy milyen dátumot rejt az előző mondat? Az újjáépített Mária Valéria híd átadásának napját, amely nagyon fontos esemény volt a város és a régió életében. Ennek horderejét és jelentőségét nagy valószínűséggel csak az itt élők tudják igazán átérezni. Nos, ha ebből indulunk ki, akkor az 1989 és 2001 közötti időszakot nyugodtan nevezhetjük a reménykedés és a „hídvárás” idejének Párkányban.

Az ún. rendszerváltást követő pár év hozott egyfajta eufórikus, a hétköznapiokon felülemelkedő hangulatot a városba, amikor sokan kezdtek különféle vállalkozásokba, élve a piacgazdaság nyújtotta lehetőségekkel. A többség számára a párkányi papírgyár volt a biztos pont, ahová reggelente el lehetett menni, és ahonnan a hónap végén megérkezett a garantált fizetés. Jutott idő kultúrára is, főként a Csemadok tagsága által szervezett rendezvények és az évente rendszeresen megtartott Balassi Napok eseményei vonzottak viszonylag sok embert. Közben a „hídvárás” már-már sóvárgó állapota nyomta rá a bélyegét minden olyan rendezvényre, ahol csak a legkisebb utalás is történt a „Híd”, a „mi Hidunk” újjáépítésének lehetőségére. A Duna fölé a semmibe meredező két parti hidív sokak szemét bántotta, és ez volt az az időszak, amikor szinte egy emberként drukkolt mindenki azoknak, akik bármilyen módon is hatni tudtak az illetékesekre, a politikai döntéshozókra. Ebbe az időszakba még egy sikeres népszavazás is belefért a város eredeti hivatalos, tehát szlovák nevének – Parkan – visszaállításáról, 1991-ben, amolyan szárnypróbálgatásaként a civil összefogásnak és a helyi lokálpatriotizmus kifelé történő megnyilvánulásának. Nem a párkányiakon múlt, hogy a nagypolitika semmibe vette és lesöpörte az asztalról a polgárok többségi akaratát. Talán ez volt az az esemény, amikor a helyi lakosok először szembesültek azzal, hogy 1989-ben nem ezt ígérték, ez a demokrácia-gyakorlat nem olyan,

mint ahogyan a párkányiak gondolják és szeretnék.

2001.október 11-e, a hídvatás napja tehát mérőföldkő és vízváltó volt a város életében, az utána következő időszak pedig már valami másról szólt. Egyrészt: megnyílt a természetes út Esztergom és ezzel együtt Magyarország irányába, másrészt: lassan megkezdődött a Duna két partjának összefonódási folyamata. Sokan kihasználták ezt az új lehetőséget munkavállalásra (elsősorban az egészségügyi dolgozók, a nővérek éltek vele elsőként), illetve egy jól körülhatárolt réteg (kultúrafogyasztók) a királyváros által nyújtott gazdag művelődési kínálatra „harapott rá”. A munkavállalást tovább könnyítette Szlovákia és Magyarország uniós tagsága 2004. május 1-től, majd a schengeni övezetbe történt belépés. Ezzel a fizikai értelemben vett határ utolsó szelete is eltűnt, pontosabb mondva légi esedett Párkány és Esztergom között. Megkezdődött továbbá a párkányi és környékbeli tanulói ifjúság egy bizonyos, de semmiképpen nem széles részének napi ingázása a túlpartra. A határ két oldalának összenövését, egybefonódását tovább erősítette az Ister-Granum Eurorégió megalapítása, amely a 2003 novemberi szándéknyilatkozat aláírása utáni átmeneti időszakot követően a 2008. május 6-ai ünnepi alakuló üléssel indult újtárra.

A lassan felfele ívelő fejlődési pályát törte meg 2010 tavasza, amikor a párkányi papírgyár végleg bezárta kapuit. A helyi és környékbeli családok többségének megélhetését biztosító gyár leállása akkora törést okozott, amit máig sem sikerült kiheverni. Hirtelen megugrott a munkanélküliség, és ha a szomszédos Esztergom ipari parkjában található üzemek nem kínáltak volna szabad munkahelyeket, akkor nagy valószínűséggel komoly szociális gondok kezdődtek volna Párkányban. Ezt a csapást azóta is nyögi a város, több egykori papírgyári dolgozó máig sem találta meg új helyét, vagy alkalmi munkából él. Az újonnan megválasztott polgármestertől éppen ezért sokan várják a munkahelyteremtést, cégek, üzemek becsalogatását az egykori gyár területére.

Mindeközben azok az emberek is megróbbáltak egységbe tömörülni, akik a régió kultúrájának, történelmének ápolását és bemutatását tartják

egyik fontos feladatuknak. A LIMES-ANAVUM Regionális Kulturális Társulás 2001-ben jött létre Párkányban. A civil szerveződés múltjáról, jelenéről Palkovics Blanka vezetőségi tag kérdésekre elmondta, hogy céljai közt elsősorban a régió gazdag kulturális és történelmi múltjának ápolása szerepel. „2003-tól évente regionális történelmi konferenciákat szervezünk Párkányban. A párkányi csata 320. évfordulójára megrendezett konferencián memorandumot fogalmaztak meg a résztvevők, amely egy méltó emlékmű felállítását kezdeményezte. 2008-ban, öt éves üggyvitel és harc után, a LIMES Társulás Párkányban, nemzetközi keretek között felavatta III. Sobieski János lengyel király lovas bronzszobrát a csata tiszteletére, emléket állítva a város legnagyobb történelmi eseményének. Az emlékonferencia teljes anyagát a „Szabad Közép-Európa múltja és jövője” címmel könyv formájában is sikerült megjelentetnünk, melyet a társulás elnöke, Dániel Erzsébet szerkesztett közösen a kiadóval, Zombori Istvánnal. A 2011-ben pályázatok segítségével létrejött tanulmánykötet üzenet a jövő Európájának, hogy értékek mentén, közösen, egymás kulturális értékeit megtartva lehetünk csak erősek ebben a térségben.” Palkovics Blankától megtudtam azt is, hogy a LIMES Társulás mára már kiterjedt lengyel, anyaországi, valamint hazai kapcsolatokkal rendelkezik. Mint minden civil szervezet, csak pályázatok függvényében képes működni, de szükség van a jóérzésű támogatókra is, akiket meg kell tudni szólítani. Sikeres a Társulás a fiatalok megszólításában is, hiszen a helyi magyar tanítási nyelvű alapiskola nagyobb diákjai és a gimnázium részvételével minden évben meghirdeti és megrendezi a „Szülőföldem, szeretlek” honismereti versenyt. „Minden alkalommal igen szép összeállításokat hoznak magukkal a tanulók digitális prezentáció formájában saját településük, hagyományaik értékeiből” – árulja el Palkovics Blanka, akitől a jelen legújabb eseményeivel kapcsolatban azt is megtudom, hogy 2012-ben a LIMES Társulás fontosnak tartotta a Szövetség a Közös Célokért tagszervezeti szövetségébe történő belépést. Mindezt azzal a céllal, hogy nyissanak a Kárpát-haza civil közösségei felé, ezáltal erősítve a magyar összefogás érzését, és nem csak kulturális téren.

Jenei Saroltát, a Párkányi Régiófejlesztési Ügynökség munkatársát a régióban

működő civil szervezetekkel kapcsolatban kérdeztem a párkányi kultúrházban rendezett civil börszén. Elsősorban arra voltam kíváncsi, milyen szerepet töltenek be a civil szervezetek napjainkban, mivel foglalkoznak és honnan szerzik az anyagi forrást a mindennapi működésükhöz. „A párkányi körzetben lényegében azóta működnek civil szerveződések, amióta erre a törvény lehetőséget ad. Szinte minden faluban akadnak olyan lelkes, az adott község hagyományait, népi kultúráját ápolni és továbbörökíteni szándékozó emberek, akik összefogva, szervezeten, egy-egy civil szervezetbe tömörülve próbálják ezt a nemes szándékot megvalósítani. Sokan a Csemadok helyi szervezetével karöltve vagy azzal szorosan együttműködve fejtik ki tevékenységüket, kizárólag a közhasznúság elve alapján. A létezésükhöz szükséges anyagi forrásokat szinte kizárólag pályázati pénzekből vagy pedig a kétszázalékos adófelajánlásokból fedezik. A párkányi régióban működő civil szervezetek száma egyébként 60 és 80 között mozog, tehát van igény az ilyen típusú összefogásra” – ismertet meg az alaptudnivalókkal Jenei Sarolta.

A civil börszén többek közt az Ipoly Menti Kulturális és Turisztikai Társulás is részt vett, amely az egyre ismertebbé váló Ipolyszalkai Tájházat üzemelteti. A házban és a hozzá tartozó udvaron több éve sikeres kézműves- és gyermektáborokat rendeznek, továbbá iskolakirándulásokat és erdei iskolát szerveznek. Jövőbeni céljuk a falusi turizmus fejlesztése, ezzel együtt újabb szálláshelyek létesítése, a határon átnyúló kapcsolatok szorosabbá fűzése, és egy további ipolyszalkai parasztház rendbetétele oly módon, hogy ott egy kb. 120 fős terem álljon rendelkezésre nagyobb összejövetelek megrendezése céljából.

Baranyai Anna a 2002 óta működő Limonium Gmelinii Kéméndi Kulturális és Turisztikai Polgári Társulás elnöke. A latin név egy növényt, mégpedig a magyar sóvirágot rejti, amely különleges, szinte csak a Kárpát-medence bizonyos tájain elterjedt botanikai ritkaság. Kéménd határában is nő, tehát nem véletlenül került bele a társulás nevébe. A kéméndi hagyományörzők más, hasonló társulásokkal együtt szintén a népi kultúra ápolását, rendezvények, kiállítások, szemináriumok szervezést, továbbá a publikációs tevékenységet

tartják a legfontosabb feladatuknak. „Polgári társulásunk kezdeményezésével felújításra került az első és a második világháborúban elesett hősök emlékműve, valamint a 18. század elején készült szakrális emlék, az ún. Alsó kereszt. Emléktáblát állítottunk falunk szülőtének, Várkonyi Hildebrand Dezsőnek az emlékére. Rendszeresen megrendezzük az „ÖRÖKSÉGÜNK” című honismereti és kulturális rendezvényt. A községünkbe látogató turistának örömmel és szeretettel mutatjuk be falunk nevezetességeit, természeti kincseinket, Iszomfálvát és a Szerelemszigetet. A Vasvirág Néptáncegyüttes és a Kéméndi Bokréta Táncsoport által az érdeklődők megismerhetik gyönyörű és különleges viseletünket, a kurtaszoknyát, valamint népi hagyományainkat és táncainkat” – avat be a Társulás mindennapjaiba Baranyai Anna, aki elmondja azt is, hogy a jövő évtől a falusi turizmust próbálják meg az eddiginél jobban fellendíteni. Bízna a sikeres pályázatokban, mert nonprofit szervezetként ez a legfőbb bevételi forrásuk. Búcsón a Kultúráért és Turizmusért Társulás működik nagy sikerrel. Ennek egyik bizonyítéka, hogy 2010 májusától állandó otthont teremtett a Felvidéki Népviseletes Babák Háza gyűjteményének, egy olyan parasztházban, amelyet múzeumi célokra alakítottak át. Szobiné Kerekes Eszter, a társulás elnöke méltán büszke a babamúzeumra, hiszen egyedülálló módon sikerült összegyűjteni és kiállítani az ország déli részén található, magyarok által lakott 51 községből származó helyi népviseletet. Állandó rendezvényeik közül ki kell emelni az Emese Udvarházi Napok elnevezésű programot, amelyet 1999 óta évente szerveznek más-más aktuális céllal. További sikereik közé tartozik,

hogy 2011-ben a „Vidéki turizmus a Duna mentén” projekt keretében létrehozták a www.rekreaciadunaj.sk internetes turisztikai portált, amely a Búcs környéki mikrorégió turizmust elősegítő vállalkozásait és kulturális-természeti látnivalóit gyűjti össze és mutatja be. A párkányi régióra fókuszáló multismertető nem lenne teljes, ha nem esne pár szó az iskolákról. Párkányban talán csak egyedül az alapiskolák – egy magyar és egy szlovák tanítási nyelvű – helyzete mondható hosszú távon stabilnak és kiegyensúlyozottnak. A helyi Ady Endre Alapiskola a kistrégió központi intézményének számított a múltban és számít most is, ami azt jelenti, hogy a környező falvakból szép számmal íratják gyermekeiket a szülők ebbe az iskolába. Ennek sajnos az a negatív következménye, hogy sok vidéki iskola gyermekhiánnyal küzd, vagy legalábbis bizonyos szinten harcolnia kell a tanulóért. Az ipolyszalkai alapiskola helyzete ebből a szempontból például évek óta kritikusnak mondható. Átmenetileg ugyan, de valamelyest stabilizálódott a párkányi két tanítási nyelvű gimnázium helyzete, ahonnan pár éven keresztül aggasztó hírek jöttek az apadó diáklétszám és a velejáró pedagógus-elbocsátások miatt. A város egyetlen szakközépiskoláját a papírgyár bezárása szintén negatívan érintette, hiszen a stabil háttérintézményüket veszítették el.

Ha az írásom végén egyetlen mondatra kellene összegeznem Párkány elmúlt negyedszázadát (és ezzel együtt a jelen helyzetét), akkor talán egyik ismerősömet érdemes idézni: „Ez egy szerethető kisváros, csak munkahelyek kellenének, és sok probléma magától megoldódna.”

Tátyi Tibor

25 év leépítés után is reménykedve

Talán nem véletlen, hogy nem igazán ünnepelték Gömörben az ún. rendszerváltás 25. évfordulóját. Ugyanis nem nagyon volt mit. Ahogy a szomszédos, a határ túloldalán található Borsod-Abaúj-Zemplén megyében sem. Leépült gazdaság, elvándorló munkaképes lakosság és fiatalság, a rendszerváltás utáni kormányok „kitüntető” érdektelensége, a „cigánykérdés” megoldatlansága, a lakosság lelki ellenállóképességének felőrlése – Gömör ténylegesen a „senkiföldje” lett. Történhetett volna mindez másképp is?

Tudatos leépítés?

1989-ben az emberek Rimaszombatban is csörgették a kulcsaikat, s változásban reménykedtek. Ma egyre többen sírják vissza a régi szép időket, amikor legalább biztos munkahely volt, s évente-kétévente legalább egy szlovákiai családi kirándulásra futotta. Zsuzsa – aki egy biztosító alkalmazottjaként ma is azok közé tartozik, akiknek még nem okoz gondot a megélhetés – szintén visszasírja a régi időket. „Nagyon meg tudom érteni azokat az embereket, akik csalódtak az eltelt 25 esztendőben. Nagy többségük nemcsak az egzisztenciáját veszítette el, hanem a reményt is arra, egyszer még jobbra fordul az élete. A rendszerváltás óta vezetem a Csemadok helyi szervezetét, s látom, hogy az embereknek a mindennapi megélhetési, filléres gondjaik mellett egyre kevesebb idejük jut kultúrára, s ha még szánnak is rá időt, akkor inkább az önfelédlt szórakozást részesítik előnyben. Nem hittem volna, hogy ennyire nehéz lesz felrázni az apátiából az embereket. S a remény elvesztésével az anyanyelv fontosságába vetett hitük is elveszik” – mondja, és az önkormányzatok sem igen tudnak több hitet önteni beléjük, hisz örülnek, ha fenn tudják tartani az iskolát, az óvodát és magát a hivatalt.

A rendszerváltás egész jó gazdasági helyzetben találta Gömört és Nógrádot, mind Rimaszombatban, mind Füléken ipartelepek egész sora működött, virágzott a mezőgazdaság, a termőföldeket maximálisan kihasználták, sőt egy-egy

darab földért öltre menő harcok folytak. Ma minden sivár, az egykori termőföldek nagy részét felverte a gaz, saját részre szinte senki sem termel már, a kiskertek nagy része is műveletlenül hever. Igaz, elnézve a nagy áruházláncok kínálatát, ez nem is csoda. Mindez viszont azt jelenti, hogy megszűntek a munkahelyek, s a főleg a mezőgazdaságra szakosodott munkaerő vesztette el lába alól a talajt, de olyan gyármonstrumok, mint a füleki Kovosmalt, amely több ezer embernek adott munkát, vagy a rimaszombati sörgyár, cukorgyár, nehézipari vállalat szűntek meg, a régió kiemelkedően működő szövetkezeteiről (Sóreg, Rimaszécs) nem is beszélve. Az itt dolgozók többsége az azóta eltelt esztendőben csak nagyon nehezen jutott munkához, a mobilisabbak az ország más szegleteiben vagy külföldön találtak ideyemunkát, s vagy hazatértek, vagy nem. A régió egyes részei jelentősen elnéptelenedtek, Rimaszombatban 25 év alatt mintegy négyezer fővel csökkent hivatalosan is a lakosság lélekszáma, de ez a szám valószínűleg jóval nagyobb, sokak állandó lakhelye ugyan még itt van, de a valóságban már legfeljebb családnézőbe járnak haza. Gömör és Nógrád falvaiban egyre több az üresen álló porta, a régebbi, lerobbant házakra még úgy-ahogy akad vevő (többnyire roma családok vásárolják fel ezeket), az emeletes családi házak viszont reménytelenül enyészetre ítéltettek. „Az urammal egész életünkben ezért a házért dolgoztunk, az uramnak ráment az egészsége, s most adjam el bagóért” – mondja az egyik ismerősöm, a gyerekei ugyanis már rég elköltöztek innen, évente talán egyszer-kétszer járnak haza látogatóba. K. Jolán a szerencsésebbek közé tartozik, hisz egészségügyi nővér, s bár már évek óta nyugdíjas, még mindig dolgozik. „Már évek óta minden évben elhatározom, hogy vége, ennyi. De a doktor úr, akinél alkalmazásban vagyok, s már a hetvenes éveit tapossa, minden évben könyörög, hogy maradjak még. Egyre kevesebb a szakorvos, a betegek ragaszkodnak az orvosukhoz. Nem kellene, hogy panaszkodjak, mert a nyugdíjam mellett még fizetést is kapok, de most, hogy a vasút bevezette az ingyenyjegyet, nem szégyelltem beállni a sorba, hisz a kedvezményes jegy is elvitte a fizetésem egyharmadát” – mondja. Fia már évekel ezelőtt Angliában talált magának a feleségével együtt munkát, ott is rendezkedtek be, s a gyerekeik már angol állampolgárok. „A faluban itt a nagy emeletes ház, amelyet az urammal ketten

alig bírunk fenntartani, mégsem tudom azt mondani, hogy jöjjenek haza. Ugyan mire?”

S ugyanezt mondja Z. Béla is, akinek mindkét lánya Budapesten él. A felesége iskolaigazgató, már csak azt várják, hogy mikor jár le a mandátuma, s ők is Budapestre költöznek a lányaik közelségébe. „Hiába a nagy ház, amikor nincs munkalehetőség, s ha még lenne is, a szakmájukban a töredékét sem keresnék meg annak, amit Budapesten.”

S ők még nem is panaszkodhatnak. Azok viszont, akik legfeljebb szakiskolát végeztek vagy még azt sem, eleve reménytelenségre ítéltettek. Lassan generációk nőnek fel egy-egy családban, akik nem tudják, milyen érzés munkaviszonyban lenni. Egyedül talán csak a kőművesek vagy az építkezés területén dolgozók nem panaszkodhatnak, akik ha csak ideyemunkában is, de egész tisztességesen meg tudnak élni a munkájukból.

Egyik kormánynak sem volt fontos ez a régió

„Az önkormányzat akár meg is szakadhat, a kormány segítsége nélkül semmire sem képes” – ezt már Šimko József, Rimaszombat polgármestere mondja, aki szerint az eltelt 25 esztendőben egyik kormány sem áldozott erre a régióra, a baloldali kormányok is inkább csak a régió északi részét támogatták, de sok jót a Dzurinda-kormányok sem hoztak. „Szinte önerőből kellett elindulnunk négy évvel ezelőtt tetemes adóssághátralelkkel a nyakunkon, a baloldali honatyák állandó hátráltatása közepette, de talán sikerült bebizonyítanunk, hogy a fanatizmus, az akarat meghozza a gyümölcsét. Csodákat tenni ugyan nem tudtunk, de az adósság lefaragása mellett több olyan lépést is sikerült megtennünk, amely ha megállítani nem is tudja, de csökkentheti az elvándorlást. S ami a legfontosabb, az itt élők talán visszakapják a reményt” – mondja a nemrég újraválasztott polgármester, aki külön kiemeli e tekintetben a kurinci Zöld Víz Üdülőövezet beindítását, amely egykor a környék büszkesége volt, ahová nemcsak a környékről, hanem az egész országból jártak a turisták. „Magyarország északi részén, amely egyáltalán nincs jobb helyzetben nálunk, rájöttek arra, hogy a turizmus az egyik járható út. Tiszaújvárosba, Mezőkövesdre, Kazincbarcikára vagy Egerszalókra jártak eddig a rimaszombatiak és a környékbeliek fűrödni. Álmom,

hogy Kurinc visszakapja egykori fényét, s azok, akik eddig 150-200 kilométert is utaztak, Kurincon találják meg ugyanazokat a lehetőségeket, amelyeket ezek a magyarországi fürdőhelyek kínáltak a számunkra” – teszi hozzá Šimko, s az elmúlt évek mintha őt igazolták volna. Igaz, a gyászos országos elsőséggel, ami a munkanélküliséget illeti, nincs kibékülve, de amíg a kormány nem biztosítja a szükséges infrastruktúrát, így például nem készül el a gyorsforgalmi út Zólyom és Kassa között, addig nagyon nehéz lesz a helyzeten javítani.

A magyarok is elveszítették a talajt a lábuk alól

A szlovákiai magyarság mintegy 400 kilométeres sávban helyezkedik el, s a Csallóköz és Mátyusföld kivételével visszafordíthatatlanná vált az asszimilálódás. S mintha a nyugati országrészekben élő többség eleve másodrangú szerepre kárhóztatta volna a keleti országrészekben élőket, holott nekik sokkal nagyobb napi küzdelmet kell vívniuk a magyarságuk megőrzéséért és az itt élő magyarság megtartásáért. Az itt élő magyarok ma már egyre nagyobb arányban a roma népesség közül kerülnek ki, s mindez halmozottan nehéz helyzet elé állítja az itt élő magyar értelmiséget, a pedagógusokat, a közművelődés szereplőit. Pedig tudjuk, a gömöri értelmiség a szlovákiai magyar értelmiség arányszámához viszonyítva jelentős részt képvisel. Igaz, többnyire nem a Gömörben,

a gömöri írók, újságírók, művészek jelentős része ugyanis Pozsonyban vagy a nyugati régiókban él s keresi a boldogulását. Voltak ugyan ígéretes kezdeményezések, mint a Simonyi Alapítvány, létrejöttek polgári társulások (Rimaszombat és Vidéke, Gömör-Kishont Múzeum Egyesület és folytathatnánk), 1992-ben a Jókai Napok szétválasztásával Rimaszombatba, a Csemadok Rimaszombati Területi Választmánya égisze alá került a Tompa Mihály Országos Szavalóverseny, mindössze pénzt és támogatást adtak hozzá alig, s állították-állítják a szervezőket folyamatosan lehetetlen helyzetbe. A rendszerváltás után egészen 2012-ig a járási, majd a városi hivatal kiadásában megjelent a Gömöri Hírlap hetilap is, amely a Gemerské zvesti testvérlapjaként, de teljesen önálló tartalommal látott napvilágot, ám a kiadási körülményeit előbb teljesen ellehetetlenítették, később megszüntették. A napokban megalakult jobboldali városi koalíció ugyan kilátásba helyezte a lapok újraindítását, de nagy kérdés, hogyan tudják a szükséges anyagi és személyi feltételeket biztosítani hozzá. Jelenleg elsősorban a gomorilap.sk regionális internetes portál biztosítja a magyar nyelvű tájékoztatást, de van regionális tudósítója az Új Szónak, a Szabad Újságnak és a felvidek.ma-nak is.

A hely, ahol élünk?

Ezzel a címmel (még kérdőjel nélkül) a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szö-

vetségének Regionális Pedagógiai Központja adott ki munkáltató értékkönyvet azzal a nem titkolt céllal, hogy próbálja megkedveltetni szülőföldjét a ma felnövő alap- és középiskolásokkal, megpróbálva eltérhetetlen szálakat kiépíteni a felnövekvő generációk és a szülőföld között, mert ahogy mondják, a remény hal meg utójára.

„Azért született meg ez a könyv, hogy fiatal olvasói megismerjék szülőfalujuk, városuk értékeit, a színes palóc nyelvet, a tájat, a hagyományokat. A szülőföld és a hozzá tartozó valamennyi élmény, emlék, érték az egész életre szóló aranytartalék, melyből mindig lehet erőt méríteni” – mondja a mintegy húsz ember közös munkájában létrejött kötet egyik szerkesztője, Ádám Zita, aki szerint ugyan a kötet műfaját munkáltató értékkönyvként határozták meg, de az maga a megtartó emlékezet.

Reménytelen vállalkozás? Amíg vannak egyéniségek, fanatikus emberek (s most szerencsére egy hosszú névsor következhetne még), addig talán még él a remény. Hisz egykor Gömör volt Magyarország kicsiben. A vadregényes táj, még ha itt-ott megkopottan is, továbbra is ősi szépségében kínálja magát, s ha az itt élők elhiszik, hogy akár önerőből is lehet csodákat teremteni, s ehhez segítő kezet kapnak a kormányzattól vagy az Európai Uniótól, akkor Gömör és Nógrád ismét elindulhat a fellendülés útján.

Juhász Dósa János

Rovat képei: Csehszlovákia bársonyos forradalom, forrás: wikipedia, archiv

Tisztelt olvasó!

Örömmel és tisztelettel ajánljuk figyelmébe honlapunkat.

Örömmel, mert minden alkotó embernek jól esik, ha munkája iránt érdeklődnek, s tisztelettel, mert úgy véljük, aki az önkormányzás iránt érdeklődik, elkötelezett híve a közéletnek és a demokráciának, amelyek olyan elvek, amelyekre Európa is épül. Ezt nem mi mondjuk, az Európa Tanács hangoztatja, ahogy azt is, hogy

„a helyi önkormányzatok minden demokratikus rendszer alapintézményét képezik”,

magyarázatként pedig még hozzáteszi: **„az állampolgárok közügyekben való részvételének joga egyike az Európa Tanács valamennyi tagállama által elfogadott demokratikus elvnek”,** és leszögezi, hogy **„e jog legközvetlenebbül a helyi szinten gyakorolható”.** (A Helyi Önkormányzatok Európai Chartája – Preambulum)

Hasznos időtöltést kívánunk mindenkinek honlapunkon!

Öry Péter, a Pro Civis Polgári Társulás elnöke

Szótár
Dokumentumok
Hírek
Rendeletek
Törvények
Jogi segítség
Címjegyzék
Minták
Állásfoglalások